

Vlaams
Parlement

ingediend op **15** (2020-2021) – Nr. 5-E
3 december 2020 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door Maurits Vande Reyde
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën,
Begroting en Justitie

over het ontwerp van decreet

houdende de uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2021

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie:

Voorzitter: Robrecht Bothuyne.

Vaste leden:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Rita Moors, Axel Ronse;
Yves Buysse, Ilse Malfroot, Els Sterckx;
Robrecht Bothuyne, Kurt Vanryckeghem;
Tom Ongena, Maurits Vande Reyde;
Meyrem Almaci, Imade Annouri;
Caroline Gennez.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Elke Sleurs, Tine van der Vloet;
Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Wim Verheyden;
Stijn De Roo, Loes Vandromme;
Steven Coenegrachts, Sihame El Kaouakibi;
Johan Danen, Ann De Martelaer;
Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Documenten in het dossier:

- 15** (2020-2021) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
 - Nr. 2 t.e.m. 4: Amendementen
 - Nr. 5-A t.e.m. D: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie
- 14** (2020-2021) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
- 13** (2020-2021) – Nr. 1: Algemene toelichting
- 13-E en G** (2020-2021) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichtingen
- 16** (2020-2021) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof over de begroting
- 21** (2020-2021) – Nr. 1: Meerjarenraming
- 513** (2020-2021) – Nr. 1: Ontwerp van programmadecreet

INHOUD

I.	Toelichting	4
1.	Economie, Wetenschap en Innovatie	4
1.1.	De coronacrisis indijken	4
1.2.	Krachtig relancebeleid voeren	5
1.3.	Prioriteiten uit het regeerakkoord en de beleidsnota	9
1.4.	Conclusie	12
2.	Werk en Sociale Economie	12
2.1.	Budgetevolutie beleidsdomein Werk en Sociale Economie	12
2.2.	Strategische doelstelling 1: Meer mensen aan het werk	13
2.3.	Strategische doelstelling 2: Sterkere loopbanen binnen een stimulerend leerklimaat	16
2.4.	Strategische doelstelling 3: Veerkrachtige ondernemingen in een toekomstbestendige arbeidsmarkt	18
2.5.	Themaoverschrijdend	19
2.6.	Relancebeleid – Alle hens aan dek	20
II.	Tussenkomsten van de fracties	20
1.	Tussenkomsten Vlaams Belangfractie	20
2.	Tussenkomsten van de Groenfractie	25
3.	Tussenkomsten van de Open Vld-fractie	28
4.	Tussenkomsten van de N-VA-fractie	32
5.	Tussenkomst van de sp.a-fractie	40
6.	Tussenkomsten van de CD&V-fractie	44
III.	Antwoorden van de minister en replieken	48
1.	Economie, Wetenschap en Innovatie	48
1.1.	Coronamaatregelen	48
1.2.	Relance	50
1.3.	Grote transversale projecten	56
1.4.	Overkoepelende doelstellingen	63
1.5.	Beleidsveld Economie	64
1.6.	Beleidsveld Wetenschappelijk onderzoek	68
1.7.	Beleidsveld Innovatie	69
1.8.	Beleidsveld Wetenschapscommunicatie	70
2.	Werk en Sociale Economie	71
2.1.	Beleidsveld Werk	71
2.2.	Beleidsveld Sociale Economie	90
2.3.	Coronamaatregelen en relancemiddelen	94
3.	Replieken	95
IV.	Indicatieve stemming	99
	Gebruikte afkortingen	100
	Bijlagen: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie besprak op 12, 19 en 26 november 2020 de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2021.

De bespreking verliep grotendeels op basis van de beleids- en begrotingstoelichtingen voor de beleidsdomeinen Economie, Wetenschap en Innovatie (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 13-E/1) en Werk en Sociale Economie (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 13-G/1).

De uitgavenbegroting werd samen behandeld met hoofdstuk 8. Economie, Wetenschap en Innovatie van het ontwerp van decreet van programmadecreet bij de begroting 2021 (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 513/1).

De door de minister getoonde presentatie van de begroting voor de beleidsdomeinen Economie, Wetenschap en Innovatie en Werk en Sociale Economie is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

De commissieleden konden technische begrotingsvragen schriftelijk indienen voor de start van de bespreking. De minister liet schriftelijke antwoorden op deze vragen als bijlage aan het verslag toevoegen (zie [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be).

(De commissievergaderingen werden als videoconferentie georganiseerd.)

I. Toelichting

1. Economie, Wetenschap en Innovatie

Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, licht de begroting voor het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie toe.

De minister had gehoopt dat 2021 volledig in het teken kon staan van de relance en het sociaal-economisch herstel. Het coronavirus toont zich echter bijzonder hardnekkig en legt de Vlaamse economie nog steeds pijnlijke beperkingen op. Dit ondermijnt het ondernemersvertrouwen in Vlaanderen en veroorzaakt een tijdelijke maar ongeziene economische terugval in 2020.

In het najaar van 2020 en vooral in 2021 wil de minister daarom inzetten op drie grote beleidslijnen:

- het indijken van de crisis en ondernemingen door de crisis helpen;
- het opzetten van een effectief relanceplan op het vlak van innovatie, duurzaamheid, digitalisering en zorg;
- het implementeren van de structurele acties en grote projecten die in de beleidsnota Economie, Wetenschap en Innovatie werden vastgelegd (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 126/1).

1.1. De coronacrisis indijken

Op dit moment doet de minister er vanuit haar bevoegdheden alles aan om gezonde bedrijven door de aanhoudende crisis te helpen en ervoor te zorgen dat ze overleven.

De Vlaamse Regering blijft – indien nodig ook in 2021 – voorzien in directe crisismaatregelen. Via het nieuw Vlaams beschermingsmechanisme biedt ze ondernemingen op dit moment zuurstof. Ook de maatregel inzake huurlening wordt verlengd. De situatie wordt permanent opgevolgd en er wordt bekeken of er

bijsturing of verlenging van de maatregelen nodig is. Voor de lopende crisismaatregelen wordt geput uit de specifieke coronaprovisie in de begroting van het beleidsdomein Financiën en Begroting.

Belangrijk voor de financiële veerkracht van de Vlaamse bedrijven is de versterking van de solvabiliteit. De langetermijnfinanciering wordt ondersteund via COVID-19-waarborgen en de corona-achtergestelde leningen. Beide maatregelen worden verlengd, gegeven de mogelijkheden van het tijdelijk staatsteunkader van de EU. De Winwinlening en het Vriendenaandeel worden geïmplementeerd. Samen met PMV en partners uit de financiële wereld wordt het Welvaartsfonds operationeel gemaakt.

De crisis betekent een ongekende schok voor het ondernemerschap in Vlaanderen. Kleine zelfstandigen, jonge starters en beloftevolle start-ups zijn zwaar getroffen. De komende periode is er volgens de minister bijzondere aandacht nodig voor de dreigende faillissementengolf. Daarom heeft de minister in juli 2020 al aan de Vlaamse Regering voorgesteld om de middelen voor Dyzo vzw te versterken. Er komt meer capaciteit om ondernemers die in moeilijkheden dreigen te geraken op te vangen en te begeleiden naar een doorstart. Het is evenwel duidelijk dat de faillissementen en het stimuleren van nieuw ondernemerschap bijzondere aandacht zullen blijven vragen.

1.2. Krachtig relancebeleid voeren

Met de deskundige hulp van expertencomités werd ook vooruit gekeken. Op basis van hun input heeft de Vlaamse Regering een ambitieus relanceplan uitgewerkt voor een snel economisch herstel. Er kan niet zomaar worden teruggekeerd naar de economische toestand van begin 2020. Er wordt een omslag gemaakt, waarbij de noodzakelijke transitie van de Vlaamse economie worden versneld en gestage economische groei bewerkstelligd.

De Vlaamse Regering voorziet voor dit plan Vlaamse Veerkracht in een omvangrijke enveloppe voor eenmalige investeringen en rekent daarvoor op middelen uit het EU-herstelfonds.

Op het vlak van ondernemingen en innovatie voorziet de Vlaamse Regering in een relancebudget van 639,5 miljoen euro, waaronder 70 miljoen euro kapitaal, inclusief de recurrente opstappen in 2021. Daarmee wil de minister projecten en initiatieven op het vlak van innovatie, duurzaamheid, digitalisering en zorg ondersteunen. Er worden ook middelen uitgetrokken voor de ondersteuning van bedrijven die door de brexit worden getroffen.

De minister toont een tabel met het overzicht van de cijfers:

- innoveren om uit de crisis te geraken: 160 miljoen euro;
- productieve investeringen: 135 miljoen euro;
- investeren om digitaal aan de kop te komen: 106,5 miljoen euro;
- innovatieoffensief voor duurzame oplossingen: 182 miljoen euro;
- veerkracht dankzij performante zorg economie: 6 miljoen euro;
- brexit voorbereiden: 50 miljoen euro.

Deze relancebudgetten zijn niet terug vinden in de EWI-begroting. Er is in een centrale provisie voorzien bij Financiën en Begroting. Via concrete dossiers zal de Vlaamse Regering deze middelen tijdig overhevelen naar de beleidsdomeinen.

Innoveren om uit de crisis te geraken

Innovatie staat dus centraal in de benadering van de relance door de Vlaamse Regering. In de eerste plaats omdat innovatie nodig is om de bedrijven competitief

en productief te houden, zodat er jobs worden behouden en bijkomen in Vlaanderen.

De aanvragen voor innovatiesteun bij VLAIO zijn in de loop van 2020 sterk gestegen. De Vlaamse ondernemers hebben de crisis aangegrepen om hun innovatieplannen te versnellen. Daarom wordt onmiddellijk in 100 miljoen euro extra voorzien vanuit de relanceprovisie voor de O&O-projecten van bedrijven. Het dossier voor de Vlaamse Regering ligt klaar.

Een bijkomende 60 miljoen euro zal vanuit de relanceprovisie worden ingezet voor de versterking van het onderzoeksveld en de versnelling van O&O.

Productieve investeringen

Op korte termijn worden gericht investeringsimpulsen gegeven op drie domeinen: onderzoekinfrastructuur, bedrijventerreinen en de vernieuwing van handelskernen.

Voor investeringen in onderzoekinfrastructuur wordt bijkomend 115 miljoen euro uitgetrokken, waarvan 100 miljoen euro vanuit de relanceprovisie en 15 miljoen euro in het kader van het groeipad voor O&O-infrastructuur in 2021.

De Vlaamse Regering investeert ook in meer kwalitatieve ruimte om te ondernemen. Bestaande, verouderde bedrijventerreinen moeten transformeren naar moderne en duurzame bedrijventerreinen van de 21e eeuw. De bedoeling is meer ruimte te maken voor groene en blauwe corridors, het potentieel van warmtenetten en zonne-energie te benutten en de waterhuishouding te verbeteren. De weginfrastructuur wordt aangepast om meer ruimte te creëren voor veilig fietsverkeer. Hiervoor wordt een relancebudget van 10 miljoen euro ingezet.

De Vlaamse Regering wil ook investeren in bedrijvige en bruisende kernen. De lokale handelskernen staan onder druk en de coronacrisis heeft die druk op een ongeziene manier versterkt. Daarom worden er projectoproepen gelanceerd rond de aankoop en transformatie van handelspanden, flankerend beleid op vlak van mobiliteit en parkeren en datagedreven beleid op basis van retaildata. De bedoeling is een impuls te geven om aantrekkelijke en bruisende buurten te creëren. Het gaat dan niet alleen om retailbeleving, maar ook om horecabeleving, coworking-places, cultuur en entertainment. Voor een investeringsfonds voor kernversterking wordt voorzien in 25 miljoen euro uit de relanceprovisie.

Investeren om digitaal aan de kop te komen

Digitalisering wordt een prioriteit in de aanpak van de relance. Digitale toepassingen en de uitrol van 5G zijn de nieuwe hefbomen voor de groei van de productiviteit en productinnovaties.

Met de middelen voorzien in het relanceplan worden op het vlak van digitalisering een aantal investeringsprojecten ondersteund die Vlaanderen moeten helpen om digitaal aan de top te komen:

- Imec is een wereldleider op het vlak van onderzoek naar en ontwikkeling van nieuwe nanotechnologie en nieuwe digitale toepassingsgebieden. Omdat het alle kansen moet krijgen om deze positie te verdedigen en uit te bouwen, wordt 40 miljoen euro extra uitgetrokken om de cleanroomcapaciteit van imec te vergroten. Voorts zet imec via imec.xpand, een onafhankelijk beheerd investeringsfonds, sterk in op de creatie van spin-offs en de doorgroei tot scale-ups in nanotechnologie. Het Vlaamse Gewest heeft een aandeel in dit fonds, waarvan de eerste investeringsperiode afloopt. Vlaanderen zal daarom 30 miljoen euro kapitaal inbrengen in een tweede imec.xpand-fonds.

- De invoering van digitale toepassingen bij lokale overheden is in het belang van burgers en lokale ondernemers. Daarom wil de minister steden en gemeenten stimuleren om smartcitytoepassingen te testen en op te schalen. De bedoeling is de kwaliteit van informatie en dienstverlening aan ondernemingen en burgers naar een hoger niveau te tillen en tegelijkertijd ook Vlaamse technologie en ICT-bedrijven te stimuleren. Hiervoor wordt 20 miljoen euro vanuit de relanceprovisie ingezet.
- De Vlaamse Regering investeert ook in een digitale transformatie van de Vlaamse mediasector. Digitalisering biedt immers enorme mogelijkheden op vlak van efficiëntie, interactiviteit, personalisering, verbetering van diensten en datagedreven journalistiek. Daarbij zal kennis worden ontwikkeld rond media-specifieke algoritmes en datagedreven media-inhouden en zal worden geïnvesteerd in de uitbouw van een gemeenschappelijk cloudgebaseerd productieplatform. Ook de uitrol van een gemeenschappelijk initiatief in de strijd voor veilige informatie wordt ondersteund. Voor dit digitaal transformatieprogramma voor de Vlaamse mediasector wordt in 10 miljoen euro vanuit de relanceprovisie voorzien.
- Als strategisch onderzoekscentrum werkt Flanders Make rond artificiële intelligentie en robots. Flanders Make legt zich toe op industriegedreven technologisch onderzoek en is een hefboom om de omwenteling naar industrie 4.0 te realiseren. De onderzoeksresultaten zijn toepasbaar voor kmo's en grote bedrijven in Vlaanderen, ook in de sociale economie. Om de onderzoekskracht van Flanders Make te versterken, wordt 6,5 miljoen euro extra uitgetrokken.

Innovatie-offensief voor duurzame oplossingen

Duurzaamheid en klimaatneutraliteit zijn uiteraard topprioriteiten in het relancebeleid dat de Vlaamse Regering wil voeren. Innovatie is hierbij de sleutel om internationale doelstellingen op een realistische manier te bereiken. Maar ze kan ook een economische meerwaarde opleveren voor de Vlaamse bedrijven en de werkgelegenheid een duw geven. Er worden verschillende extra beleidsinitiatieven uitgewerkt zowel op het vlak van bio-economie, water, waterstof en energie als op het vlak van de circulaire economie.

De minister gaat eerst in op het impulsprogramma voor de bio-economie. Via onderzoek, innovatie en kennisdeling zal de inzet van biogebaseerde grondstoffen een impuls krijgen. In een bio-economie worden biogas en biomassa duurzaam geproduceerd en gebruikt voor biogebaseerde producten. De reststromen van de landbouw kunnen in de bio-economie als grondstof worden hergebruikt. Omdat het een cruciaal element is voor een duurzame toekomst van de basisindustrie, draagt de bio-economie op die manier bij aan de transitie naar een CO₂-neutrale samenleving. Vanuit de relanceprovisie wordt er 10 miljoen euro geïnvesteerd in het impulsprogramma bio-economie.

Een volgend initiatief betreft innovatie voor een waterzekere regio. Vlaanderen wordt geconfronteerd met waterschaarste en tegelijk is water onmisbaar voor belangrijke economische activiteiten. Er is behoefte aan een wetenschappelijk onderbouwd, robuust watersysteem in Vlaanderen, om beter in staat te zijn de watervoorziening te garanderen en klimaatschokken op te vangen. De beschikbare expertise wordt gebundeld in een onderzoeksgroep Water. Dankzij nieuwe technologie kan wateropslag en -buffering, verhoogd waterhergebruik en gebruik van nieuwe waterbronnen worden gerealiseerd. De onderzoeksgroep Water ontwikkelt de noodzakelijke kennis hiervoor en zorgt voor kennisverspreiding en demonstraties om de implementatie bij de actoren te versnellen. Hiervoor wordt in 3 miljoen euro per jaar voorzien. Er zal ook meer kennis worden opgebouwd rond droogte-resistente teelten en nieuwe teelten zoals plantaardige eiwitten. Hiervoor wordt in 6 miljoen euro uit de relanceprovisie voorzien. Bedrijven worden ondersteund om

te investeren in waterbesparende technieken. De ecologiesteun via VLAIO wordt met 10 miljoen euro verhoogd, eveneens vanuit de relanceprovisie.

Een essentieel onderdeel van een duurzame economie is waterstof. Daarom wordt een waterstofvisie en -plan voor onderzoek en industriële ontwikkeling uitgerold. Innovatie kan zorgen voor goedkopere duurzame waterstof, waarvan de productie economisch meer concurrentieel wordt. Waterstof zal worden ingezet als (bouwsteen voor) duurzame grondstof of brandstof. Vernieuwende initiatieven, zoals deze die uitgewerkt worden door de vier havens in Vlaanderen, worden ondersteund. Vlaanderen zal volop inspelen op het Europese O&O-initiatief voor waterstof, het IPCEI-project, door Vlaamse doorbraakprojecten te steunen. Vanuit de relanceprovisie wordt daarvoor in 125 miljoen euro voorzien.

Innovatie en technologie zijn ook de sleutel voor een duurzame energievoorziening voor Vlaanderen in het globale kader van de klimaatuitdaging. Als toponderzoekcentrum in Europa werkt het Vlaamse EnergyVille rond zonne-energie, batterijopslag, elektrische netten, thermische systemen en energie voor gebouwen en districten. Het energieonderzoek wordt versterkt om de noodzakelijke energietransitie wetenschappelijk te onderbouwen, onder andere via de methode van living labs. Het doel is kostenefficiënt te werken, gedragenheid te realiseren en tegelijk een sterk industrieel weefsel op te bouwen. Voor energieonderzoek wordt 3 miljoen euro uitgetrokken.

In het kader van een relance moet de circulaire economie, in het bijzonder het circulair bouwen, volop worden gestimuleerd. De bouwsector heeft een grote impact op het materialengebruik in Vlaanderen: 30 tot 40 procent van het afval komt uit de bouw. De ontwikkeling van een circulaire bouwsector is daarom een hefboom voor duurzame en arbeidsintensieve groei. De minister wil het circulair gebruik van bouw materiaal stimuleren door innovatieve toepassingen om bouw- en sloopafval beter te sorteren op de site, te recyclen en/of te hergebruiken in nuttige toepassingen. Voor circulair bouwen zet de minister 10 miljoen euro in uit het relancebudget.

Het potentieel van de circulaire economie is ook erg groot op het vlak van elektronica en textiel. Elektrische batterijen, bijvoorbeeld voor auto's, zijn cruciaal voor de vergroening van het transport. Het is niet houdbaar om al die hoogwaardige metalen uit andere landen te blijven importeren. Elektronica en onderdelen moeten worden gerecycleerd en hergebruikt. Tegelijk moet dit aanleiding geven tot nieuwe circulaire businessmodellen. De minister wil via innovatie zorgen voor de omwenteling van de maakindustrie naar een circulaire nijverheid. Daarbij zal ook de sociale economie een sleutelrol vervullen. In innovatie voor een circulaire economie wordt 15 miljoen euro geïnvesteerd

Veerkracht dankzij een performante zorg economie

Innovatie moet in de post-COVID-19-periode het zorgsysteem, de kwaliteit van de zorg in Vlaanderen en de farmaceutische en technologische industrie die daarmee verbonden is, versterken. Daarom wil de minister ook investeren in een impulsprogramma voor innovatie in zorg en gezondheid. Ze zal werk maken van een plan van aanpak voor:

- gepersonaliseerde geneeskunde, waarin de effectiviteit wordt verbeterd door meer rekening te houden met de kenmerken van de patiënt;
- regeneratieve geneeskunde, die in staat zal zijn om een versleten knie of organen zoals nieren of lever te vernieuwen;
- datagedreven zorg om, via informatie aan zorgversterkers of mantelzorgers, de zorg voor patiënten met chronische aandoeningen zoals diabetes te verbeteren.

Dergelijke oplossingen vragen vaak nieuwe combinaties van kennis uit sectoren buiten de zorg. Doorbraken binnen deze domeinen kunnen de economische groei, maar ook het welzijn in Vlaanderen ondersteunen. In dat licht wordt de snelle implementatie in Vlaamse ziekenhuizen en zorginstellingen bewerkstelligd. Afstemming tussen de belangrijkste stakeholdersgroepen, zowel van de industrie en de kenniscentra als van de zorgsector, is een succesfactor. Voor het impulsprogramma voor zorg en gezondheid wordt in 6 miljoen euro voorzien.

Brexit voorbereiden

Heel wat bedrijven zullen zich na de brexit noodgedwongen moeten heroriënteren naar nieuwe markten, producten en diensten. De brexit biedt ook opportuniteiten om de Vlaamse regio te positioneren als toegangspoort tot de Europese markt. Om de bedrijven na de coronacrisis in een dreigende brexitcrisis te ondersteunen, stelt VLAIO, in afstemming met Flanders Investment & Trade, een brexitactieplan op. Binnen dit plan wordt onder meer voorzien in:

- de begeleiding bij de strategische heroriëntatie van bedrijven naar nieuwe producten of diensten;
- de ondersteuning van ondernemingen in de zoektocht naar nieuwe exportmarkten;
- initiatieven om nieuwe buitenlandse activiteiten aan te trekken;
- de nodige hulp voor de Vlaamse vissersvloot.

De voorbereidingen worden getroffen om maximaal gebruik te kunnen maken van de Brexit Adjustment Reserve van de EU.

Voor het brexitactieplan wordt 50 miljoen euro ingezet vanuit de relanceprovisie. Voor de volledigheid vermeldt de minister nog dat er ook 33 miljoen euro wordt uitgetrokken voor exportondersteuning door FIT.

1.3. Prioriteiten uit het regeerakkoord en de beleidsnota

1.3.1. Krachtlijnen van de begroting 2021

De minister merkt op dat er in de beleids- en begrotingstoelichting voor EWI enkele materiële vergissingen zijn geslopen. Er zal een erratum bij deze BBT worden gepubliceerd (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 13-E/1-Errata). De juiste cijfers staan ook in de overzichtstabel in de presentatie.

De minister geeft toelichting bij deze tabel. De globale begroting van het beleidsdomein EWI bedraagt ongeveer 2 miljard euro in beleidskredieten en 1,9 miljard euro in betaalkredieten. Er is een toename in VAK van 190,1 miljoen euro en in VEK van 40,6 miljoen euro ten opzichte van de aangepaste begroting 2020. De al toegelichte relancebudgetten zitten niet in deze cijfers.

Het nog niet toegewezen saldo van de opstap voor O&O in 2021 bedraagt 15 miljoen euro in VAK en VEK. Dit saldo wordt voorlopig ingeschreven op de provisie voor O&O bij het Departement EWI, waarop 24,3 miljoen euro is voorzien. Zoals al toegelicht, zal deze onder meer worden ingezet worden voor onderzoeks- en innovatie-initiatieven op het vlak van energie, water en zorg en gezondheid.

De minister licht ook de voornaamste budgetevolutes per programma toe. Deze programma's komen overeen met de beleidsvelden.

Programma Economie

Voor het programma Economie wordt 887 miljoen euro aan beleidskredieten en 812 miljoen euro aan betaalkredieten ingeschreven. Globaal neemt het VAK toe met 28,5 miljoen euro. Dit saldo verbergt enkele belangrijke evoluties.

Inzake de ondersteuning van de financiering van ondernemingen was er bij de begrotingsaanpassing 2020 specifiek in 100 miljoen euro voorzien voor handels-huurleningen. Bij de begrotingsopmaak 2021 worden er geen extra kredieten ingeschreven. Wel wordt een begrotingsruiter ingeschreven zodat de niet-benutte middelen van 2020 automatisch worden overgedragen naar 2021. Op dit moment wordt samen met de sector bekeken of het zinvol is om ook nog in 2021 handels-huurleningen te verstrekken.

In het licht van de coronacrisis worden tijdelijk de middelen voor de verliesfinanciering van de waarborgen van PMV/z met 6 miljoen euro verhoogd.

De belangrijkste post binnen het programma Economie blijft het Fonds Innoveren en Ondernemen, voorheen het Hermesfonds, met de kredieten voor de verschillende instrumenten van VLAIO. De minister stipt drie belangrijke begrotingsevoluties binnen het fonds aan:

- Vanaf 1 januari 2021 is de financiering van de werking van de Syntra vzw's ingekanteld in VLAIO. Daarvoor worden ook de middelen overgedragen vanuit het agentschap Syntra Vlaanderen en is er een toename in VAK en VEK van 43,9 miljoen euro.
- In 2021 start de nieuwe programmaperiode 2021-2027 voor EFRO en Interreg op. Hiervoor zal een eenmalige vastlegging gebeuren van 18,2 miljoen euro voor de cofinanciering van de technische bijstand voor de verschillende programma's.
- Ook in 2021 wordt ervoor gezorgd dat energie-intensieve bedrijven in Vlaanderen competitief kunnen blijven werken. Met de maatregel compensatie indirecte emissiekosten worden ondernemingen gecompenseerd voor de indirecte CO₂-kosten die hen worden doorgerekend ten gevolge van het Europese emissierechtenhandelssysteem. Op die manier wordt het concurrentieel nadeel weg-gewerkt en wordt vermeden dat deze bedrijven zich delokaliseren naar landen buiten de EU. In 2021 wordt voor de ondersteuning van de competitiviteit van de energie-intensieve bedrijven een extra vastleggingskrediet van 47,5 miljoen euro ingeschreven. Deze toename tegenover 2020 is volledig toe te schrijven aan een sterk gestegen termijenkoers van de EU-emissierechten. Het Fonds Innoveren en Ondernemen krijgt voor deze compensatie middelen van het Klimaatfonds.

Programma Wetenschappelijk onderzoek

In het programma Wetenschappelijk onderzoek stijgt het VAK in de begroting 2021 met ruim 131 miljoen euro tot 788 miljoen euro. Het VEK groeit met 55 miljoen euro aan tot 680 miljoen euro.

De belangrijkste posten binnen dit programma betreffen de financiering van het fundamenteel onderzoek bij de universiteiten via het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek. De toename van het VAK is in hoofdzaak toe te schrijven aan de periodiek terugkerende meerjarige oproepen van het FWO. In 2021 is een netto toename van 103 miljoen euro, in hoofdzaak voor de Odysseus- en de EOS-oproepen. Het gaat dus niet om een recurrente kredietverhoging.

Daarnaast krijgt het FWO eenmalig 15 miljoen euro uit de opstap voor O&O-investeringen.

Uit de O&O-opstap wordt in 2021 ook 6,5 miljoen euro VAK/VEK toegevoegd aan de zogenaamde Lissabonlijn. Hiermee wordt de financiering verzekerd van het AI-onderzoeksprogramma dat op kruissnelheid komt. In verband met het beleid inzake artificiële intelligentie vermeldt de minister nog dat voor het opgerichte Kenniscentrum Data & Maatschappij een apart begrotingsartikel is ingeschreven met 750.000 VAK/VEK. In hoofdstuk 8 van het programmadecreet wordt hiervoor de decretale grondslag gecreëerd.

Programma Innovatie

Het begrotingsprogramma Innovatie omvat in hoofdzaak de financiering van de vier strategische onderzoekscentra en het industrieel onderzoek bij de associaties. De ondersteuning van innovatie bij bedrijven gebeurt vanuit het Fonds Innoveren en Ondernemen, dat ook een onderdeel is van het programma Economie.

Het VAK kent een bijstelling van 8,9 miljoen euro tot 324,4 miljoen euro. Het VEK neemt af met 5,1 miljoen euro, eveneens tot 324,4 miljoen euro.

Naast de indexeringen is er de al vermelde opstap van 6,5 miljoen euro voor Flanders Make.

Programma Wetenschapscommunicatie

Het programma Wetenschapscommunicatie bevat ruim 10 miljoen euro in VAK en VEK. In het kader van een goede betrokkenheid van burgers en het operationaliseren van de zogenaamde quadruple helix, hecht de minister bijzonder belang aan wetenschapscommunicatie. Dit gebeurt via de financiering van de initiatieven en partnerschappen voor de sensibilisering rond wetenschap en technologie. Naast de indexeringen zijn er hier geen verschuivingen in de begrotingen.

1.3.2. Grote projecten

Met de middelen in het relanceplan en de begrotingsprogramma's zet de Vlaamse Regering duidelijk in op een versnelling en versterking van de prioriteiten die in het regeerakkoord werden vooropgesteld en die de minister verder heeft uitgewerkt in haar beleidsnota.

Het gaat om de volgende zes grote strategische projecten:

- Lokaal ondernemerschap laten bloeien in bedrijvige kernen. Dankzij digitale tools kunnen de handelaars de concurrentie aangaan met e-commerce spelers.
- De competitiviteit, duurzaamheid en productiviteit van de producerende nijverheid garanderen met een industriebeleid voor de toekomst, en dit binnen de Europese beleidscontext. De minister legt daarbij een extra accent op de Vlaamse ruimtevaartindustrie.
- Via regionale specialisatie de ontwikkeling in provincies en (sub)regio's ondersteunen. Het doel is Vlaanderen breed een kennisgedreven en CO₂-arm economisch weefsel tot stand brengen.
- Door middel van een Vlaamse agenda voor digitaal ondernemen en innoveren de Vlaamse toponderzoekers en de digitale economie helpen om internationaal een voorsprong uit te bouwen. De Vlaamse Regering wil onder meer artificiële intelligentie sneller en verantwoord implementeren in het bedrijfsleven en de brede maatschappij.
- Met een ambitieus plan voor klimaatinnovatie oplossingen aanreiken voor de transitie naar een CO₂-arme industrie en samenleving.
- Dankzij een maximaal circulaire economie verspilling terugdringen en garanderen dat ook in de toekomst in de behoeften inzake grondstoffen en water kan worden voorzien. Daarvoor wordt ingezet op onderzoek en nieuwe bedrijfsmodellen.

Met deze zes beleidsinitiatieven wil de Vlaamse Regering de Vlaamse economie voorwaarts stuw en Vlaanderen stap voor stap een sterkere positie tussen de innovatieve topregio's in Europa laten verwerven.

1.4. Conclusie

De sociaal-economische omstandigheden blijven door de noodzakelijke maatregelen tegen het coronavirus bijzonder onzeker. Als minister van Economie en Innovatie beschikt de minister evenwel over een instrumentarium en over de middelen om zowel een crisisbeleid te voeren en krachtige relancemaatregelen op het spoor te zetten als een structureel vernieuwingsbeleid uit te rollen.

Door nu deze maatregelen te treffen kunnen ondernemers worden versterkt en kan zo snel als mogelijk bij een gezonde economische groei worden aangepikt.

2. Werk en Sociale Economie

Toen de minister een jaar geleden haar beleidsnota Werk en Sociale Economie 2019-2024 voorstelde, stond Vlaanderen nietsvermoedend aan de vooravond van een ongeziene crisis. Een goede maand later werd voor het eerst over een nog onbekend nieuw virus gesproken en nog eens twee maanden later was de eerste lockdown een feit. De coronacrisis heeft de Vlaamse samenleving, en daarmee ook de arbeidsmarkt, het voorbije jaar voor zeer grote uitdagingen geplaatst, met plots iets meer dan een half miljoen tijdelijk werklozen en een snel dalend aantal vacatures enzovoort. Daar waar men kon blijven doorwerken in essentiële sectoren, werd werkbaar en veilig werk een zeer belangrijk aandachtspunt.

Al die uitdagingen vroegen om snelle antwoorden. Maar naast het kort op de bal spelen, werden ook de langeretermijndoelstellingen niet uit het oog verloren. De minister heeft een advies gevraagd aan arbeidsmarktexperten over de vraag: "hoe kunnen we – ook in coronatijden – mensen aan het werk houden en aan het werk krijgen?" Naast een strategie op de korte termijn, formuleerden de experts aanbevelingen voor een arbeidsintensief herstel en het ondersteunen van transitie op de arbeidsmarkt. Er moet vooruitgang worden geboekt op het vlak van de langetermijndoelstellingen en het activeren van de niet-beroepsactieven.

De coronacrisis heeft de structurele uitdagingen voor het arbeidsmarktbeleid nog scherper naar voor gebracht. De bestaande uitdagingen op het vlak van inactiviteit, werkzaamheid, ondervertegenwoordiging van kwetsbare groepen, gebrek aan loopbaanmobiliteit, (gebrek aan) opleidingsdeelname, weerbaarheid, werkbaarheid enzovoort zullen immers door corona niet verdwijnen. Integendeel, deze uitdagingen zullen aan belang winnen in een economie en samenleving die in sneltempo verandert en (digitaal) transformeert.

De drie strategische doelstellingen uit de beleidsnota blijven volgens de minister dan ook onverkort overeind:

- meer mensen aan het werk;
- sterke loopbanen binnen een stimulerend leerklimaat;
- veerkrachtige ondernemingen in een toekomstbestendige arbeidsmarkt.

2.1. Budgetevolutie beleidsdomein Werk en Sociale Economie

De totale kredieten van het beleidsdomein Werk en Sociale Economie voor 2021 bedragen ruim 3,6 miljard euro. Ze zijn ten opzichte van de aangepaste begroting 2020 gedaald met 88 miljoen euro.

Die beweging is het netto resultaat van enerzijds het nieuwe beleid (9,4 miljoen euro) en de indexering van een aantal kredieten, en anderzijds een aantal

kredietdalingen. Bij de dalingen gaat het dan over de opheffing van het agentschap Syntra Vlaanderen, met een compensatie van 49 miljoen euro, voornamelijk richting VLAIO, en de impact van de efficiëntiemaatregelen in het Vlaamse doelgroepenbeleid, die al bij de formatie en de start van de regeerperiode waren beslist (min 65,5 miljoen euro).

De minister maakt wel twee kanttekeningen bij de globale budgetevolutie van WSE:

- De kredieten voor de jobbonus zitten niet vervat in de kredieten voor WSE, maar zijn ingeschreven in de begroting van het beleidsdomein Financiën en Begroting. De Vlaamse Regering maakt voor de jobbonus in 2021 al 329 miljoen euro vrij. De Vlaamse Regering is deze maatregel nu aan het uitwerken.
- Ook de bijkomende, eenmalige kredieten voor de relance in het beleidsdomein WSE zijn voorlopig nog ondergebracht op de relanceprovisie bij Financiën en Begroting. Het gaat over 240 miljoen euro. Voor het VESOC-akkoord 'Alle hens aan dek', waarover nu wordt overlegd, wordt in 190 miljoen euro voorzien. Voor e-inclusie wordt er nog eens 50 miljoen euro uitgetrokken. De minister zal verder in haar toelichting op deze relancemaatregelen terugkomen.

De minister licht een tabel toe met de kredieten voor de programma's Werk (JD), Sociale Economie (JE), Competenties (JF) en de provisies (JB):

- De beleidskredieten voor het programma Werk (JD) wegen het zwaarst door in het totale krediet voor 2021: 2,9 miljard euro of meer dan drie vierde van het totale budget. Dit is toe te schrijven aan het feit dat dit programma de budgetten voor de dienstencheques en het Vlaamse doelgroepenbeleid bevat.
- De tweede grootste post zijn de budgetten voor de Sociale Economie (JE), die 518 miljoen euro bedragen. Het grootste deel van deze middelen, meer dan drie vierde, betreft de middelen voor collectief maatwerk (402 miljoen euro).
- Het budget JF, dat naar beleid rond competenties gaat, bedraagt 241 miljoen euro.
- Het beleidsdomein Werk en Sociale Economie beschikt in het programma JB over twee provisies, die samen nog 5,6 miljoen euro bevatten.
- De apparaatskredieten van de administratie (programma JA) bedragen 38,4 miljoen euro.

Het beleidskrediet voor het verzelfstandigd agentschap VDAB bedraagt bij begrotingsopmaak 2021 705 miljoen euro. Dit is een stijging van 14 miljoen euro in vergelijking met de begrotingsaanpassing 2020. Een deel van deze stijging is het gevolg van de middelen (8 miljoen euro) die overgedragen worden van het agentschap Syntra Vlaanderen naar VDAB. Het gaat om de overheveling van het budget voor de maatregelen leertijd en leertrajectbegeleiding en de overdracht van het loonkrediet.

2.2. Strategische doelstelling 1: Meer mensen aan het werk

Het is nog steeds het moment om zoveel mogelijk mensen (opnieuw) aan de slag te krijgen in duurzame loopbanen, met het doel Vlaanderen te doen aansluiten bij de top van Europa met een werkzaamheidsgraad die snel opnieuw stijgt. De ambitie van de minister is op dat vlak onverminderd. Alleen met een voldoende hoge werkzaamheidsgraad kan een sterk en sociaal Vlaanderen worden uitgebouwd. Om die ambitie waar te maken, wil de minister in 2021 versterkt inzetten op een aantal zaken.

Een eerste is activering. Nog meer dan anders moeten en zullen er inspanningen worden geleverd om vacatures maximaal in te vullen. Het aantal vacatures bij VDAB is in oktober 2020 met vijf procent gestegen. Dat is goed nieuws, maar het cijfer ligt nog steeds lager dan in oktober 2019. Het komende jaar worden de

werkgevers nog meer geholpen om hun openstaande vacatures in te vullen. Daarvoor wordt ook in 2021 de rol van VDAB als regisseur versterkt.

Er wordt ook ingezet op een verruiming van de arbeidsmarkt naar nieuwe groepen. VDAB werkt in 2021 aan een overkoepelende strategie voor de doelgroep van de niet-beroepsactieven. Ook zij hebben nood aan een passend en toegankelijk aanbod op maat, ongeacht hun statuut.

De minister hamert in dit verband nog eens op het belang van de kennis van het Nederlands. Dat onderwerp is al vaker in de commissie aan bod gekomen. Wie het Nederlands beheerst, zal gemakkelijker een job vinden en kunnen behouden. Binnenkort komt de minister met een talenplan. De speerpunten daarvan zijn de geïntegreerde trajecten (Nederlands leren op de opleidings- of werkplek) en een taalscreening op gezette tijdstippen om te vermijden dat de talenkennis opnieuw verloren gaat.

De minister zal de werkplekinstrumenten bijsturen. De maatregel tijdelijke werkervaring en de gespecialiseerde opleidings-, begeleidings- en bemiddelingsdiensten gaan op in een nieuwe begeleidingsvorm, die in 2021 wordt voorbereid. Voor de individuele beroepsopleiding wordt gestreefd naar een breder gebruik van de maatregel in 2021.

Daarnaast krijgt de nieuwe maatregel gemeenschapsdienst vorm. Het juridische kader werd in detail uitgeklaard door externe juridische experts. Op basis van dit kader wordt het concept concreter uitgewerkt.

De minister blijft ook inzetten op gerichte loonkostsubsidies voor wie ver van de arbeidsmarkt staat en op initiatieven om werk lonend en aantrekkelijk te maken.

De Vlaamse ondersteuningspremie wordt georiënteerd naar en verruimd in functie van loonkostondersteuning en begeleiding van groepen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Dit gebeurt in lijn met het uit te werken decreet over individueel maatwerk.

In 2021 zal de minister ook samen met haar collega bevoegd voor Financiën en Begroting de jobbonus implementeren. Het doel is zowel voor werknemers als voor zelfstandigen werken lonender maken, in het bijzonder voor mensen met een laag inkomen.

Voor de vele vacatures, die ondanks alle inspanningen niet met Vlaams talent ingevuld geraken, wordt ook gekeken naar buitenlands talent. De minister wil hiervoor de samenwerking met de andere gewesten en met de grensregio's versterken.

De minister wil ervoor zorgen dat internationale arbeidsmigratie gericht op internationaal toptalent en het invullen van knelpuntberoepen snel en soepel kan verlopen. De knelpuntberoepenlijst wordt in 2021 geüpdatet. Daarnaast treedt op 1 maart 2021 een gewijzigd besluit van de Vlaamse Regering in werking dat het aantrekken van internationaal toptalent door werkgevers vlotter zou moeten laten verlopen.

De minister wil de procedures voor het aanvragen van gecombineerde vergunningen vereenvoudigen en de doorlooptermijnen verkorten, onder andere via een elektronisch platform. Dat zal gebeuren in dialoog met de betrokken federale overheidsdiensten. In 2021 wordt dit platform gefaseerd operationeel.

Er komt een nieuw beleid rond de beroepskaarten, gericht op het aantrekken van buitenlandse ambitieuze ondernemers en innovatief talent. De minister verwijst in dit verband naar de eerdere gedachtewisseling in de commissie over de visienota

'Vlaanderen als aantrekkingspool voor start-ups en innovatief ondernemend talent'.

In 2021 krijgt het individueel maatwerk decretaal vorm. In dit nieuwe decretale beleidskader wordt de SINE-maatregel hervormd, de lokale diensteneconomie geroriënteerd en ingekanteld en de Vlaamse ondersteuningspremie daarop afgestemd. Individueel maatwerk zal het voor alle werkgevers mogelijk maken om doelgroepwerknemers tewerk te stellen. Dit kan een belangrijke stap zijn naar een meer inclusieve arbeidsmarkt. Bij de begeleiding van deze doelgroepwerknemers in reguliere ondernemingen kunnen maatwerkbedrijven of sociale-economieorganisaties uiteraard een rol spelen. Dit moet de wisselwerking tussen de sociale economie en de reguliere economie ten goede komen.

Met het oog op een grotere en betere doorstroom van doelgroepwerknemers naar een reguliere jobcontext, wordt – vanaf het najaar van 2021 – het huidige doorstroomkader geëvalueerd op basis van de effectief gerealiseerde doorstroomtrajecten, zowel binnen LDE als binnen het collectief maatwerk. Het hoeft uiteraard niet te verbazen dat heel wat doorstroomtrajecten en doorstroomevaluaties door VDAB in 2020 tijdelijk werden geschorst of stopgezet. Dit was al het geval in de eerste golf van de coronacrisis en ook nu tijdens de tweede golf.

De minister zal inzetten op bijkomende plaatsen voor de sociale economie. Op dit moment wordt een groeipad voor collectief maatwerk uitgetekend dat in 2021 operationeel moet worden.

In het voorjaar van 2021 wil de minister de verschillende vormen van arbeidszorg binnen de sociale economie integreren in een nieuw regelgevend kader rond arbeidsmatige activiteiten in de sociale economie, steeds met het doel om stappen naar betaald werk te zetten. Er zal dan ook bijzondere aandacht gaan naar de activerende component.

Voor het verhogen van de werkzaamheidsgraad werkt VDAB als regisseur nauw samen met de lokale besturen. Voor het bereiken van de niet-beroepsactieven gaat VDAB de lokale besturen en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden ondersteunen met kennis en knowhow om te komen tot een sluitende, gebiedsdekkende aanpak. Het is de ambitie van de minister om in dit kader de regierol inzake de lokale sociale economie te verbreden naar een lokale regie Sociale Economie en Werk. Een aantal lokale besturen en regisseurs van de sociale economie is hiermee vandaag in de praktijk al concreet aan de slag.

Begroting 2021 (eerste strategische doelstelling)

De minister geeft ook de begrotingsinformatie voor de eerste strategische doelstelling mee. Het totale beleidskrediet voor de maatregelen onder het inhoudelijk structuurelement Activering Werk bedraagt 1,15 miljard euro, waarvan 541 miljoen euro betrekking heeft op VDAB. Het totale beleidskrediet is gedaald met 63,1 miljoen euro ten opzichte van de aangepaste begroting 2020.

Deze daling is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de impact van de genomen efficiëntiemaatregelen op de uitgaven voor de RSZ-doelgroepenverminderingen (min 65,5 miljoen euro). Bovendien is het krediet voor de VOP met circa 8 miljoen euro bijgesteld op basis van een geactualiseerde raming van de 'gewone' Vlaamse ondersteuningspremie. Verder neemt het krediet voor sectorale doelgroepenverminderingen toe met ongeveer 3 miljoen euro door de uitbreiding van het toepassingsgebied van de RSZ-vrijstellingen bij de koopvaardij.

Het totale beleidskrediet voor de maatregelen onder het inhoudelijk structuurelement Activering Sociale Economie bedraagt 506 miljoen euro. Het beleidskrediet is

toegenomen met ongeveer 10,6 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing 2020. Dit is onder andere te verklaren door:

- de toekenning van de index: plus 8,4 miljoen euro;
- de nieuwe beleidsruimte voor een groeipad voor collectief maatwerk: plus 1,4 miljoen euro;
- de geactualiseerde raming voor de SINE-maatregel, waardoor de kredietbehoefte voor deze maatregel vermeerderd met 947.000 euro.

2.3. Strategische doelstelling 2: Sterkere loopbanen binnen een stimulerend leerklimaat

In een continu en sterk veranderende arbeidsmarkt is het belangrijk loopbaan zekerheid te bieden. Opleiding is daarbij cruciaal: de jaren twintig worden de 'Learning Twenties'. 2021 wordt het startjaar van 'opleiden, opleiden, opleiden'. De minister wil de omslag naar een echte leercultuur maken.

Opleiden vergt leergoesting, aldus de minister. Daarom werden de beleidsinitiatieven rond levenslang leren in kaart gebracht en op basis daarvan gaat in 2021 een overheidsopdracht Leergoesting van start. Met deze opdracht wil de minister bij Vlaamse organisaties in de concrete leertrajecten leer- en didactische principes introduceren die een positief effect hebben op de autonome motivatie van de medewerkers om te leren en op het leerrendement.

De coronacrisis creëerde het momentum voor e-leren, waarvoor een actieplan wordt uitgewerkt dat in 2021 concrete uitvoering krijgt. Ook in het kader van de relance wordt ingezet op meer opleiden. Er komt tijdelijk een tweede pijler 'gezamenlijk besluitrecht' bij het Vlaams opleidingsverlof, waarbij het initiatief van de werkgever en werknemer uitgaat. Daarvoor wordt een aparte budgetlijn gecreëerd en een apart contingent aan uren, dus een regeling parallel aan het bestaande Vlaams opleidingsverlof. Op die manier wil de minister het stelsel beter bekend maken bij ondernemers en werknemers en de opleidingsdeelname van bijvoorbeeld kortgeschoolden verhogen. In 2021 worden ook de opleidingen die in aanmerking komen voor het Vlaams opleidingsverlof gescreend, waarna indien nodig de regelgeving wordt aangepast. De opleidingsinspanningen van de werkgevers en de opleidingsdeelname van de werknemers worden in 2021 opnieuw gemonitord.

Vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid, maar ook vanuit gedeelde doelstellingen, wil de Vlaamse Regering verder de weg naar een echte leercultuur opgaan. De lat wordt hoger gelegd inzake levenslang leren en Vlaanderen wil zich meten met die landen waar levenslang leren en ontwikkelen sterk is ingeburgerd. De doelstelling is een toegankelijk, toekomstgericht en kwaliteitsvol opleidingsaanbod, waar meer mensen gebruik van maken om hun loopbaan te versterken.

Daartoe worden in 2021 de contouren afgebakend van een leer- en loopbaanrekening, die alle rechten en incentives voor het individu bundelt in een persoonsvolgend ontwikkelbudget.

Het Partnerschap Levenslang Leren, dat de minister samen met de Vlaamse minister van Onderwijs heeft opgericht, zal de synergie en samenwerking rond leren versterken en de omslag naar een echte leercultuur ondersteunen bij individuen, ondernemingen, leerlingen, maar ook bij kwetsbare werknemers, zoals kortgeschoolden, die vandaag veel minder aan opleidingen deelnemen.

Om het leren zo dicht mogelijk bij de arbeidsmarkt en waar mogelijk op de werkvloer te brengen, wordt de kaart van de innovatieve leermethoden getrokken. Er wordt versterkt ingezet op duaal leren, met onder meer een uitbreiding van het duale aanbod naar het hoger- en volwassenenonderwijs.

De minister wil burgers aanmoedigen om hun loopbaan in eigen handen te nemen en waar nodig bij te sturen. Op die manier kunnen mensen langer en duurzamer aan de slag blijven en worden transitie van de ene job naar de andere en tussen diverse levensdomeinen mogelijk. Het kan ook nieuwe perspectieven bieden bij jobverlies of (collectief) ontslag.

Naast een aantrekkelijk en arbeidsmarktgericht leeraanbod steunt het loopbaanmodel dat de minister voor ogen heeft op instrumenten om de loopbaan (bij) te sturen en een actief beleid te voeren rond loopbaantransities, loopbaandienstverlening, een betere combinatie van arbeid en privéleven enzovoort.

De opdracht van VDAB wordt stelselmatig uitgebreid tot werkzaamheids- en loopbaanregisseur. VDAB werkt stapsgewijs aan een gepersonaliseerd burgerprofiel, waarin relevante individuele loopbaaninformatie wordt gebundeld. Met loopbaancheques worden werkenden ondersteund om een gespecialiseerde loopbaanbegeleiding te volgen.

Om proactiever in te kunnen zetten op begeleiding bij een dreigend ontslag, voorziet VDAB in 2021 in een begeleiding voor kwetsbare werknemers, waaronder werkzoekenden en werknemers in opzegtermijn of gedekt door een verbrekingsvergoeding. Deze begeleiding wordt uitgebreid tot de tijdelijk werklozen. In 2021 wordt ook aan de slag gegaan met de resultaten en aanbevelingen die zullen voortkomen uit een VIONA-onderzoeksopdracht over het versterken van werk-naar-werk-transities en het inzetten van loopbaanversterkende instrumenten.

Begroting 2021 (tweede strategische doelstelling)

Het totale beleidskrediet voor de maatregelen onder het inhoudelijk structurelement Loopbanen bedraagt 1,7 miljard euro. Het totale beleidskrediet is toegenomen met 42 miljoen euro in vergelijking met de begrotingsaanpassing 2020.

Deze wijziging is voornamelijk te wijten aan de maatregel dienstencheques. Er zal namelijk 11 miljoen euro worden aangewend om de meest recente onvolledige indexering van de inruilwaarde te corrigeren voor dienstencheques uitgegeven vanaf 1 januari 2021. Hiervoor is er 8 miljoen euro aan nieuwe beleidsruimte toegekend. De overige 3 miljoen euro wordt gefinancierd vanuit de provisie voor maatregelen voor de ondersteuning van het werkgelegenheidsbeleid. Voorts wordt er ongeveer 30,8 miljoen euro aan indexering toegekend op het begrotingsartikel van de dienstencheques en wordt het budget bijgesteld met 11 miljoen euro op basis van de prognose van de aangekochte dienstencheques voor de maanden november en december.

Het budget voor het Vlaams zorgkrediet kent een daling van 14 miljoen euro wegens het uitdoven van de loopbaanonderbreking zonder motief en het eindloopbaanstelsel.

Het krediet voor de aanmoedigingspremies landingsbanen daalt met 1 miljoen euro door de afname van het aantal lopende dossiers, die het gevolg is van de lagere instroom sinds 2016 door de verstrengde toegang tot de maatregel.

Het krediet voor de aanmoedigingspremies socialprofit- en privésector stijgt met 1 miljoen euro door de toename van het aantal aanvragen.

Het totale beleidskrediet voor de maatregelen onder het inhoudelijk structurelement Competenties bedraagt 241 miljoen euro, waarvan 164,6 miljoen voor VDAB. Het beleidskrediet is dus verminderd met ongeveer 57,5 miljoen euro ten opzichte van begrotingsaanpassing 2020. Dit is onder andere te verklaren door een daling van het krediet van Syntra Vlaanderen met 65,9 miljoen euro. Syntra Vlaanderen

wordt immers opgeheven en de kredieten worden herverdeeld. De grootste bewegingen zijn:

- 46,9 miljoen euro naar VLAIO/Hermesfonds;
- 8,8 miljoen euro naar het Departement WSE;
- 8,3 miljoen euro naar VDAB.

Deze kredieten zijn inclusief de loon- en werkingsmiddelen. De entiteiten zullen deze middelen aanwenden voor de voortzetting van de bevoegdheden en activiteiten van het agentschap Syntra Vlaanderen.

Verder gaat nog 1,9 miljoen euro naar de algemene middelen (middelen pool der parastatalen) en 14.000 euro naar het Facilitair Bedrijf.

Door de overheveling van middelen van Syntra Vlaanderen en een indexatie van 2,7 miljoen euro neemt het krediet voor VDAB toe met 6,3 miljoen euro.

Daarnaast stijgen de uitgaven nog met 1,3 miljoen euro wegens de oprichting van het Expertisecentrum Levenslang Leren (plus 714.000 euro) en de stijgende kredietbehoefte voor de Mentorkorting (plus 548.000 euro).

2.4. Strategische doelstelling 3: Veerkrachtige ondernemingen in een toekomstbestendige arbeidsmarkt

Maatschappelijke transitie zoals digitalisering, vergrijzing, migratie en klimaat laten hun impact voelen in Vlaanderen, met grote verschuivingen en uitdagingen op de arbeidsmarkt tot gevolg. De coronacrisis is hier een pijnlijk actueel voorbeeld van, maar biedt ook een enorme opportuniteit.

Met het relanceplan Vlaamse Veerkracht heeft de Vlaamse Regering een ambitieus plan geschreven dat Vlaanderen aan de top van Europa wil brengen. Dit is het moment om een versnelling hoger te schakelen naar een meer duurzame economie en om te investeren in innovatie, onderwijs en opleiding, in natuur en omgeving. De Vlaamse Regering wil ondernemingen, sectoren en partnerschappen op de arbeidsmarkt ondersteunen in al deze transitie om hun innovatiekracht te versterken en een positieve bijdrage te leveren aan maatschappelijke uitdagingen. Er wordt gestreefd naar veerkrachtige ondernemingen die tegelijkertijd inzetten op loopbaanbeleid, de verwerving van skills, werkplekleren, diversiteit, arbeidsorganisatie en het versterken van de innovatie en werkbaarheid van jobs.

Om de nood aan competenties en bijgevolg de nood aan om- en bijscholing in kaart te brengen op sector-, cluster- en ondernemingsniveau en voor de Vlaamse arbeids- en opleidingsmarkt als geheel, wordt een competentieprognosemodel ontwikkeld, zowel op Europees, Vlaams, (inter)sectoraal als ondernemingsniveau. In 2021 wil de minister hierin al stappen voorwaarts zetten.

Daarnaast wordt ingezet op ondersteuning bij transformaties en transitie. Er werd een ESF-oproep gelanceerd om kmo's te begeleiden bij transformatieprocessen die inspelen op de digitalisering, waarvan de projecten in 2021 op kruissnelheid komen. Er komt een ESF-oproep rond transitie waarbinnen rond uiteenlopende maatschappelijke uitdagingen kan worden gewerkt.

Samen met de sociale partners wordt het actieplan Werkbaar werk uitgevoerd. Ondernemingen worden ondersteund om rond werkbaarheid aan de slag te gaan. De werkbaarheidscheques zijn daarbij een belangrijk instrument, waarvan het verruimde gebruik wordt geëvalueerd. Samen met de Stichting Innovatie en Arbeid van de SERV zet de minister in op sensibilisering van het werkveld. De sectoren worden daarvoor warm gemaakt via de sectorconvenants.

Met de sectoren wil de minister werk maken van geïntegreerde strategieën voor hun maatschappelijke uitdagingen. Het nieuwe inhoudelijke kader 2021-2022 voor de sectorconvenants die begin 2021 starten, omvat thema's zoals actief meewerken aan een opleidingsoffensief, het inzetten op werkbaar werk, zelfregulering op vlak van non-discriminatie enzovoort. Daarvoor worden onder andere intersectorale adviseurs ingezet.

Sociaal ondernemerschap kan vernieuwende antwoorden bieden op nieuwe maatschappelijke uitdagingen. In 2021 wordt aan startende sociale ondernemingen begeleiding geboden bij het uitwerken van hun ideeën tot een ondernemingsplan.

Met de activiteiten rond maatschappelijk verantwoord ondernemen wordt de brug geslagen naar het menselijk kapitaal van de bedrijven. In dat verband zijn er ook de al vermelde ESF-oproepen rond transitie en inclusieve ondernemingen.

Begroting 2021 (derde strategische doelstelling)

Het totale beleidskrediet voor de maatregelen onder het inhoudelijk structurelement Duurzame arbeidsmarkt Werk bedraagt 28,6 miljoen euro. Dit is een stijging van 9,5 miljoen euro in vergelijking met de begrotingsaanpassing 2020. De stijging is voornamelijk een gevolg van de toename van 6 miljoen euro voor de sectorconvenants 2021-2022.

Het totale beleidskrediet voor de maatregelen onder het inhoudelijk structurelement Duurzame arbeidsmarkt Sociale Economie bedraagt ongeveer 12 miljoen euro.

2.5. Themaoverschrijdend

Als rode draad doorheen de strategische doelstellingen blijft er steeds oog voor de wetenschappelijke onderbouwing van het beleid en voor een performante en klantgerichte dienstverlening.

De minister zet in op monitoring en evaluatie en bouwt de evidencebased aanpak binnen het beleidsdomein structureel verder uit. In 2021 gaat het onderzoeksprogramma van het nieuwe Steunpunt Werk van start. Gelijktijdig met de lancering van het Steunpunt Werk worden nieuwe VIONA-leerstoelen en een kennisagenda gelanceerd. Die laatste capteert voor verschillende beleidsrelevante thema's de kennisprioriteiten voor de komende jaren. In 2021 wordt blijvend ingezet op beleidsmonitoring, zowel structureel als inzake de impact van de coronacrisis.

Het beleid wordt versterkt en geflankeerd met ESF-middelen om uitdagingen op de arbeidsmarkt op een innovatieve manier aan te pakken. In 2021 gaat het nieuwe ESF-programma voor de periode 2021-2027 van start. De minister wil de Europese middelen maximaal benutten om het relancebeleid vorm te geven.

Ook inzake efficiëntie van de overheid zal de minister initiatieven blijven nemen:

- Vanaf 1 januari 2021 zal het agentschap Syntra Vlaanderen worden opgeheven.
- Sinds 2020 fungeert VDAB al als centrale, datagedreven en resultaatgerichte werkzaamheids- en loopbaanregisseur.
- Met verschillende digitaliseringsprojecten naar burgers, werkgevers en partners wordt in 2021 verder bijgedragen aan een digitale transformatie van de Vlaamse overheid.

Begroting 2021 (themaoverschrijdend)

Het totale beleidskrediet voor de maatregelen onder het inhoudelijk structurelement Themaoverschrijdend bedraagt nagenoeg 29,5 miljoen euro. Het beleidskrediet is gedaald met 922.000 euro. Deze daling is voornamelijk te wijten aan een daling van het ESF-budget met 1,5 miljoen euro als gevolg van de opstap in de besparing van de middelen voor streekbeleid in 2021.

Aanvullend is er een toename van het budget voor ondersteuning van het tewerkstellingsbeleid met 277.000 euro.

2.6. Relancebeleid – Alle hens aan dek

De komende weken en maanden worden belangrijk voor de Vlaamse arbeidsmarkt. Over de drie strategische doelstellingen heen is het daarom 'alle hens aan dek' voor een veerkrachtige en inclusieve arbeidsmarkt. Daarbij is er oog voor zowel relancemaatregelen als meer structurele ambities. Volgende drie prioriteiten staan daarbij voorop:

- een opleidings- en loopbaanoffensief. De minister wil levenslang leren effectief realiseren. De huidige coronacrisis moet een opportuniteit zijn om een versneling te realiseren en om meer Vlamingen via opleiding, omscholing en heroriëntering te versterken in hun loopbaan. Daarom moet 2021 het jaar van de opleiding worden;
- Vlaanderen digitaal transformeren. Vlaanderen moet de kansen van de digitale transformatie voluit grijpen;
- iedereen (duurzaam) aan het werk. Er worden initiatieven genomen om mensen die al aan de slag zijn aan het werk te houden, de rol van VDAB te versterken en om mensen aan te trekken die nu niet aan de arbeidsmarkt participeren (de niet-arbeidsactieven).

Deze drie uitgesproken ambities kregen ook hun plaats binnen het ontwerp van VESOC-akkoord met de gelijknamige titel 'Alle hens aan dek' dat de Vlaamse Regering samen met de sociale partners wil sluiten. In totaal wordt hiervoor in 190 miljoen euro voorzien.

Tot slot stelt de minister dat de coronacrisis de bestaande kwetsbaarheden ook heeft verscherpt. De crisis heeft aangetoond dat het overbruggen van de digitale kloof niet alleen afhankelijk is van het hebben van digitale vaardigheden maar ook van de nodige infrastructuur (ICT-apparatuur). Daarom wordt gestart met lokaal gedragen proefprojecten rond 'digibanken'. Dat zijn lokale partnerschappen die zorg dragen voor het vernieuwen van hardware, voorzien in software en opleiding en zorgen voor de logistiek en het toegankelijk maken ervan. Daarbij wordt in eerste instantie gekeken naar kansengroepen, kwetsbare werkzoekenden en kwetsbare werknemers. De minister trekt daarvoor 50 miljoen euro uit.

II. Tussenkomsten van de fracties**1. Tussenkomsten Vlaams Belangfractie***Tussenkomst van Ilse Malfroot*

Ilse Malfroot feliciteert de minister met de beleids- en begrotingstoelichting, die zeer ambitieus is. Een aantal punten erin vindt ook de Vlaams Belangfractie van zeer groot belang. De minister zal in haar een partner vinden inzake een groot aantal doelstellingen met betrekking tot Werk. De fractie steunt onder meer het aanbod op maat voor elke werkzoekende, het benutten van het arbeidspotentieel, de betere combinatie tussen werk en privéleven, met onder meer de

mantelzorgpremie, het traject naar werkbaar werk, een uitgebreider opleidingsaanbod, de visie op levenslang leren en het ontwikkelen van werk-zorgtrajecten. Toch heeft de fractie ook vragen.

De coronacrisis heeft de Vlaamse economie nagenoeg volledig stilgelegd, zodat die opnieuw moet worden opgebouwd. De crisis leerde alvast dat men niet iedereen in dezelfde mate moet blijven subsidiëren. De subsidies moeten terechtkomen bij sectoren die levensvatbaar zijn en niet ongezond waren voor de crisis. De subsidies hebben gezonde, maar ook ongezonde bedrijven rechtgehouden. De faillissementengolf moet dus nog t komen. In een gezonde economie gaan zieke ondernemingen eruit en worden ze vervangen door jonge, levensvatbare ondernemingen. De Vlaamse en de federale overheid hebben voor een tweede keer gekozen voor een nagenoeg volledige lockdown. Dat is niet de keuze van de Vlaams Belangfractie, die heeft geleerd dat een volledige lockdown niet nodig is. De beslissing werd echter genomen bij gebrek aan een eenduidige en daadkrachtige overheid en is vooral te wijten aan het falen van het test- en tracingsysteem, dat de overheid handenvol geld kost, maar nog steeds niet op punt staat. Op basis van de beschikbare data moeten lokale besmettingshaarden veel sneller worden ingedijkt met gerichte en lokale maatregelen, zodat niet over het hele land beperkende maatregelen moeten worden opgelegd op het moment dat het eigenlijk al te laat is, met een massa ontslagen en faillissementen tot gevolg. De overheid staat dus voor een prangende opdracht.

De coronacrisis heeft ook positieve zaken opgeleverd. De crisis heeft geleerd dat het meer dan ooit nodig is om Vlaanderen digitaal te transformeren om de Vlaamse economie te doen groeien. Er moet meer worden ingezet op e-commerce, en bijgevolg op nachtwerk, op een verdere digitalisering, een snelle, maar vooral efficiënte overheid en de verdere omscholing van kortgeschoolden en werkzoekenden. Vlaanderen kan dan een logistiek centrum worden dat de buitenlandse, goedkopere concurrentie de baas kan. Er moet ook verder worden ingezet op flexibiliteit, zodat werknemers vlotter kunnen wisselen van bedrijf, job of statuut om tegemoet te komen aan de veranderende tijden en functies. De starre regelgeving maakt dat echter niet gemakkelijk. Institutionele en structurele hindernissen zijn echter veel gemakkelijker weg te werken dan het gebrek aan motivatie en draagvlak op het terrein. Ilse Malfroot wil dan ook van de minister weten hoe zij het gebrek aan motivatie om te gaan werken of zich te herscholen, zal wegnemen.

Deze gigantische crisis biedt ook gigantische mogelijkheden, en daar moet de overheid nu correct op inspelen. Het te traag schakelen in het verleden is als een boemerang teruggekomen. Dit is volgens het lid het moment bij uitstek om dat goed te maken en verder te bouwen op de vele kansen die in de toekomst liggen. De Vlaams Belangfractie deelt de visie van de minister dat men meer mensen aan het werk moet krijgen. De manieren waarop dat zou moeten gebeuren, worden beschreven in de BBT. Die initiatieven zijn zeer ambitieus, doch ook zeer vaag en soms moeilijk te implementeren. De rol van VDAB zal uitermate belangrijk, zelfs bepalend zijn voor het uitvoeren hiervan. De vraag rijst dus of VDAB voor die uitvoering over voldoende mensen en middelen beschikt. Ilse Malfroot vreest dat zal blijken van niet. Inzake de activering van werkzoekenden vindt ze geen concrete actiepunten terug. Er worden wel veel goede intenties geformuleerd, maar daar staan geen concrete acties, laat staan sancties tegenover. Haar partij is van oordeel dat wie werkonwillig is en blijft, sneller moet worden bestraft, eventueel met het intrekken van de werkloosheidsvergoeding tot gevolg. De minister wijdt daar helaas slechts enkele zinnen van de lijvige BBT aan, wat illustreert dat het opvolgingsbeleid voor de Vlaamse Regering van geen tel is.

Aan het activeren van nieuwe groepen besteedde de minister al heel wat meer aandacht. De Vlaams Belangfractie deelt haar mening dat er meer mensen aan het werk moeten, maar voor de fractie is het vooral noodzakelijk om uitkerings-

gerechtigden, zoals de leefloongerechtigden en uitkeringsgerechtigde vrouwen met een migratieachtergrond, te activeren. Voor de fractie ligt de nadruk minder op het aan de slag krijgen van huismoeders en huisvaders, die geen uitkering ontvangen, maar wel dagelijks en onbezoldigd instaan voor de zorg en opvoeding van hun kinderen.

De fractie steunt ook de plannen van de minister om personen die wegens ziekte of invaliditeit zijn uitgevallen opnieuw in de arbeidsmarkt te integreren. Ilse Malfroot stelt vast dat er gesprekken met andere partners lopen, maar heeft toch vragen bij de uitvoerbaarheid hiervan. Niet elke job is na uitval opnieuw instapklaar voor iemand die langdurig ziek was, en niet elke werkgever is in de mogelijkheid om te voldoen aan de soms bijzondere werkomstandigheden of jobinvulling die worden gevraagd. Verder moet het beleid voor ogen houden dat die reactivering slechts zal lukken indien deeltijds werk kan worden gecombineerd met deeltijds behoud van de uitkering. Dat wordt bemoeilijkt door de starre regelgeving. Wat dat betreft, is er veel werk aan de winkel voor de Vlaamse en de Federale Regering.

De plannen van de minister zijn ambitieus en goed, maar er moeten nog heel wat drempels worden overschreden. Zo worden de nodige stappen beschreven omtrent het begeleiden naar werk. De vraag rijst wat de minister zal ondernemen om de vacatures daarop afgestemd te krijgen. Uit gesprekken met werkgevers blijkt immers dat heel wat functies niet ingevuld geraken omdat de sollicitanten niet de juiste competenties hebben. Dat probleem zal ook rijzen bij het activeren van nieuwe groepen. Hoe zal de minister omgaan met het gebrek aan 'goede vacatures' om mensen te re-integreren op de arbeidsvloer?

De Vlaams Belangfractie vindt dat minister Hilde Crevits en minister van Inburgering Bart Somers te veel investeren in het activeren van nieuwkomers of personen die taalachterstand hebben, via allerlei buddy- of mentoring-naar-werkprojecten. Daar werd de afgelopen legislaturen al dwangmatig op ingezet, hoewel in Vlaanderen slechts 50 procent van de allochtonen van niet-Europese origine aan het werk is. Zal de minister die projecten en de financiering ervan op korte termijn toetsen aan de werkloosheid? Is ze bereid om dure projecten stop te zetten indien ze niet leiden tot een verhoogde werkzaamheidsgraad bij die doelgroep? Voor Vlaams Belang bestaan er voldoende mogelijkheden om de taal te leren via de reguliere weg, zoals het onderwijs, bestaande taalcursussen en werkplaatsen, zonder dat de belastingbetaler daarvoor moet opdraaien. Die anderstaligen vinden wel de weg naar het OCMW, naar een sociale woning, naar kinderbeijlslag, eigenlijk naar alles wat een sociaal voordeel oplevert. Voor Vlaams Belang is het zeer duidelijk: wie zich wil integreren en aanpassen aan de Vlaamse waarden en normen, zal, mits een goede attitude, zeker en vast de weg vinden naar de taal en dus ook naar werk, zonder daarbij van een voorkeursbehandeling te moeten genieten. Het is duidelijk dat een goede integratie met een goede en werklustige houding start.

De minister verklaarde, samen met minister Bart Somers, dat elke inburgeraar zich bij het moment van de intake bij VDAB kan inschrijven. De Vlaams Belangfractie vindt echter dat die inschrijving een verplichting moet zijn voor elke inburgeraar op beroepsactieve leeftijd. Op die manier kan het traject naar werk onmiddellijk van dichtbij worden gevolgd en kunnen werkonwilligen sneller worden opgespoord en indien nodig gesanctioneerd, met eventueel het intrekken van de uitkering tot gevolg.

Om meer personen naar werk te leiden, is het ook nodig dat de kloof tussen werken en niet werken groter wordt. De minister doet daartoe een aanzet via de jobbonus, maar die 50 euro zal volgens Ilse Malfroot voor de laagste inkomens niet onmiddellijk een verschil maken. De nieuwe Federale Regering heeft ook de intentie om de werkloosheidsvergoeding op te trekken. Hoe kan men de kloof tussen werken

en niet werken dan groter maken? Welke resultaten qua verhoging van de werkzaamheidsgraad wil de minister met die jobbonus behalen?

Een andere operationele doelstelling is het bestrijden van discriminatie op de arbeidsmarkt. De minister wil dat doen door de Vlaamse Sociale Inspectie in te zetten om alle mogelijke vormen van discriminatie te bestrijden. Ze zal geen partner vinden in het Vlaams Belang wat dat betreft. De fractie is tegen praktijktesten en is van oordeel dat de werkgever steeds moet kunnen aanwerven wie hij geschikt acht voor de job. De werkgever is baas over zijn eigen personeelswerving, en dat moet ook zo blijven, stelt Ilse Malfroot. Bovendien wordt in de BBT met geen woord gerept over de nefaste economische gevolgen van massamigratie en de beperkte arbeidsmarktintegratie van niet-westerse allochtonen. In tijden van te veel migratie nog meer migratiestromen bewerkstelligen en dus nog meer armoede importeren, is voor Vlaams Belang geen optie. De bedrijven hebben het nu al moeilijk genoeg. Ze ondervinden nu al te veel oneerlijke concurrentie door goedkope werkrachten uit onder meer het Oostblok. Door die migratie-import riskeren voornamelijk kortgeschoolde Vlamingen hun job aan goedkopere importwerknemers te verliezen.

De sociaal-economische doorbraken die worden beschreven in de begrotingstoelichting, komen grotendeels overeen met de adviezen van het maatschappelijk en het economisch relancecomité. De cruciale voorwaarde bij dit relanceplan was het voorkomen van een tweede corona-uitbraak. Door de nieuwe coronagolf zijn de arbeidsmarktanalyses ondertussen achterhaald. De belangrijkste voorwaarde om van die economische relance een succes te maken, was een begroting in evenwicht, maar dat lijkt nu een onbegonnen oefening, besluit Ilse Malfroot.

Tussenkoms van Yves Buysse

Yves Buysse wijst erop dat het regeerakkoord voorziet in de invoering van de gemeenschapdienst als nieuwe activerende maatregel voor langdurig werkzoekenden. Hoe ziet de minister dat concreet? Wat wil ze het komende jaar bereiken op dat vlak? Hoe ziet ze de samenwerking met de lokale besturen daaromtrent?

Wat de dienstenchequesector betreft, leest het lid dat er werk zal worden gemaakt van jobcoaching en dat zal worden onderzocht of het dienstenchequesysteem kan worden vereenvoudigd door innovatieve technologieën. Belangrijk is echter vooral de leefbaarheid van de dienstenchequeondernemingen in Vlaanderen. Als ze financieel niet kunnen overleven, hebben ze weinig aan jobcoaching en nieuwe technologieën. Er komt alvast een initiatief om de onvolledige indexering van de inruilwaarde van de cheques te compenseren. In totaal zou er 11 miljoen euro worden uitgetrokken voor de cheques die worden uitgegeven vanaf 1 januari 2021. Meer dan een maand geleden kondigde de minister aan dat ze op korte termijn met de sector zou overleggen. Heeft dat overleg plaatsgevonden? Wat is daar concreet afgesproken? Wat was de reactie van de sector op wat de minister nu voorstelt? *Yves Buysse* verwijst naar de studiedag van Group Daenens op 18 september 2020. Daar werd duidelijk gezegd dat het bijpassen van de onvolledige indexering niet zal volstaan om het systeem rendabel te houden.

De minister zal onderzoeken of er een aanmoedigingspremie kan komen bij het nieuwe thematische verlof voor mantelzorg. Het lid zou dat een zeer goede zaak vinden, maar meent dat het financiële aspect niet doorslaggevend is voor mantelzorgers. Meestal spelen er andere, praktische overwegingen mee en is de vraag of het mogelijk is om dit geregeld te krijgen bij het bedrijf waar men werkt. Moeten er geen initiatieven worden genomen om meer draagvlak te creëren bij de Vlaamse ondernemingen? Het lid hoopt dat dit snel en prioritair kan gebeuren. De federale wetgeving inzake het thematische verlof mantelzorg is al goedgekeurd op 17 mei 2019, maar het uitvoeringsbesluit is pas op 1 september 2020 in werking getreden,

dus meer dan een jaar later. Zeker gezien de huidige gezondheidssituatie is mantelzorg heel belangrijk om mensen zo lang mogelijk thuiszorg te geven.

Het duaal leren zal worden uitgebreid naar het hoger en het volwassenenonderwijs. Het regelgevend werk wordt voortgezet. Er is een werkgroep van de diverse administraties, waaronder Onderwijs, om daar werk van te maken. Op dit ogenblik is duaal leren immers wel mogelijk in opleidingen in het bso, terwijl dat voor vrijwel gelijkaardige opleidingen in het volwassenenonderwijs nog altijd niet kan. Yves Buysse vindt het belangrijk om op dat vlak een extra inspanning te doen. Hij las dat dit in 2022 zou worden uitgerold. Is dat dan vanaf het schooljaar 2021-2022, of moet er worden gewacht tot het daaropvolgende schooljaar? Een dergelijke opleiding kan immers niet in het midden van een schooljaar worden opgestart. De instellingen voor volwassenenonderwijs moeten zich daar heel goed op kunnen voorbereiden.

Inzake het digitaal transformatieprogramma voor de Vlaamse mediasector leest Yves Buysse dat de minister verder wil investeren in een breed samenwerkingsprogramma met de diverse mediapartijen. Doelstelling is het beter waarborgen van de betrouwbaarheid, diversiteit en vindbaarheid van informatie. Ze is ook van plan om een gemeenschappelijk initiatief te ondersteunen in de strijd tegen desinformatie, gebruikmakend van artificiële intelligentie. Kan de minister die plannen verduidelijken? De bedoelingen van de minister zullen waarschijnlijk goed zijn, maar de strijd tegen desinformatie kan ook inhouden dat men liever heeft dat bepaalde informatie, die wel correct is, niet aan bod komt. Dat kan niet de bedoeling zijn.

Tussenkoms van Els Sterckx

Els Sterckx stelt dat de coronacrisis de Vlaamse bedrijven heeft gedwongen versneld in te zetten op innovatie en digitalisering. Het is goed dat volop wordt geïnvesteerd in de Vlaamse bedrijven, in omgevingsfactoren, onderzoekers en kenniscentra, maar er moet over worden gewaakt dat iedereen mee kan met al die vernieuwingen. Er zijn nog steeds mensen in de maatschappij die niet mee zijn met de digitalisering, zoals ouderen, en die mogen zeker niet worden vergeten. De situatie van voor de coronacrisis komt immers nooit meer terug. Ook is er nog steeds een grote groep van mensen die niet de middelen hebben om te investeren in een computer, smartphone of internetverbinding, en daardoor de boot missen van de online activiteiten die nu volop worden opgestart.

De minister wil productief investeren in de vernieuwing van de handelskernen. *Els Sterckx* denkt dat heel veel gemeenten daar vragende partij voor zijn, aangezien de leegstand toeneemt, ondanks alle inspanningen om die te keren. Lege winkelstraten zijn niet bepaald aantrekkelijk voor winkelende mensen. Daardoor blijven ze vaak weg uit het centrum en gaan ze naar shoppingcentra in de buurt. De Vlaamse Regering gaat samen met steden en gemeenten en lokale ondernemers op zoek naar innovatieve concepten. Wat is de stand van zaken met betrekking tot die zoektocht? Er moet immers snel worden geschakeld als men de boot niet wil missen. Zo kan men ook de verloedering van veel winkelstraten een halt toeroepen. De Vlaams Belangfractie kijkt in dat verband uit naar de hoorzittingen over de conceptnota inzake kernversterking in Vlaamse steden en gemeenten.

Op het vlak van digitale toepassingen bij lokale overheden presteert Vlaanderen onder het EU-gemiddelde. De minister zegt dan ook terecht dat het nodig is om steden en gemeenten te stimuleren om smartcitytoepassingen te testen en op te schalen. Wat gaat ze concreet doen om gemeenten daarin te stimuleren?

Els Sterckx geeft de minister gelijk wanneer ze stelt dat Vlaanderen wordt geconfronteerd met waterschaarste en dat water onmisbaar is voor belangrijke

economische activiteiten. Ook voor de burgers is die waterschaarste echter voelbaar, vooral in zomers waarin er zeer weinig regen valt. De Vlaamse Regering wil een wetenschappelijk onderbouwd en robuust watersysteem in Vlaanderen realiseren, en de minister zal daarvoor een onderzoeksgroep oprichten, waarin expertise op dat vlak wordt verzameld. Hoe ver staat ze met het oprichten van die onderzoeksgroep? Wanneer verwacht ze de eerste resultaten?

De minister wil ook investeren in innovatie in de zorgsector. Ze zal werk maken van een plan van aanpak voor het stimuleren van onderzoek in cruciale domeinen van de geneeskunde en de zorg van de toekomst. Heeft ze al een richtdatum voor de start van dat plan?

Vlaanderen neemt tijdens het eerste semester van 2021 het Belgische woordvoerschap in de Raad Concurrentievermogen op zich. Veel handelaars voelen nu oneerlijke concurrentie doordat er steeds meer online wordt gekocht en bedrijven in andere EU-landen producten vaak goedkoper kunnen aanbieden dan de eigen handelaars. Daarom roept het lid de minister op om daar zeker op in te zetten en op Europees niveau inspanningen te leveren opdat de prijzen online op elkaar worden afgestemd, zodat de Vlaamse handelaars met andere landen kunnen concurreren en Vlaamse onlineshoppers sneller geneigd zijn om lokaal te kopen.

Door de digitalisering krijgen steeds meer ondernemingen te kampen met cyberaanvallen, waarbij ze worden lamgelegd door hackers. Sommige hackers doen dat om aan te tonen dat de security beter kan, maar niet alle hackers hebben die goede intenties. Daarom vindt Els Sterckx het zeer goed dat er wordt ingezet op het begeleiden van bedrijven inzake cyberveiligheid. Hoe zal de regering die bewustmaking en opleiding inzake cyberveiligheid aanpakken?

De minister zou in het najaar van 2020 een Vlaamse waterstofvisie en -strategie opstellen. Hoever staat ze daarmee? Wanneer kan die visie worden ingekeken en toegelicht in deze commissie?

De minister wil ook het voertuigenpark vergroenen, meer bepaald het vrachtvervoer. Ze stelt terecht dat in de overgangsperiode naar koolstofarm en zero-emissie vrachtvervoer cng en lng alternatieve brandstoffen zijn voor vrachtwagens. Er zijn al ondernemers die daarop inzetten. Andere ondernemers worden tegengehouden door het feit dat nog niet voldoende tankstations uitgerust zijn met cng- en lng-pompen. Als de minister wil dat bedrijven inzetten op alternatieve brandstoffen, dan moeten de Vlaamse tankstations daarmee worden uitgerust. Is de minister bereid om daar volop werk van te maken?

2. Tussenkomen van de Groenfractie

Tussenkomen van Imade Annouri

Imade Annouri vond de toelichting van de minister zeer helder. Het lid stelt dat Groen het eens is met heel wat krijtlijnen en ambities, maar toch ook vragen heeft bij de begroting en de toelichting.

Natuurlijk kan men niet om de coronacrisis heen. Die heeft een grote impact op de arbeidsmarkt en de economie. Vlaanderen heeft een zeer grote ambitie wat de verhoging van de werkzaamheidsgraad betreft en de Groenfractie steunt die. De minister verklaarde die ambitie te behouden en denkt ze te zullen halen. Daartoe moet meer worden ingezet op activering. Ondertussen zijn er ook begrotingsgesprekken gaande in lokale besturen. In Antwerpen wordt toch een daling van de tewerkstellingsgraad met 10 procent verwacht. De herstelcurve zou een 'Nike-curve' zijn: eerst steil naar beneden en dan langzaam opnieuw naar boven. Het lid hoopt dat dat de vergelijking met de swoosh niet helemaal klopt, want dat zou

betekenen dat het eindpunt niet even hoog komt als het beginpunt. Imade Annouri hoopt dat Vlaanderen op termijn opnieuw dezelfde tewerkstellingsgraad kan bereiken als voor de coronacrisis, en dat die zelfs nog kan stijgen. Rekening houdend met de enorme impact van de crisis op de tewerkstellingsgraad, en ervan uitgaand dat meer mensen moeten worden begeleid, welke impact zal dat hebben op de werking van VDAB?

VDAB heeft heel wat extra opdrachten gekregen van de Vlaamse Regering. De minister wil aan VDAB een heel belangrijke regierol toebedelen. Dat begrijpt het lid, maar hij meent dat het onmogelijk is om dat te doen zonder extra middelen. Nu is er door de coronacrisis nog een extra impact. Welke extra steun komt er dus? De minister zei dat er nu al 5 procent meer vacatures zijn geregistreerd bij VDAB. Dat is nog altijd niet evenveel als het aantal vacatures in oktober 2019. Op welke manier zal de minister ervoor zorgen dat VDAB gewapend is om onverminderd in te zetten op het extra activeren en het opvolgen van al die bijkomende vacatures?

Die vraag kan men ook doortrekken naar de verschillende partners waarmee VDAB samenwerkt. Die organisaties kunnen helpen om bepaalde doelgroepen te bereiken die VDAB zelf moeilijker kan vatten. Het gaat dan onder meer om jongeren zonder diploma of mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Deze kwetsbare groepen zijn ook de eerste die uitvallen tijdens een crisis. Op welke manier worden de organisaties die zich tot die doelgroepen richten daarbij betrokken? Welk extra spoor wordt er daarvoor gevolgd?

Imade Annouri vindt het positief dat de werkgevers de komende maanden extra worden ondersteund en bijgestaan bij het invullen van hun vacatures. Het lid is het ermee eens dat ook de werkgevers soms hulp kunnen gebruiken bij hun zoektocht naar nieuwe werkrachten.

Tijdens de coronacrisis gebeurt het regelmatig dat poetshulpen hun taken niet kunnen uitvoeren omdat de klant ziek is. In dat geval mag men immers geen poetshulp ontvangen. De poetshulp wordt dan ook niet doorbetaald, en dat betekent een verlies aan inkomsten. Federaal minister Frank Vandenbroucke gaf eerder aan dat als de klant ziek is, hij de poetshulp gewoon kan afbellen, want die zou toch worden doorbetaald. Imade Annouri merkt op dat dat het geval is in Wallonië, maar niet in Vlaanderen. Poetshulpen leveren nochtans zeer belangrijk werk en er zijn in de sector moeilijke gesprekken geweest over een loonsverhoging. Als zij om veiligheidsredenen thuis moeten blijven, mogen ze daar niet het slachtoffer van worden. Kan daar snel op worden ingespeeld? Kan er een tegemoetkoming komen voor poetshulpen die thuis moeten blijven?

Het lid juicht het idee van de Learning Twenties toe. De verschillende initiatieven rond e-learning, waaronder de overheidsopdracht Leergoesting, zouden in 2021 vorm krijgen. Maar Imade Annouri vindt dat men daar ook vandaag al ten volle moet op inzetten, zeker voor mensen die op dit moment op zoek zijn naar een nieuwe job. Heel wat mensen zitten nu in technische werkloosheid of vallen zonder job, omdat bepaalde sectoren hebben moeten sluiten. Hebben die sluitingen ertoe geleid dat meer mensen gebruikmaken van de online cursussen en opleidingen? Mensen willen zich zeker in deze tijden opnieuw heruitvinden en zich opnieuw profileren op de arbeidsmarkt. Zou het niet nuttig zijn om die online cursussen ook vandaag al extra te promoten? Dat kan dan naadloos aansluiten bij de stappen die in 2021 worden gezet rond e-learning.

De minister gaf aan dat ze momenteel samenzit met de sociale partners om het actieplan werkbaar werk uit te rollen, en dat vindt het lid positief. Maar Imade Annouri gelooft dat er op dit moment nieuwe noden naar voren komen rond werkbaar werk. De afgelopen weken zijn er heel wat verhalen rond mentaal welzijn in de samenleving naar boven gekomen. Mensen botsen op hun grenzen: sommigen

leven in onzekerheid over hun job, anderen moeten voortdurend telewerken en moeten werk en privé proberen te combineren. Er vormen zich dus heel wat nieuwe uitdagingen. De wintermaanden en de feestdagen zijn soms een eenzame periode, een periode die een impact kan hebben op het mentaal welzijn van werknemers, en dus op werkbaar werk. Het is nefast als mensen voor een langere periode uitvallen, zowel voor de werknemer als voor de werkgever, en het heeft ook een enorme financiële impact op de samenleving. Als Vlaanderen de economie wil relanceren, moet de arbeidsmarkt zo gezond mogelijk zijn. De huidige omstandigheden zorgen voor bijkomende risicofactoren wat betreft werkbaar werk. Komt er een aparte aanpak op maat om mensen de komende maanden op te vangen? Werknemers zullen immers vragen hebben, zullen extra coaching willen. Men mag niet te veel mensen verliezen door deze ongekende situatie.

De minister wil extra inzetten op het aanpakken van discriminatie, en dat juicht het lid toe, al kan hij wel van mening verschillen over hoe dat moet gebeuren. Imade Annouri vreest dat, als er een relance komt en er opnieuw aanwervingen gebeuren, het toch de meest kwetsbare mensen op de arbeidsmarkt zullen zijn die opnieuw uit de boot vallen. Er dreigt een golf van sluitingen en faillissementen aan te komen. De minister wil zoveel mogelijk mensen terug aan de slag krijgen, maar dat kan opnieuw tot een discriminatiemechanisme leiden, want het zal voor bepaalde groepen extra moeilijk zijn om opnieuw tot de arbeidsmarkt toe te treden. Het gaat dan om mensen met een functiebeperking, jongeren met weinig ervaring, maar ook oudere mensen of mensen met een migratieachtergrond. Het lid stelt een gelijkaardige tendens vast op de huurmarkt: door de coronacrisis komen bepaalde vormen van discriminatie terug naar boven. Kan de minister daar extra op inzetten, en hoe kan men dat risico op discriminatie verder indammen?

De minister wil van de gemeenschapsdienst een positief verhaal maken: het mag voor haar niet als een sanctie, als iets negatiefs worden beschouwd. Het moet een kans zijn om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. Imade Annouri is daar sceptischer over, hij ziet toch een aantal risico's. Zijn er al meer details gekend over hoe die gemeenschapsdienst verder wordt uitgewerkt?

Tussenkomst van Björn Rzoska

Björn Rzoska begrijpt dat de minister, gezien de situatie, vooral aandacht heeft besteed aan de relance, het plan Vlaamse Veerkracht. Ze zet daarbij in op de digitalisering en verduurzaming van de economie, en dat is iets waar ook de Groenfractie sterk in gelooft.

Er wordt 4,3 miljard euro ingezet voor Vlaamse Veerkracht, waarvan ook een deel aan het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie wordt toegewezen. Het lid vindt dat die middelen wat te veel worden versnipperd. Zo stelt Groen vast dat het fonds voor de Vlaamse Veerkracht over zowat elk beleidsdomein wordt gespreid, en een dergelijke versnippering van middelen houdt toch een ernstig risico in. De impuls die de Vlaamse Regering met dat fonds wil geven, dreigt door die versnippering af te zwakken.

Het lid ziet hetzelfde gebeuren binnen het beleidsdomein EWI zelf. Zo wordt er bijvoorbeeld binnen het herstelfonds 10 miljoen euro voorzien voor het creëren van kwalitatieve ruimte om te ondernemen. Het doel is om bestaande en verouderde bedrijventerreinen te transformeren naar moderne en duurzame terreinen, wat een zeer goede ambitie lijkt. De vraag is alleen of 10 miljoen euro dan toereikend is. Hoeveel bedrijventerreinen wil de minister verduurzamen met dat budget, wat is de concrete planning daarrond? In de gewone begroting worden ook nog eens middelen uitgetrokken voor de herontwikkeling van ruimte voor bedrijven, maar dat gaat dan over een ander krediet. Hoe zullen die twee budgetten zich tot

elkaar verhouden? Worden ze voor dezelfde ambitie gebruikt of is er toch een verschil?

Björn Rzoska stelt vast dat er in het relanceplan ook een aantal initiatieven vervat zitten waarvan hij zich afvraagt of ze wel coronagerelateerd zijn, zoals bijvoorbeeld de maatregelen inzake de brexit. Voor Economie wordt in 50 miljoen euro uit dat fonds voorzien, terwijl de brexit zich eigenlijk al voor de coronacrisis aan het afspelen was. Kan de minister toelichten op welke manier zij de middelen voor de brexit als een relancemaatregel ziet?

Het lid ziet in elk geval veel positieve zaken in de BBT, initiatieven waar de fractie zeker achter staat. Hij kijkt uit naar het actieplan digitaal ondernemen en innoveren; dat zal heel belangrijk zijn. Ook de Vlaamse waterstofstrategie beschouwt hij als een heel boeiende innovatie waar de Vlaamse overheid op inzet. Op welke manier zal de minister samenwerken met haar federale collega, die op federaal niveau ook een strategie wil ontwikkelen rond waterstof? De Groenfractie kijkt ook uit naar het actieplan voor de verdere vergroening van energiedragers, de werkagenda's van Vlaanderen Circulair en naar de andere plannen die de minister voor de volgende jaren op tafel legt.

In verband met de steun voor kmo's en de groeisubsidie stelt Björn Rzoska vast dat de middelen voor de ondersteuning voor kmo's status quo blijven, terwijl er in de beleidsnota een verlaging van de steunpercentages werd aangekondigd. Hij begrijpt dat die groeisubsidie gericht wordt ingezet en dat de kmo-portefeuille dient om advies of opleidingen aan te bieden. Maar op welke manier wil de minister die ondersteuning heroriënteren en gericht inzetten in het kader van de relance en duurzaamheid?

De minister wil ook de strategische transformatiesteun heroriënteren in het kader van de relance. Björn Rzoska vraagt wat dat concreet zal betekenen. Voor de transformatiesteun worden er in 2021 minder middelen uitgetrokken, wat tegenstrijdig lijkt met de ambities inzake verduurzaming en versterking van kmo's en hun internationale concurrentiële positie.

3. Tussenkomen van de Open Vld-fractie

Tussenkomen van Tom Ongena

Tom Ongena sluit zich aan bij de woorden van lof voor de toelichting van de minister. Het lid stelt een groot contrast vast met de begrotingsbespreking van vorig jaar, die dateert van voor de coronacrisis. Het ging toen over de arbeidsmarktkrapte en over hoe de Vlaamse bedrijven, die volop aan het groeien waren, toch voldoende personeel zouden kunnen vinden. Ondanks de coronacrisis vindt het lid wel dat Vlaanderen de lijn moet aanhouden die in het regeerakkoord werd vastgelegd, zoals in eerdere besprekingen al aan bod kwam. Hij is tevreden dat de minister dat ook doet, onder andere via drie prioriteiten: meer mensen aan de slag, sterkere loopbanen met een zware focus op opleidingen, en veel maatregelen om de ondernemingen veerkrachtiger te maken.

Een belangrijke vraag is wat Vlaanderen moet doen met de werknemers die vandaag in tijdelijke werkloosheid zitten. Die vraag kwam al herhaaldelijk aan bod in de commissie. Tom Ongena vindt het alvast goed dat VDAB die tijdelijk werklozen kan aanschrijven. Dat gebeurde eerst algemeen maar VDAB gaat intussen ook al selectiever te werk. Men kan nu proactief kijken naar de profielen die extra kwetsbaar zijn, en op die manier anticiperen op de ontslaggolf die nog dreigt te volgen. Het zijn vooral de mensen die vandaag al een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt hebben en nu in tijdelijke werkloosheid zitten, die ervan moeten worden overtuigd dat ze zich moeten versterken. Op die manier zijn zij beter gewapend als de

tijdelijke werkloosheid uitmondt in definitieve werkloosheid. Het lid pleit er wel voor om die mensen via e-mail te contacteren, daar waar zij aanvankelijk om privacyredenen enkel per brief werden aangeschreven. Wat is de stand van zaken daarvan?

Het is ook cruciaal om de werkgevers goed en voldoende te betrekken bij de begeleiding van tijdelijk werklozen. Het lid verneemt dat de minister ook overleg pleegt met sectororganisaties en dat op die manier de werkgevers in het algemeen worden betrokken. Maar men moet ook oog hebben voor de werkgever op individueel niveau. Toen de regering het voorstel lanceerde om tijdelijk werklozen te begeleiden, zodat zij die tijd nuttig konden besteden, ontstond bij werkgevers de vrees dat zij hun goede werkkrachten zouden verliezen. Dat geldt dan vooral voor bedrijven die het vandaag al moeilijk hebben. Daarom moet de overheid goed uitleggen dat die begeleiding niet noodzakelijk betekent dat de werknemer het bedrijf zal verlaten. Het kan de werknemer ook net helpen om nadien sterker te presteren binnen het bedrijf. Tom Ongena pleit er dus voor dat VDAB oog heeft voor de individuele werkgever en hem wijst op de voordelen die een dergelijke begeleiding biedt.

Open Vld vindt het positief dat VDAB extra middelen krijgt toegewezen, ook vanuit het relancebudget. De fractie kan zich ook vinden in het idee dat er extra middelen worden toegewezen als de werkloosheid stijgt, want dat betekent dat VDAB extra taken moet uitvoeren. Anderzijds vindt ze het wel belangrijk dat de druk hooggehouden wordt. Men moet de werking van VDAB permanent onder de loep nemen en blijven zoeken naar efficiëntere manieren van werken, ook als de budgetten stijgen. Daarbij moet ook worden gekeken naar samenwerkingen met andere partners. Een verhoging van de budgetten mag volgens Tom Ongena dus niet betekenen dat VDAB minder bekommerd zou zijn om het optimaliseren van hun werking.

De Open Vld-fractie kijkt met veel interesse uit naar het VESOC-akkoord onder de titel 'Alle hens aan dek'. Wat is de huidige stand van zaken? De minister heeft de SERV om een reactie op de plannen gevraagd. Is die reactie er al gekomen, en hebben de sociale partners specifieke aandachtspunten bij de voorstellen van de Vlaamse Regering? Binnen welke termijn mag het definitieve akkoord worden verwacht?

De jobbonus, die de fractie nauw aan het hart ligt en past in de ambitie om mensen met een laag inkomen toch aan de slag te houden en beter te belonen, zou misschien ook deel uitmaken van het VESOC-akkoord. Is daar al duidelijkheid over? De jobbonus kan wel voor problemen zorgen wanneer iemand promoveert. Is er al meer zicht op de modaliteiten?

In het Vlaamse regeerakkoord zit ook het voornemen vervat om sociale premies en voordelen uit te keren op basis van inkomen, en niet langer op basis van statuut. Tom Ongena heeft de verschillende ministers daarover bevraagd, en daaruit blijkt dat ongeveer 30 procent van de sociale voordelen en premies vandaag op basis van inkomen wordt toegekend; de grote meerderheid wordt dus toegekend op basis van statuut. Een aantal voordelen zullen altijd op basis van statuut worden toegekend, zoals gratis openbaar vervoer voor mensen die solliciteren. Maar er zijn heel wat andere premies die voor het lid absoluut inkomensafhankelijk moeten worden. Het gaat dan vaak om domeinen als Energie en Mobiliteit, maar het is ook aan de minister van Werk om de druk mee hoog te houden, meent het lid. De Open Vld-fractie stelt voor dat de minister-president daarbij de coördinerende rol op zich neemt, zodat dit luik van het regeerakkoord zeker wordt gerealiseerd.

Tom Ongena verwijst naar de tussenkomst van Imade Annouri en bevestigt dat gemeenschapsdienst niet gewoon een sanctionering mag zijn. De maatregel moet ook passen in een beleid om mensen te versterken. Het lid vraagt in dat verband

ook naar een stand van zaken, omdat hij heeft begrepen dat de minister opnieuw juridisch advies wil inwinnen. Wanneer denkt de minister dat een nieuwe regeling rond de gemeenschapdienst haalbaar is?

Binnen de beleidsnota ligt de nadruk sterk op opleiding, en dat is inderdaad cruciaal. Opleiding versterkt mensen in hun loopbaan. Een van de maatregelen die ook in het regeerakkoord staat, is de invoering van de leer- en loopbaanrekening. Maar het lid heeft niet de indruk dat die nu de hoogste prioriteit krijgt: er zou pas in de loop van 2022 een nota komen. Tom Ongena dringt er toch op aan om daar meer vaart achter te zetten, zeker omdat ook de Federale Regering dergelijke plannen heeft ingeschreven en specifiek verwijst naar overleg met de deelstaten.

Ook de kwaliteit van de opleidingen is nog altijd een aandachtspunt. Dat is een oud zeer, maar uit berichten als die over De Levensschool, met bedenkelijke uitspraken over de coronacrisis, blijkt dat er toch nog werk aan de winkel is. Als er opleidingscheques worden gegeven, moeten daar ook kwalitatieve opleidingen aan zijn gekoppeld. Het lid pleit ervoor dat alle opleidingen die vandaag worden erkend van dichtbij worden bekeken.

Voor Tom Ongena is het cruciaal dat discriminatie op de arbeidsmarkt terdege wordt aangepakt. Mensen krijgen puur vanwege hun afkomst of naam soms niet eens de kans om hun meerwaarde voor een bedrijf te tonen. Dat lijkt het lid absoluut onaanvaardbaar en daarom is het goed dat de minister werk wil maken van non-discriminatie. Dat gebeurt dan in de eerste plaats via de nieuwe sectorconventanten. Er is sprake van een addendum rond de monitoring en nulmeting omtrent discriminatie. De SERV zou intersectorale adviseurs krijgen. Kan de minister meer duidelijkheid geven over het opzet en de inhoud van dat addendum, en meer bepaald over de monitoring en nulmeting?

De minister verklaarde dat ze 11 miljoen euro heeft gevonden voor de indexering van de inruilwaarde van de dienstencheques. Daarmee wordt de parlementaire resolutie opgevolgd (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 414/3). Wanneer zal die indexering ingaan? In januari 2021 of bij de volgende indexering, die pas eind 2021 wordt verwacht?

In de eerste coronagolf heeft de minister de dienstenchequesector extra ondersteund. Zal ze dat opnieuw doen? In welke vorm zal dit gebeuren?

Komt er een compensatie voor niet-gepresteerde uren voor de huishoudhulpen wanneer ze niet bij een klant kunnen gaan? Wallonië heeft een systeem waarbij ze 17 euro compensatie ontvangen. Dat heeft volgens Tom Ongena ook nadelen. Het wordt soms aantrekkelijker om geen uren te presteren dan wel. Zijn er andere vormen van tegemoetkoming?

Tussenkomen van Maurits Vande Reyde

Maurits Vande Reyde zegt dat de Open Vld-fractie uiteraard achter de doelstellingen van de BBT staat. Het lid ziet dat beleid een beetje als een 'stormtrooper'. Er komen allerlei uitdagingen af op de minister: de brexit, de economische relance, de gezondheidscrisis. Ze zal dat met een leger 'stormtroopers' proberen af te wenden en de relance in te zetten.

De minister heeft de kmo-portefeuille op een goede manier hervormd, ze heeft erop bespaard om hem sterker te maken. Dat is voor Maurits Vande Reyde een zeer goede maatregel. Hoe gaat de minister de hervorming verderzetten? Via de kmo-portefeuille wordt bijvoorbeeld nog steeds De Levensschool gesubsidieerd. Het gaat niet om dat ene voorbeeld, maar wat moet nu definitief en structureel de focus van de kmo-portefeuille worden? Het aandeel van de subsidies voor

digitalisering en ICT bedraagt nog altijd maar 5 van de 74 miljoen euro van de kmo-portefeuille. Dat moet absoluut nog worden versterkt. Digitalisering is een van de prioriteiten van het relanceplan.

Maurits Vande Reyde wil niet zeker meegaan in de kritiek dat de kmo-portefeuille alleen maar onzin subsidieert, maar er zijn wel zaken die kunnen veranderen. Hoe zal dat in de praktijk gebeuren? De Vlaamse overheid gaat toch het verspreiden van complottheorieën rond corona of onwetenschappelijke literatuur niet subsidiëren?

Er was een spending review over de dienstencheques. Welke uitgavenposten in het beleidsdomein EWI acht de minister nog rijp om aan een dergelijke toetsing te onderwerpen? Het lid heeft de indruk dat aan de spending review over de dienstencheques nog geen gevolg is gegeven. Het zou net een basis kunnen zijn om het beleid te evalueren en actie te ondernemen.

Voor Maurits Vande Reyde is een van de grootste verwezenlijkingen van de minister de opstappen inzake O&O. Die budgetten nemen enorm toe en dat blijft vaak onterecht onderbelicht. Half oktober 2020 werd al 200 miljoen euro aan innovatiesteun aan de bedrijven toegekend. Voor 2021 staat er in de begroting 180 miljoen euro. Gezien het stijgende aantal aanvragen, ook van kleinere bedrijven, vreest het lid dat de aanvragen het budget gaan overstijgen. Is daar in het groeipad rekening mee gehouden?

Een andere bezorgdheid betreft de 100 miljoen euro extra uit de relanceprovisie. Dat is uitstekend, maar het zijn eenmalige middelen. Maurits Vande Reyde leest in de toelichting dat met die eenmalige middelen recurrente steundossiers worden gedekt. Dat zou in de komende jaren voor problemen kunnen zorgen.

Uit de relancebudgetten wordt tevens in 60 miljoen euro voorzien voor de 'versterking van het onderzoeksveld en versnelling van O&O'. Wat is hiervan precies de bedoeling?

Als schepen van Economie is Maurits Vande Reyde uiteraard een enorme voorstander van de steun aan de lokale handel, de kernversterking in steden en gemeenten. Daarvoor wordt 25 miljoen euro uitgetrokken. Hoe zal dat budget concreet worden ingezet? Gaat dat naar lokale besturen, naar projecten of naar lokale handelsorganisaties? De BBT verwijst ook naar een nieuw subsidiekader om de lokale besturen specifiek en apart te ondersteunen bij hun kernversterkend beleid. In het verleden waren er ook al subsidies en premies, maar die waren niet altijd even succesvol. Hoe ziet de minister concreet de steun voor kernversterking aan de lokale besturen? Wat is de stand van zaken rond de evaluatie van het integraal handelsvestingsbeleid?

Inzake fygitaal kopen is er sprake van extra ondersteuning van UNIZO en het NSZ voor opleidingen en informatie aan handelaars. Maurits Vande Reyde vindt opleiding en informatie een heel goede zaak, de stad Diest doet dat ook. Het is niet de taak van de overheid om zelf winkelier te spelen maar wel om de lokale handelaars in staat te stellen om te concurreren, fysiek en digitaal. De fysieke winkel blijft de spil, maar de handelaars moeten de knowhow en de motivatie hebben om online aanwezig te zijn. In Diest heeft men een soort leerschool opgericht. De handelaars kunnen op eigen tempo informatiefilmpjes bekijken en ze leren daaruit.

De minister wil de haalbaarheid onderzoeken van een Vlaams marktplatform. Hoe ziet zij dat concreet? Wordt dat weer een soort Storesquare? Dat initiatief bleek in het verleden geen echt succes.

Het beleid inzake smart cities is transversaal, bijna alle beleidsdomeinen en de hele regering zijn erbij betrokken. Er wordt 20 miljoen euro extra ingezet uit de relanceprovisie. Zal dat opnieuw gebeuren via oproepen? Hoe wil de minister dat budget inzetten?

De minister hecht heel veel belang aan digitaal ondernemen en innoveren. Ze wil zelfs dat Vlaanderen de wereldreferentie wordt voor innovatieve digitale technologieën en een voortrekker op het vlak van digitaal ondernemerschap. Maurits Vande Reyde gaat daar helemaal mee akkoord. Kan de minister de concrete ambities van dit plan toelichten? Hoe verhoudt het plan zich tot bestaande initiatieven, zoals de beleidsplannen inzake AI en cybersecurity?

5G en Fiber to the Home zijn de technologieën die de digitalisering moeten mogelijk maken, maar ze kennen in Vlaanderen een beperking in de ontwikkeling. De minister haalt dit expliciet aan in de BBT. Dat is tot hier toe nochtans meer een zaak van de minister-president en de minister van Media geweest. Hoe zal minister Crevits de ontwikkeling van 5G en Fiber to the Home vanuit haar beleidsdomein bespoedigen? De veiling van 5G zit momenteel vast in een communautair kluwen. Hoe kan men daar vooruitgang boeken?

Er zal extra gebruikgemaakt worden van de waarborgregeling, dat spreekt voor zich. Daar horen onvermijdelijk verliezen bij. Zijn die risico's voldoende afgedekt en zullen de uitgaven niet onnodig stijgen indien de waarborgen massaal worden uitgewonnen? De minister heeft altijd gezegd dat de risico's beheersbaar zijn en Maurits Vande Reyde heeft daar vertrouwen in. Maar zijn bezorgdheid blijft dat de totaliteit van de waarborgregelingen een risico inhoudt en dat daar altijd aandacht voor moet zijn.

Hoe ver staat de concretisering van het Welvaartsfonds? Is daar enige vordering geboekt?

De verankering van het Kenniscentrum Data & Maatschappij is voorzien in het kader van het beleidsplan AI en dat is een goede zaak. De SERV had daar in het advies bij het programmadecreet wel opmerkingen bij. Zo zouden onder meer de strategische doelstellingen van het kenniscentrum vaag zijn. De minister heeft daar niet op gerepliceerd, het lid suggereert om alsnog te antwoorden op de bezorgdheden van de SERV.

4. Tussenkomen van de N-VA-fractie

Tussenkomen van Axel Ronse

Axel Ronse heeft, naast zijn schriftelijk ingediende vragen, enkele opmerkingen over het arbeidsmarktbeleid. Heel wat mensen zijn vandaag ongerust over hun werkzekerheid. Vele mensen zijn al ontslagen of onzeker over hun toekomst. Hetzelfde geldt voor de ondernemers, velen lopen op de toppen van hun tenen. Tegelijk en paradoxaal genoeg vinden ze niet altijd het nodige personeel. Sommige vacatures staan lang open. Onzekerheid en een mismatch op de arbeidsmarkt typeren de huidige situatie. Met welke instrumenten kunnen het Vlaams Parlement en de minister van Werk dat samen aanpakken? In de begroting worden heel wat middelen uitgetrokken om de afstand tot de arbeidsmarkt weg te werken: middelen voor (knelpunt)opleidingen, taalopleidingen, wijk-werken enzovoort. De loonkosten kunnen worden gecompenseerd via bijvoorbeeld de doelgroepenkorting om bepaalde groepen aan een job te helpen. Er zit een immens bedrag in de begroting om het evenwicht tussen arbeid en privéleven via de dienstencheques te stimuleren. Inactieve mensen kunnen worden versterkt. Voor een kleine groep – namelijk degenen die een werkloosheidsuitkering genieten – heeft de overheid zelfs een

stok achter de deur als ze niet willen ingaan op trajecten die hun positie kunnen versterken, dat is schorsing of zelfs schrapping van de uitkering.

Er is ook budget om vooroordelen weg te werken. Dat is terecht, vandaag is competentie nog altijd niet het enige criterium om mensen aan te werven. Axel Ronse vindt dat ongelooflijk jammer. Er zijn ook mogelijkheden op het vlak van arbeidsmigratie. Profielen die hier niet te vinden zijn en die hoognodig zijn om scale-ups zuurstof te geven en te laten groeien, kan men aantrekken. Tot slot kan de overheid inspecties uitvoeren op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld om malversaties tegen te gaan.

Tegenover de onrust op de arbeidsmarkt staan dus de bevoegdheden van de Vlaamse overheid. Wat is de visie van de N-VA-fractie? De fractie vindt dat Vlaanderen zijn ambitie van 120.000 jobs extra en 80 procent werkzaamheidsgraad onverminderd staande moet houden. Daar zijn aanzienlijke hervormingen voor nodig. Die hervormingen staan in het regeerakkoord, ze zijn onderwerp van de beleids-toelichting en er wordt naar verwezen in de begroting. Die hervormingen zijn: het verleiden van werklozen, langdurig zieken en inactieve mensen zonder uitkering naar de arbeidsmarkt. VDAB heeft daartoe een opdracht en middelen gekregen. Er is de mogelijkheid tot een doelgroepenkorting, waarbij wordt afgestapt van de generieke principes. De gemeenschapsdienst is een nieuwe maatregel die de afstand tot de arbeidsmarkt kan inkorten. De jobbonus kan meer mensen stimuleren om aan de slag te gaan door voor de laagste inkomens het verschil tussen een uitkering en werken te vergroten. Deze elementen zijn voor de N-VA-fractie van levensbelang voor het arbeidsmarktbeleid.

De olifant in de kamer is volgens Axel Ronse dat de federale bevoegdheden interfereren met de Vlaamse. De problematiek van langdurig zieken bijvoorbeeld zou nu federaal worden aangepakt via disability managers. Dat is geen slechte zaak, maar zal men dan tegemoetkomen aan de Vlaamse eis om het risico weg te nemen waar langdurig zieken mee kampen, namelijk dat ze permanent hun uitkering dreigen te verliezen wanneer ze terug aan de slag gaan. Kan dat worden meegenomen?

De federale overheid wil de laagste uitkeringen optrekken. In welke mate zal dat interfereren met de Vlaamse jobbonus?

Vlaanderen heeft een werkzaamheidsgraad van 74 procent, het Waalse Gewest van 64 procent en het Brusselse Gewest van 61 procent. Het is dan ook een goede zaak dat de Federale Regering in haar regeerakkoord heeft opgenomen dat een asymmetrisch arbeidsmarktbeleid mogelijk is. Vlaanderen en de minister van Werk moeten het voortouw nemen om voor Vlaanderen en bilateraal – Vlaanderen/federaal – een specifiek arbeidsmarktbeleid te vragen.

Axel Ronse heeft het de voorbije periode niet onder stoelen of banken gestoken: in het systeem van tijdelijke werkloosheid zit een zware constructiefout. In de eerste coronagolf is de tijdelijke werkloosheid een goede stabilisator geweest. Verschillende experts hebben dat bevestigd. Er ontstond geen paniek, mensen konden hun job behouden en de bedrijven kregen zuurstof. Nu worden mensen echter veel te lang in het stelsel van tijdelijke werkloosheid gehouden. Hun talent verwelkt in het systeem. De N-VA wil een hervorming, anders gaat er veel talent verloren voor de Vlaamse arbeidsmarkt. Nederland heeft een zeer interessant systeem van loonsubsidies. Axel Ronse schrijft daarover een conceptnota en stelt voor om een hoorzitting daarover te organiseren.

De minister kondigt een VESOC-akkoord met de sociale partners aan om al die broodnodige hervormingen vast te leggen. Dat is een goede ambitie.

Tussenkomst van Allessia Claes

Allessia Claes merkt op dat er voor 2021 een groot opleidingsoffensief wordt aangekondigd. Het is goed dat de minister zeer ambitieus is. De problematiek is goed gekend: Vlaanderen hinkt achterop inzake levenslang leren; er is nog geen leercultuur in Vlaanderen. In het verleden dacht men vooral lineair aan de loopbaan: van de schoolbanken werd naar de arbeidsmarkt gegaan en het leren was dan voorbij. Nu wordt daar anders over gedacht. Er is zelfs een nieuwe ontwikkeling: door de digitalisering en technologische ontwikkeling maakt de arbeidsmarkt een transitie door en die gaat razendsnel: jobs verdwijnen en jobs veranderen. De werknemers moeten worden voorbereid en gewapend, het beste instrument daartoe is het verwerven van nieuwe competenties. In de commissie is dat al verschillende keren besproken; de nood wordt erkend.

De minister lanceert een oproep om de 'leergoesting' te stimuleren. Nog belangrijker is het om de noodzaak in te zien om de competenties en vaardigheden af te stemmen op de noden van de arbeidsmarkt. Er is een mentaliteitsverandering nodig en dat is een werk van lange adem. Er mogen nu geen stappen terug worden gezet, enkel vooruit. In dat verband kijkt *Allessia Claes* vol ongeduld uit naar de individuele leerrekening en een gebruiksvriendelijke, laagdrempelige en overzichtelijke tool waarin alle opleidingen van VDAB en partners worden gebundeld.

De sociale economie heeft een zeer belangrijke plaats in de Vlaamse economie. Tijdens de coronacrisis en de lockdown hebben deze bedrijven enorm veel moeite gedaan om hun activiteiten op een veilige manier te kunnen voortzetten en die doelgroepwerknemers in veilige omstandigheden aan het werk te houden. Heel wat maatwerkbedrijven hebben een switch naar andere activiteiten gemaakt. Ze hebben hun productieproces omgegooid om te kunnen voldoen aan de noden die er op dat moment waren, bijvoorbeeld de nood aan handgels. Ze hebben een enorme veerkracht getoond. In de BBT voorziet de minister voor 2021 in een groeipad voor de sociale economie. Het is goed om meer mensen toe te laten tot de sociale economie. Daarbij zal er ook werk worden gemaakt van de doorstroom, een heel grote uitdaging voor de sector. Die doorstroom heeft in deze moeilijke tijden begrijpelijkerwijze op een waakvlam gestaan. Kan 2020 het referentiejaar zijn om initiatieven inzake doorstroom uit te werken? Het lid hoopt dat de coronacrisis snel achter de rug is en dat er werk kan worden gemaakt van een heropleving.

In de focus op de relance moet er vooral aandacht zijn voor wendbaarheid, veerkracht en innovatie bij de maatwerkbedrijven. Ook moeten de samenwerking van de maatwerkbedrijven met de reguliere Vlaamse economie en de enclavewerking worden versterkt en verdiept. De coronacrisis heeft vooral aangetoond dat er nog heel wat potentieel is in de sector. De N-VA-fractie wil zeer graag meewerken aan deze projecten.

Het individuele maatwerk valt in zijn plooi. *Allessia Claes* hoopt dat er snel krijtlijnen komen voor een waardevol instrument om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt met voldoende omkadering en ondersteuning aan het werk te kunnen zetten, ongeacht de werkvloer.

De ESF-projecten zijn voor Vlaanderen een zeer belangrijke subsidiebron op het vlak van innoveren en experimenteren. Al die verzamelde kennis en expertise mag niet in de kast belanden. Men moet daar vooral verder mee aan de slag gaan. Het nieuwe ESF-programma voor 2021-2027 staat op stapel. Eind 2020 zal dat programma worden voorgelegd aan de Europese Commissie. De middelen zijn verminderd, maar *Allessia Claes* hoopt dat Vlaanderen een sterk programma zal indienen en zo een stevige basis kan leggen voor de komende jaren.

Tussenkomst van Tine van der Vloet

Tine van der Vloet stelt dat het verlies dat ze lijden wat de inkomensvervangende tegemoetkoming betreft, een zeer grote hinderpaal is voor mensen met een arbeidshandicap om opnieuw aan de slag te gaan. Het is nu alles of niets. Het is voor hen veiliger om de bestaande situatie te behouden. Wie zijn nek uitsteekt, loopt immers een groot risico om het vervangende inkomen te verliezen. Het lid vindt dat niet kunnen: wie het aandurft om terug aan de slag te gaan, zou eigenlijk moeten worden beloond. Daarom stelt de BBT het lid hoopvol. Daarin staat immers dat wordt gewerkt aan een samenwerkingsovereenkomst tussen de federale en de Vlaamse instellingen om mensen met een handicap toch naar werk te begeleiden. Dat zal gebeuren op basis van een federaal wetsvoorstel voor een tijdelijke versoepeling van de combinatie van een inkomen uit arbeid en de inkomensvervangende tegemoetkoming. Er wordt een voorstel geformuleerd voor een aanpassing van de regelgeving en de dienstverlening voor die groep. Het lid hoopt dat die overeenkomst er snel zal zijn; hoe sneller men die drempel kan wegwerken, hoe beter dat is voor die doelgroep.

Ook de werkzoekenden met een medische, mentale, psychische, psychiatrische of sociale problematiek, die nog niet die stap naar arbeid in het reguliere economische circuit kunnen zetten, mogen zeker niet aan hun lot worden overgelaten. Personen met een MMPPS-problematiek bevinden zich vaak in een schemerzone tussen werk en welzijn. Via vrijwilligerswerk kunnen zij, mits goed omkaderd, hun competenties versterken en hun attitude bijspijkeren met het oog op doorstroom naar betaalde arbeid. Het is dan ook goed dat het decreet van 25 april 2014 houdende de werken zorgtrajecten wordt aangepast. *Tine van der Vloet* kijkt uit naar de krijtlijnen van de aanpassingen die de minister zal voorstellen. Wat zal er in de praktijk precies voor die doelgroep veranderen?

De Vlaamse ondersteuningspremie compenseert een werkgever voor de mogelijke extra kosten en lagere productiviteit bij het tewerkstellen van een persoon met een arbeidshandicap. In de BBT staat dat die premie zal worden verruimd, in functie van de loonkostondersteuning en de begeleiding van groepen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. *Tine van der Vloet* wil weten wat dat concreet zal betekenen voor de VOP en wat het effect van die maatregel zal zijn.

Tussenkomst van Andries Gryffroy

Andries Gryffroy wijst erop dat 2020 is overschaduwd door het coronavirus en dat de Vlaamse economie dit jaar in een zware recessie is terechtgekomen. Dat is voor iedereen duidelijk. De drastische maatregelen om het virus in te dijken, hebben de Vlaamse economie hard getroffen. De cijfers veranderen nog elke dag, maar er wordt nu gesproken van een daling van het bbp met 9 procent in België. In 2021 zou er nog altijd een negatieve trend zijn, weliswaar wat minder uitgesproken. Veel ondernemingen hebben zich de voorbije maanden van hun meest creatieve en innovatieve kant laten zien. Toch blijkt het voor vele bedrijven moeilijk om het hoofd boven water te houden. Bij de eerste lockdown in maart 2020 werd er heel snel een aantal zeer generieke maatregelen genomen om de Vlaamse bedrijven die moesten sluiten uit de wind te zetten. Het einde is echter nog niet in zicht. Het lid verwijst als voorbeeld naar het betalingsuitstel van de RSZ-bijdragen, verleend door de federale overheid. Voor drie kwartalen is de betaling uitgesteld, maar dat betekent gewoon dat men in 2021 niet voor vier, maar voor zeven kwartalen moet betalen. Het moratorium inzake faillissementen is verlengd tot 31 januari, maar het loopt op een bepaald moment ook af. De overheid heeft nu de economie voor een groot deel enigszins kunnen redden, maar het lid denkt dat het ergste nog moet komen.

Men moet vooral proberen lessen te trekken uit de afgelopen maanden. Andries Gryffroy verwijst naar de resolutie van 10 juni 2020 over een Vlaams sociaal-economisch relanceplan na de coronacrisis (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 352/4). Daarin staat duidelijk dat werk moet worden gemaakt van draaiboeken om bij een nieuwe golf voldoende voorbereid te zijn. De ondersteuning in de eerste golf was generiek en genereus, maar nu moet de overheid slimmer, selectiever en specifieker te werk gaan en dus ondersteuning bieden op maat van de ondernemingen. Het economische herstel zal tijd vergen. Veel ondernemingen zullen verzwakt uit deze crisis komen. Met maatregelen zoals achtergestelde leningen, waarborgen of participatie in kapitaal zet de overheid wel een stap verder, door de kapitaalstructuur van de Vlaamse ondernemingen te versterken. De N-VA-fractie heeft daar altijd heel sterk op aangedrongen: de kapitaalstructuur is immers het anker van een bedrijf.

In de commissie zijn de afgelopen weken tal van interessante maatregelen goedgekeurd, zoals de aanpassingen van de Winwinlening en het Vriendenaandeel. Het Welvaartsfonds staat in de steigers. De Vlaamse Regering moet proberen van die instrumenten een succes te maken. In deze fase is het belangrijk dat de overheid ze actief promoot en dat ze goed worden opgevolgd, rekening houdend met de evoluerende economische omstandigheden. Als maatregelen toch niet de gewenste effecten hebben, dan moet men durven bijsturen. De overheid moet ook strategische sectoren, sleutelondernemingen en beloftevolle, maar kwetsbare start-ups en scale-ups blijven beschermen tegen vijandige buitenlandse overnames.

Deze crisis is disruptief, maar biedt ook een kans om grondig na te denken over de Vlaamse economie van de toekomst. Die economie wendbaar maken is de beste manier om zich tegen toekomstige schokken te wapenen. Er moet een toekomstperspectief worden uitgetekend om de economie structureel te versterken door onder meer te investeren in innovatie, digitalisering en duurzame en technologische ontwikkelingen. De Vlaamse Regering heeft bij de start van het werkjaar 2020-2021 dan ook het sterke relanceprogramma Vlaamse Veerkracht gelanceerd, dat de krijtlijnen voor de toekomst vastlegt. Het biedt een perspectief op waar Vlaanderen naartoe gaat en hoe het dat wil bereiken. Bij dergelijke langetermijnplannen is het belangrijk dat ze voldoende wendbaar zijn om in te spelen op nieuwe evoluties. In deze commissie kan de klemtoon worden gelegd op het efficiënter maken van de overheid, de digitale transformatie, het verduurzamen van de economie en de overheidsinvesteringen. Dat laatste vindt het lid zeer belangrijk: de overheidsinvesteringen moeten de motor van de economie blijven. Wat betreft openbare werken en infrastructuur zouden de in 2021 uit te voeren investeringen dalen omdat er dit jaar te weinig opdrachten zijn uitgeschreven, wat negatief is.

Vlaamse Veerkracht legt de juiste accenten en die zijn terug te vinden in de BBT voor het beleidsdomein EWI. De essentie is dat Vlaanderen zich 'uit de crisis innoveert'. De minister gaf een uitgebreide toelichting bij de relancemaatregelen, met een budget van net geen 640 miljoen euro. De minister merkte daarbij op dat sommige middelen recurrent zijn, maar Andries Gryffroy dacht dat de relance een eenmalige investering inhoudt. Hoeveel daarvan is eenmalig? Welke middelen zijn recurrent?

De N-VA-fractie heeft schriftelijk verschillende vragen ingediend over de inzet van middelen, de gehanteerde verdeelsleutels en de verdeling van de budgetten. Het lid is vooral geïnteresseerd in de concrete projecten achter de bedragen. Zijn fractie legt de klemtoon op een bottom-up benadering, waarbij middelen worden toegerekend aan specifieke projecten en excellentie het uitgangspunt is: de ondernemingen, onderzoeksinstellingen of sectoren werken aan voorstellen, die de overheid dan honoreert op basis van excellentie en een maximum aan resultaat. De overheid moet een stimulerende omgeving creëren, waar creativiteit naar boven komt. De fractie heeft altijd gesteld dat tegenover een subsidie van de overheid

steeds private of eigen middelen moeten staan. Het lid had dus graag een overzicht gekregen daarvan: hoeveel private middelen staan tegenover de Vlaamse middelen?

De strategische onderzoekscentra en de speerpuntclusters zijn ontstaan om wetenschappelijk onderzoek en innovatie maximaal maatschappelijk en economisch te benutten. De focus ligt daarbij op de internationale samenwerking tussen een netwerk van bedrijven, onderzoeksinstellingen en de overheid, met het oog op het vermarkten van onderzoek en kennis. Voor de N-VA zijn de SOC's en de speerpuntclusters een spil voor innovatie in Vlaanderen. De clusterpacten zouden worden geëvalueerd en de doelstellingen verscherpt, met aandacht voor internationalisatie en de betrokkenheid van kleine ondernemingen. Tevens zou de haalbaarheid worden onderzocht van een speerpuntcluster in het domein van de gepersonaliseerde geneeskunde. Wat is de stand van zaken daarvan?

Op welke manier wordt ingezet op een horizontale samenwerking tussen de diverse bestaande speerpuntclusters? Een typisch voorbeeld daarvan is de energie- en klimaatcluster Flux50. Eigenlijk bevatten alle clusters wel een aspect van energie en klimaat en dus is horizontale samenwerking altijd belangrijk.

Voor de N-VA moeten overheidsmiddelen verantwoord, efficiënt en doelmatig worden ingezet, met het oog op een maximale effectiviteit en de realisatie van maatschappelijke doelstellingen. De diverse structurele ondersteuningsmaatregelen en beleidsinstrumenten moeten hun doelstelling echt waarmaken. In die context blijft het belangrijk om de beleidsinstrumenten steeds te evalueren op hun doelmatigheid. Zal die oefening worden meegenomen bij het hervormen van de maatregelen?

De Europese Green Deal focust op zes onderdelen, waarvan er vier vrijwel rechtstreeks gerelateerd zijn aan energie en klimaat, maar er is ook een onderdeel over landbouw en een onderdeel over duurzame industrie. In de BBT over EWI leest Andries Gryffroy heel wat over het verduurzamen van de economie en de industrie, het versterken van de circulaire economie, die een heel duidelijk onderdeel is van de Green Deal, en het investeren in duurzame energie, zoals waterstof. Op die manier probeert dit beleidsdomein een bijdrage tot het Vlaams Energie- en Klimaatplan te leveren en ook deze commissie kan daarin een belangrijke rol spelen. De minister lanceert een innovatieoffensief voor duurzame oplossingen voor de bio-economie en voor wateronderzoek en waterbesparing. Naar waterstof gaat er het aanzienlijke bedrag van 125 miljoen euro. Er gaat geld naar EnergyVille en de circulaire bouwsector. Over welke projecten gaat het specifiek? Op welke manier werden die projecten geselecteerd? Wat zijn de doelstellingen van de minister en hoe zullen die bijdragen tot de ambitieuze doelstellingen in het VEKP?

Tussenkoms van Maaïke De Vreese

Maaïke De Vreese maakt zich zorgen: de Vlaamse ondernemers en handelaars hebben het moeilijk. Het lid dringt erop aan om de oproep van de retailsector om winkelen op afspraak mogelijk te maken, ernstig te nemen en te bekijken. Er moet ook worden bekeken hoe de handelshuurlening kan worden verbeterd.

De coronacrisis versnelt het proces van de leegloop van de kernen, die daardoor het risico lopen dat ze niet bruisend genoeg meer zijn. Daarom heeft de N-VA-fractie een conceptnota over kernversterking in Vlaamse steden en gemeenten ingediend (*Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 472/1*). Ook de Vlaamse Regering heeft een plan van aanpak voor bedrijvige kernen. Het lid is tevreden dat de hoorzittingen daarover binnenkort beginnen. In de N-VA-conceptnota wordt aangetoond dat kernversterking verschillende facetten kent. Een plan van aanpak kan dus maar succesvol zijn als het zich richt op alle terreinen, zoals innovatie, winkelconcepten,

e-commerce en fygitaal winkelen. Het lid is vooral geïnteresseerd in het aangekondigde Vlaamse marktplatform en het te ontwikkelen Smart Retail Dashboard.

Een overheid kan sturen via het vergunningenbeleid. De lokale besturen zijn daarbij van belang: zij moeten duidelijk aangeven welke richting ze uit willen en daar ook consequent naar handelen. Daarnaast moet het vergunningenbeleid voldoende dynamisch en flexibel zijn om in te spelen op nieuwe trends, maatschappelijke evoluties en economische omstandigheden. In de toekomst moet er een nieuw verhaal komen wat die kernversterking betreft. De oplossingen liggen niet in het verleden. Vlaanderen kan daar de voorzet voor geven, maar het is aan de lokale besturen om gebruik te maken van die mogelijkheden en slimme samenwerkingen aan te gaan. Het is dus belangrijk om out of the box te denken en die besturen mogelijkheden tot experimenteren te geven, om daar vervolgens de goede praktijken uit te halen.

Dan is er de arbeidsmigratie. De Vlaamse Regering werkt via het model van de concentrische cirkels aan het invullen van knelpuntvacatures. Dat is de juiste visie volgens Maaïke De Vreese. Men mag geen kansen laten liggen om buitenlands toptalent aan te trekken. Daarvoor is een vlotte en toegankelijke procedure met korte doorlooptijden nodig. Het lid is tevreden in de BBT over WSE te lezen dat de regelgeving voor het tewerkstellen van buitenlandse werknemers in 2021 punctueel zal worden aangepast, maar ook dat er wordt samengewerkt met de federale overheidsdiensten aan het gemeenschappelijke elektronisch platform voor de Single Permit. Dat platform moet het mogelijk maken om gegevens vlotter uit te wisselen. Er komt ook een nieuw beleid met betrekking tot de beroepskaarten. Het lid hoopt dat de informatie vlot zal kunnen doorstromen en dat de procedure kan worden versneld. Haar fractie zal dat met veel interesse opvolgen en hoopt vanuit deze commissie een bijdrage te kunnen blijven leveren.

De impact van de brexit is zeer belangrijk voor de Vlaamse bedrijven. Binnenkort is geweten of er een onderhandelde oplossing komt en hoe die brexit eruit zal zien. Dat moet heel aandachtig worden opgevolgd. Vlaanderen moet op zijn hoede blijven en zijn economische belangen verdedigen. De Vlaamse overheid informeert en ondersteunt, via de VLAIO-netwerkpartners en FIT, de ondernemingen die zwaar zullen worden getroffen. Ze moet daarop blijven inzetten. Het is erg belangrijk dat Vlaanderen de schokken van deze transitie kan verlichten, dat het zeer goed daarop voorbereid is. Dit is essentieel voor de Vlaamse economie en export, aldus Maaïke De Vreese.

Tussenkoms van Rita Moors

Rita Moors stelt dat er begin 2020 hoopgevende signalen over de mooie provincie Limburg kwamen. Volgens Voka zou geen enkele regio in Vlaanderen het beter doen. Het belang van het SALK kan daarbij niet worden onderschat. Nu plukt men de vruchten van die unieke samenwerking tussen Vlaanderen, Europa, de LRM en de provincie. Begin januari 2020 waren de Vlaamse Regering, de deputatie en diverse sociaal-economische stakeholders te gast in het provinciehuis voor de evaluatie van het SALK en de lancering van SALKturbo, waarmee ze een versnelling hoger willen schakelen in de ontwikkeling van Limburg. Er zal worden gewerkt omtrent vijf thema's: digitalisering, ruimtelijke ontwikkeling, het ondernemersweefsel, mobiliteit en dynamisch talent. De bedoeling is de komende vijf jaar een kwart meer groei te realiseren. Bij de lancering werd vooropgesteld dat men eind 2020 met dat plan uit de startblokken zou schieten. Kan de minister een stand van zaken geven?

In juli 2020 werd duidelijk dat Limburg zou worden erkend als transitieregio, wat samengaat met een enveloppe van 147 miljoen euro. De Vlaamse Regering zal dat budget samen met de provincie in opdracht van de Europese Commissie beheren.

De provincie zal instaan voor de coördinatie van de projectvoorstellen. Hoe zal dat concreet worden georganiseerd?

Ondertussen is er de coronacrisis en ook op Limburg heeft die een enorme impact. Volgens de POM zouden bijna 12.500 Limburgse bedrijven en hun personeel in zeer groot gevaar verkeren. De tweede lockdown betekent opnieuw een zware klap. Rita Moors denkt dat het er nu op aankomt het vertrouwen intact te houden. De N-VA-fractie heeft het al gehad over een meer gerichte en specifieke steun voor zwaar getroffen ondernemingen. Een meer selectieve steun blijft ontzettend belangrijk om de tweede lockdown te overleven.

Er ligt dus nog veel werk op de plank om Limburg meer op de kaart te zetten en buitenlandse investeerders aan te trekken. De overheid moet verder werk maken van een goede infrastructuur, blijven inzetten op digitalisering, de mismatch op de arbeidsmarkt verder aanpakken en resoluut kiezen voor innovatie. Rita Moors vindt dat de LRM in het bijzonder daarin een zeer belangrijke rol heeft gespeeld en nog moet spelen. Ze roept ertoe op van SALKturbo een succes te maken. De N-VA-fractie hoopt daartoe vanuit deze commissie ook een bijdrage te kunnen leveren. De komende jaren moeten Vlaanderen en Limburg de handen verder in elkaar slaan om de crisis aan te pakken en de economie te laten heropleven.

Tussenkomst van Elke Sleurs

Volgens *Elke Sleurs* kan Vlaanderen, hoewel het een bescheiden regio is, toch een verschil maken op het vlak van ruimtevaart. In tal van concrete toepassingen zit technologie die in Vlaanderen werd ontwikkeld. In 2018 werd een ruimtevaartplan gelanceerd, *Flanders' Space*, en dat is momenteel in uitvoering. Vlaanderen heeft de ambitie om de ruimtevaart meer op de kaart te zetten en de Vlaamse ondernemingen daarbij in de schijnwerpers te plaatsen. Het lid merkt op dat de ruimtevaartindustrie een bijzonder concurrentiële omgeving is, en dus kunnen de Vlaamse ondernemers elke steun gebruiken. De N-VA-fractie is benieuwd naar de stappen die de minister in 2021 zal zetten en naar de vorderingen van de taskforce Ruimtevaart.

Daarnaast is er ook de overleggroep Luchtvaart en defensie, die werd opgericht om het Vlaamse instrumentarium beter aan te passen aan de noden en om bedrijven meer kansen te geven om Europese programma's binnen te halen. Op welke manier zal er worden samengewerkt met de taskforce Ruimtevaart die in 2020 is opgericht, en rond welke punten zal die samenwerking zich situeren? Elke Sleurs is vooral benieuwd naar de mate van samenwerking tussen die verschillende werkgroepen.

Voor onderzoek en ontwikkeling doet Vlaanderen een beroep op het FWO, dat een zeer belangrijke rol speelt. In de beleidsnota werd ook aangegeven dat de evaluatie van de panelstructuur bij het FWO in 2020 zou worden afgerond. Elke Sleurs merkt op dat de organisatie van die panels cruciaal is om ervoor te zorgen dat excellentie naar boven komt en dat de beste projecten worden gehonoreerd. Wat zijn de belangrijkste bevindingen en op welke manier worden die meegenomen om de werking te verbeteren en aan te passen?

Het innovatieplatform voor gezondheid en zorg moet de kwaliteit van de zorg versterken, terwijl het ook een economische meerwaarde creëert. Het moet ook mogelijk maken om de transformatie naar een gepersonaliseerde geneeskunde te stimuleren. Dat is een evolutie die zeer snel gaat. Hoe zal Vlaanderen ervoor zorgen dat het daarin een leidende positie blijft innemen? Wat is de stand van zaken rond *Flanders' Care* en de projecten die in de pijplijn zitten?

Elke Sleurs stelt vast dat de kloof tussen wetenschap en burger vrij groot blijft, al probeert de minister wel om ze te verkleinen. Welke initiatieven worden er genomen om wetenschap en technologie bekender te maken en dichterbij de mensen te brengen?

5. Tussenkomen van de sp.a-fractie

Werk en Sociale Economie

Caroline Gennez en de sp.a-fractie kunnen zich vinden in de volgehouden ambitie om de werkzaamheidsgraad op te drijven, waar mogelijk naar 80 procent. Die ambitie wordt intussen ook gedeeld door het federale niveau en dat kan Vlaanderen ertoe aanzetten een extra inspanning te doen. Het lid is ook tevreden dat er een VESOC-akkoord in de steigers staat voor 2021, en ze vindt dat men op de juiste doelstellingen mikt: iedereen duurzaam aan het werk, een focus op opleidingen, en een digitale transformatie op de arbeidsmarkt met het oog op nog meer werk en op werkbaar werk.

De sp.a-fractie wil ook haar mening geven over de verschillende instrumenten die de Vlaamse Regering inzet. Het lijkt haar heel belangrijk om met de middelen voor het doelgroepenbeleid activering en opleiding maximaal aan elkaar te koppelen en dat voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. In het begin van de regeerperiode heeft de Vlaamse Regering ervoor gekozen om het doelgroepenbeleid te heroriënteren en daar kon de fractie zich in vinden, bijvoorbeeld wat het schrappen van de korting voor de middengeschoolde jongeren betreft. Maar de regering besliste ook om te besparen op het bedrag en dat vond de sp.a-fractie van in het begin geen goed idee.

Op dit moment is het vooral zaak om twee elementen in kaart te brengen en daarop te focussen: enerzijds is de duur van de werkloosheid bepalend voor de afstand tot de arbeidsmarkt en anderzijds de taalachterstand. Voor Caroline Gennez lijkt het dan logisch dat de Vlaamse Regering de korting aan werkgevers toekent met de focus op opleiding en vorming. Het genereren van duurzame tewerkstelling is hoe dan ook de belangrijkste doelstelling.

De sp.a-fractie gelooft dat de indicering die vandaag gebeurt, op basis van de ICF-analyse, onvoldoende accuraat en efficiënt is. Ze roept op om te focussen op de groep langdurig werklozen en op werkzoekenden met een taalachterstand. Als Vlaanderen streeft naar werkbaar werk en naar een digitale transformatie, moet het beleid bovendien focussen op digitale competenties. De doelgroepenkorting zou de sp.a dan ook hervormen om maximaal mensen te activeren.

Caroline Gennez gelooft dat het zinvol is dat de kortingen voor opleiding en begeleiding verbonden zijn aan zowel de werkgever als de werknemer. Anders bestaat de kans op een verdringingseffect. De doelgroepenkorting moet toch maximaal mensen bereiken die in langdurige werkloosheid zitten, ook als het gaat om mensen met minder competenties.

Hoe zal de activering door middel van een tijdelijke Vlaamse ondersteuningspremie in het activeringsbeleid worden ingeschakeld? De minister gaf al aan dat ze de VOP meer wil inzetten in de sociale economie voor de sterke profielen, met individueel maatwerk. Dat kadert in de hervorming van de SINE-maatregel. Maar de afstemming tussen de doelgroepenkorting en het inzetten van de VOP moet maximaal bewaakt worden, meent het lid.

Wat de sociale economie betreft, stelt Caroline Gennez vast dat er 280 extra plaatsen komen in een groeipad voor collectief maatwerk. Dat is zeker een goede zaak. Maar op dit moment is er onvoldoende zicht op waar het individueel maatwerk

naartoe gaat. Het is zinvol om daarover de sector ten volle te consulteren. Het lid pleit in dat verband voor een aantal hoorzittingen bij de hervorming van het individueel maatwerk, om het draagvlak maximaal te versterken.

In principe is iedereen voorstander van doorstroom, maar als dat een verplichte doorstroom zou worden van mensen die actief zijn in de lokale diensteneconomie, dreigt het een moeilijk verhaal te worden. Verplichte doorstroom kan risico's inhouden voor mensen die nu stabiel aan het werk zijn met begeleiding, omdat zij dan plots in een preciaire situatie op de arbeidsmarkt dreigen terecht te komen. Het lid pleit ervoor om de beperkte succesverhalen rond doorstroomtrajecten goed te analyseren en om in te zetten op die specifieke doelgroep, in plaats van dit principe gewoon generiek uit te rollen. Ze roept op om samen te werken en te zoeken naar de maatregelen met het meeste draagvlak en de grootste kans op succes om mensen aan het werk te houden. Waar iemand werkt is voor sp.a minder belangrijk dan het feit dat ze werken en dat ze kunnen werken op het niveau van hun competenties.

Voor de sp.a-fractie is de jobbonus niet alleen een activeringsinstrument maar ook een instrument om armoede te bestrijden. Het is een goede zaak dat mensen netto iets meer overhouden. Maar ook hier wil Caroline Gennez vooral hameren op de effectiviteit van de maatregel. De jobbonus is in zekere zin de opvolger van de eerder ingevoerde jobkorting, die toch wel wat juridische problemen kende. Het lijkt de sp.a-fractie beter om deze keer in te zetten op premies om mensen opnieuw aan het werk te krijgen. Dan wordt het een instrument dat gericht is op de arbeidsmarkt. Een fiscaal instrument kan leiden tot een promotieval, waarbij mensen aan het einde van de rit minder dreigen te verdienen als ze promotie maken. Het lid pleit ervoor om de middelen voor de jobbonus specifiek binnen de begroting Werk te alloceren, en in overleg met de sociale partners een gedragen voorstel uit te werken. Dat voorstel moet vooral meer mensen naar de arbeidsmarkt leiden en dus op activering focussen. De jobbonus mag geen generieke maatregel zijn die zijn doel dreigt voorbij te schieten. Het lid pleit dan ook voor een premie voor de laagste inkomensniveaus, voor groepen die een inkomensval ondervinden wanneer ze van inactiviteit naar activiteit gaan.

Wat de sterke loopbanen betreft is de sp.a-fractie het volledig eens met de maximale ondersteuning van de combinatie werk en gezin, om zo de werkzaamheidsgraad te verhogen. De minister gaf aan dat ze vooral wil inzetten op de dienstencheques, de thematische verloven en op werkbaar werk. In de BBT staat dat de minister zal onderzoeken hoe de aanmoedigingspremie bij het nieuwe federale thematische verlof voor mantelzorg kan aansluiten. Caroline Gennez vindt het een goede zaak om die aanmoedigingspremie ook in Vlaanderen uit te rollen. Maar ook bij de aanmoedigingspremie voor ouderschapsverlof bestond er een discrepantie tussen de federale en de Vlaamse maatregelen en ze pleit er nogmaals voor om die discrepantie op te heffen.

Caroline Gennez stelt vast dat er 13,5 miljoen euro minder zou worden gespendeerd aan het Vlaams zorgkrediet in vergelijking met het vorige stelsel van de loopbaanonderbreking. Dat is vreemd, omdat men verwacht dat er in coronatijden net meer mensen noodgedwongen moeten zorgen voor familieleden en dus het zorgverlof willen aanvragen. Anderzijds had ze daar ook al voor gewaarschuwd. Het verbaast haar niet dat een generiek stelsel van loopbaanonderbreking meer succes heeft dan een loopbaanonderbreking waarin men alleen zorgt voor anderen. Het lid benadrukt dat mensen echt de regisseur van hun eigen loopbaan moeten kunnen zijn. Daarom moeten er niet alleen thematische verloven op de agenda komen, er moet ook ruimte zijn voor maatwerk.

De leer- en loopbaanrekening zou in 2021 op de sporen worden gezet. Daarin worden alle rechten en incentives voor het individu gebundeld in een persoonsvolgend

ontwikkelbudget. Hoe zal dat er dan precies uitzien en wat is daarin het loopbaan-aspect? Caroline Gennez vindt dat het niet alleen mag gaan over een bundeling van bestaande incentives die dan worden afgeschaft of samen gegoooid. Ze gelooft dat het initiatief voor opleiding langs beide kanten moet blijven bestaan: zowel stimulansen voor de werkgever als mogelijkheden voor de werknemer. Het is positief dat de minister daarbij maximaal wil inzetten op competentieverwerving. Maar het lid stelt wel vast dat de verlopen almaar gericht en fijnmaziger worden, wat ze voor de werknemers minder aantrekkelijk maakt. Zo wordt er minder gebruikgemaakt van opleidingscheques, loopbaancheques en opleidingsverlof omdat de criteria worden vernauwd. Dat is een gemiste kans, zeker als werknemers zich na de coronacrisis willen heroriënteren.

In verband met werkbaar werk lijkt het een goed voornemen om de werkbaarheidscheques maximaal te enten op de digitale transformatie. De combinatie van telewerk en werken op kantoor kan worden versterkt, ook via de werkbaarheidscheques. Maar die cheques zijn vandaag veel te generiek, waardoor ze niet altijd even efficiënt zijn.

De minister geeft aan dat ze de strijd tegen discriminatie op de arbeidsmarkt vooral wil voeren via de sectorconvenant, door daarbij in te zetten op non-discriminatie en diversiteit. Zo zijn de sectoren vanaf 2021 verplicht om te starten met een systematiek van monitoring. Caroline Gennez vraagt zich af hoe dit vanuit de Vlaamse overheid zal worden ondersteund. Worden er specifieke middelen voor uitgetrokken, en vooral waar zit de handhaving? Het succes van deze maatregel staat of valt met handhaving. Het lid pleit in dat verband nog eens voor praktijktesten. Dat is een eenvoudig instrument, dat gemakkelijk is in te voeren, met minder druk op de sectoren en de werkgevers. Het instrument heeft zijn waarde al bewezen in verschillende steden.

Het stelsel van tijdelijke werkloosheid en de activering door VDAB noemt het lid potentieel een goed instrument, maar in de feiten blijkt het toch onvoldoende effectief. Ze geeft het voorbeeld van een verantwoordelijke van een onderneming uit de evenementensector die werd aangeschreven met de suggestie zich te herscholen, hoewel hij zijn zaak niet wil stopzetten maar wel vernieuwen. Een werknemer uit een groot industrieel bedrijf die sinds maart 2020 tijdelijk werkloos is, werd dan weer niet aangeschreven, hoewel de vooruitzichten van het bedrijf minder goed zijn. Het lid ziet er geen probleem in dat mensen in tijdelijke werkloosheid worden opgeroepen om zich te heroriënteren of bij te scholen, maar ze denkt dat het gericht moet gebeuren dan vandaag. De focus zou meer moeten liggen op mensen die al voor langere tijd in volledige tijdelijke werkloosheid zitten. VDAB zou samen met de sectoren moeten kijken waar die aanpak het beste rendeert. Nu gebeurt dat te generiek.

Wat betreft de re-integratie van langdurig zieken stelt het lid vast dat iedereen in de commissie het erover eens is dat mensen die willen werken, ook die kans moeten krijgen. Als men de 440.000 langdurig zieken de kans wil geven om aan het werk te gaan, al dan niet deeltijds en op basis van hun mogelijkheden, dan lijkt het nu het uitgelezen moment om samen te werken met de nieuwe Federale Regering. De federale minister van Volksgezondheid gaf al aan dat hij met disability managers wil werken om langdurig zieken op basis van vrijwilligheid te re-integreren. Het lid stelt voor om in Vlaanderen werk te maken van de noodzakelijke aanpassingen, ook op de werkvloer, om zo meer mensen opnieuw op de arbeidsmarkt te krijgen.

Wat de dienstencheques betreft is Caroline Gennez tevreden dat er in 11 miljoen euro wordt voorzien om de rendabiliteit van de dienstenchequeondernemingen te versterken. Ze gaat er vanuit dat het de bedoeling is de inruilwaarde van de cheques voor 100 procent te indexeren. Voor welke periode is de indexering bedoeld?

Zijn het recurrente middelen of is deze ingreep eenmalig? Komt er een structurele indexeringsprobleem? Op langere termijn dreigt de sector telkens weer in dezelfde problemen te verzeilen als er sociale akkoorden moeten worden afgesloten. Als de indexeringsproblemen er komt, zijn er dan voorwaarden aan verbonden inzake opleiding, omkadering en werkbaar werk? In een sector met kwetsbare werknemers moet er voldoende aandacht zijn voor werkbaar werk. Werkverzuim door ziekte blijkt in de dienstenchequesector immers groter dan gemiddeld, zo bleek al uit een eerdere hoorzitting.

Caroline Gennez is het ermee eens dat het een vorm van discriminatie is dat de Vlaamse huishoudhulpverleners niet worden gecompenseerd als ze in deze coronatijden door overmacht niet kunnen werken. Het lijkt haar logisch dat de dienstencheque-werknemers in een dergelijke situatie toch worden doorbetaald, zoals in het Brusselse en Waalse Gewest. Het lid wil daarom een amendement indienen op de begroting, in de hoop dat de commissieleden mee kijken hoe dat technisch kan worden geoperationaliseerd.

In de eerste coronagolf nam de minister een maatregel waarbij de werkgevers in de dienstenchequesector werden gefinancierd om veiligheidsinvesteringen te doen. Dat was een goede zaak. Maar het lid vraagt dat er ook een extra subsidie komt voor de medewerkers die in deze tweede coronagolf een risico lopen. Ook daarvoor wenst sp.a een amendement op de begroting in te dienen, om een risicopremie voor de individuele dienstenchequemedewerker mogelijk te maken.

Economie, Wetenschap en Innovatie

Wat het beleidsdomein EWI betreft vraagt Caroline Gennez hoe de relanceprovisie exact is verdeeld. Dat kan een goede indicator zijn van waar Vlaanderen echt op wil inzetten. Het lid is het eens met de doelstellingen inzake digitale transformatie, duurzame relance en klimaatinvesteringen. Dat vindt ze goede prioriteiten, maar dat kan alleen lukken als men daar de middelen maximaal en doelgericht op inzet.

Het is een goede zaak dat er in het relanceplan initiatieven staan rond circulaire economie en een verduurzaming van de industrie. Het lid is ook nieuwsgierig naar de waterstoftransitie, waar toch 125 miljoen euro voor wordt uitgetrokken. De minister wil daarvoor samenwerken met de vier Vlaamse havens. Kan de minister meer inzicht in die plannen verschaffen?

Caroline Gennez is minder tevreden met de plannen rond de compensatie van indirecte emissiekosten. Het bedrag dat hieraan wordt besteed, explodeert in 2021 tot 140 miljoen euro. Het totale aantal beschikbare emissierechten in het ETS daalt elk jaar, en door de schaarste op de markt gaat de prijs omhoog. Die verschuivingen zorgen ervoor dat de prijs voor een ton sinds 2018 gestegen is van 7 naar 25 euro. Het aantal gratis rechten en het totale aantal rechten zal nog afnemen, wat die prijs nog verder zal doen toenemen. De opbrengsten van de verkoop van de rechten worden in Vlaanderen in het Klimaatfonds gestopt, dat ongeveer 180 miljoen euro zal bedragen. De Vlaamse overheid verleent via het VLAIO een subsidie van 75 procent ter compensatie van die indirecte emissiekosten van de elektriciteitsintensieve bedrijfstakken.

Dat staat allemaal mooi uitgelegd in de BBT, maar volgens Caroline Gennez is het kosten maken op het sterfhuis. De verduurzaming van de industrie is noodzakelijk. In 2020 en 2021 draagt de Vlaamse begroting in totaal meer dan 250 miljoen euro over naar energieslurpende bedrijven en dat zijn de minst goed bestede middelen van EWI. De sp.a-fractie stelt voor om echt te investeren in de duurzame transitie en de middelen van de carbon leakage te heroriënteren naar een grootscheeps energierenovatieprogramma. Belangrijke sectoren zoals de bouw kunnen daarvan profiteren en de milieu- en energietransitie komt op die manier dichterbij. De fractie zal daarvoor amendementen indienen.

Inzake Innovatie bestaat er discussie over een aantal instrumenten. Die discussie wordt soms op een populistische manier gevoerd, maar het lid is tevreden dat de minister zegt dat ze enkele instrumenten zoals de innovatiesteun voor de bedrijven, de strategische transitiesteun en de kmo-portefeuille wat minder breed toepasbaar wil maken en meer op een bepaalde doelstelling wil richten. Hoe zal dat voor de transformatiesteun en de kmo-portefeuille concreet gebeuren?

Recent was er op sociale media nog ophef over een dossier van strategische transformatiesteun. Caroline Gennez vindt het goed dat de overheid een soort van samenwerking probeert op te zetten voor opleiding en transitie van bepaalde bedrijven. Maar dat moet post factum worden geëvalueerd. Wat is de impact op de transitie in die organisatie? Wat is de return on investment inzake werkgelegenheid en verankering? Die evaluatie gebeurt vandaag veel te weinig. Bijna alle instrumenten die innovatie willen stimuleren, hebben een graad van mogelijke mislukking. Dat is logisch, dat is de kern van innoveren. Maar als er succes is, zou men die elementen moeten reproduceren. Als er geen succes is, moet men aantonen waarom niet en, indien nodig, moet het geld worden teruggevorderd. De return on investment moet van overheidswege worden bewaakt.

Hetzelfde geldt voor de kmo-portefeuille. Het door andere commissieleden aangehaalde voorbeeld van De Levensschool is een slecht voorbeeld van de inzet van het overheidsinstrumentarium, het is verspilling.

Caroline Gennez heeft nog een concreet voorstel. De SERV deed recent een oproep aan de Vlaamse Regering om ventilatie dringend aan te pakken. Er komt een groot-scheeps relancebeleid, ook inzake het gebouwenpatrimonium, en daarbij moet men volgens het lid maximaal inzetten op renovatie en ventilatie. Ventilatie is een gouden regel inzake coronabestrijding. De SERV vermeldt dat de binnenlucht gewoonweg dramatisch is in de scholen, in de woonzorgcentra en de culturele infrastructuur en beveelt aan de binnenluchtkwaliteit te monitoren en te verbeteren. Investeren in ventilatiesystemen is een goedkope manier om aan relance te doen en gezondheidswinst te boeken. Men kan CO₂-meters kopen, collectief om de prijs te drukken, en effectief de investeringen op ventilatie richten. De sp.a-fractie bereidt daarover een voorstel van resolutie voor en nodigt de commissieleden, meerderheid en oppositie, uit om daaromtrent verder samen te werken.

Over de handelshuurlening zijn er in de commissie en de plenaire vergadering al verschillende vragen gesteld. Vooral voor de horeca is de handelshuur een zware dobber omdat er uiteraard geen inkomsten zijn bij een gedwongen sluiting. Het huidige instrument handelshuurlening werkt onvoldoende goed: slechts 1 procent van de horecaondernemers maakt er gebruik van. Sp.a pleit voor een onvoorwaardelijke toekenning van de handelshuurlening, met eventueel het plafond dat de minister suggereerde om ervoor te zorgen dat de pandeigenaars die exuberante huurprijzen vragen niet worden beloond, maar wel de horeca- en andere ondernemers.

6. Tussenkomen van de CD&V-fractie

Tussenkomen van Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne stelt dat de CD&V-fractie de beleids- en begrotingstoelichtingen verwelkomt. Het lid zelf is tevreden dat het uitgestippelde beleid koers houdt richting de verhoging van de werkzaamheidsgraad, richting 80 procent in 2030. Die ultieme doelstelling mag niet worden losgelaten. De problemen op de arbeidsmarkt zijn ondanks de coronacrisis nog altijd dezelfde. Er zijn nog altijd flink wat vacatures, werkgevers hebben nog altijd problemen om de vacatures in te vullen. De groep langdurig zieken groeit nog altijd. Het is goed dat de minister blijft inzetten op die uitdagingen.

Maar er is ook inzake de aanpak van de coronacrisis nog heel wat werk te verzetten. De grote groep tijdelijk werklozen moet worden betrokken bij het arbeidsmarktbeleid; men moet hen 'opleiding, opleiding en opleiding' blijven aanbieden. Deze beleidsevolutie is een gevolg van de coronacrisis en kan na die crisis worden voortgezet. Ze kan een structurele verandering in het arbeidsmarktbeleid veroorzaken.

Robrecht Bothuyne heeft daarover nog vragen. Er zijn al stappen gezet: het VDAB-decreet werd gewijzigd en VDAB kan nu de tijdelijk werklozen contacteren. Ook de werkgevers, die voor hun werknemers langer dan tien dagen een beroep doen op het stelsel van tijdelijke werkloosheid, krijgen een aanbod op maat. Er is overleg met de sectoren. Er was ook overleg met de federale overheid, onder andere om de automatische inschrijving bij VDAB van langdurig tijdelijk werklozen mogelijk te maken. Misschien zijn nog andere aanpassingen aan de regelgeving inzake tijdelijke werkloosheid mogelijk die ervoor zorgen dat men die periode nuttig gebruikt. Wat is de stand van zaken van het overleg en de beleidsplannen daaromtrent?

In de BBT staat dat VDAB de werknemers die in opzeg worden geplaatst een aanbod wil doen. Dat is een goede zaak, te vaak gaat er nu nog tijd verloren in de opzegperiode. Robrecht Bothuyne heeft daarover in de vorige regeerperiode al vragen gesteld aan voormalig minister van Werk Philippe Muyters. Toen was dat niet mogelijk, nu wel. Hoe zal VDAB voor de groep werknemers in opzeg korter op de bal kunnen spelen dan in het verleden?

Het Vlaamse arbeidsmarktbeleid kiest voor een partnerschapsbenadering. VDAB is meer dan ooit regisseur en werkt samen met veel partners. Dat gaat van de onderwijswereld over de werknemers, werkgevers en sectoren tot de lokale besturen en de andere regio's. Met Wallonië en Brussel staan samenwerkingsakkoorden in de steigers. De federale overheid kan uiteraard ook een belangrijke partner zijn. Die benadering is zeer belangrijk, zeker voor specifieke doelgroepen zoals de 440.000 mensen die langdurig ziek of arbeidsongeschikt zijn. Er zijn in het verleden al initiatieven genomen om die groep te betrekken bij de arbeidsmarkt, maar de juiste beleidsaanpak is er nog niet; er gaat nog te veel talent verloren. De minister plant een update van de overeenkomst met het RIZIV. Wat is de bedoeling daarvan? Is er een evaluatie gebeurd van de huidige samenwerking?

Federaal minister van Volksgezondheid Frank Vandenbroucke heeft een gelijkaardige doelstelling wat betreft de re-integratie van langdurig zieken in zijn beleidsverklaring naar voren geschoven. Is er al overleg geweest met het federale niveau? Kan het overleg ervoor zorgen dat men snel op de bal kan spelen?

Aansluitend daarbij zijn er op Vlaams niveau in het verleden al werk- en zorgtrajecten uitgetekend. Een aanpassing van de regelgeving wordt in het vooruitzicht gesteld. Welke aanpassing beoogt de minister? Op welke manier kan die een verbetering of versterking van het arbeidsmarktbeleid zijn?

Inzake inburgering en integratie zijn in het verleden misschien te veel kansen gemist. Er wordt nu een inhaalbeweging ingezet, onder andere met de automatische inschrijving bij VDAB. Dat is een belangrijke stap vooruit. Inburgeraars die zich aanmelden moeten zo snel mogelijk in VDAB-werking en -trajecten worden opgenomen. Daar wordt werk van gemaakt en dat is voor het lid bijzonder belangrijk.

Robrecht Bothuyne vraagt ook al jarenlang om een talenplan en is tevreden dat dit nu opgenomen is in de BBT. Eén op de vijf werkzoekenden is het Nederlands niet of nauwelijks machtig. Kan de minister toelichting geven bij de implementatie van het talenplan? Wat zijn de middelen? Welke zijn de partners om dat te realiseren?

Enkele commissieleden verwezen al naar de doelgroepenvermindering. Robrecht Bothuyne ondersteunt de idee om naar een meer maatwerkgerichte oplossing te gaan voor de doelgroepenvermindering, maar pleit tegelijk voor eenvoud en voor zekerheid voor werkgevers. De doelgroepenvermindering heeft als eerste doelstelling om de drempel richting een job te verlagen voor specifieke doelgroepen op de arbeidsmarkt. Een ander doel is de loonkost voor de Vlaamse bedrijven onder controle te houden. Maatwerk betekent misschien minder vereenvoudiging. Het lid hoopt dat het evenwicht tussen eenvoud, maatwerk en doeltreffendheid kan worden gevonden. Naast de doelgroepenbenadering moet de loonkostbenadering in het oog worden gehouden. Dat is een instrument om bedrijven te ondersteunen in hun competitiviteit.

CD&V is blij met de indexering van 100 procent van de inruilwaarde van de dienstenscheques. Dat is een grote stap vooruit voor de werkgevers in de sector. In welke andere steun voorziet de minister voor de sector in het kader van de coronacrisis? Het lid betreurt de communicatie van federaal minister Frank Vandenbroucke dat men maar gewoon moest bellen om een dienstenchequewerknemer thuis te laten en dat die zou worden doorbetaald. Dat had wel wat implicaties voor zowel de bedrijven als de werknemers. Hoe wordt daarmee omgegaan?

De dienstenchequesector kent al veel jaren een uitdaging inzake knelpuntvacatures en instroom in de sector. Er zijn al specifieke acties opgezet om de instroom van nieuwe werknemers te verhogen, zeker omdat het vaak een opstap is voor mensen in een precaire situatie op de arbeidsmarkt. Ze gaan daar aan de slag en kunnen misschien naar andere sectoren doorstromen. Welke initiatieven gaat de minister nog nemen voor de sector?

Robrecht Bothuyne is tevreden met de partnerschapsbenadering in het arbeidsmarktbeleid van de minister, onder andere met de lokale besturen. De regiefunctie van de lokale besturen wordt verruimd van de sociale economie naar het hele arbeidsmarktbeleid. Het lid gelooft in een lokaal arbeidsmarktbeleid dat verder gaat dan sociale economie en het activeren van leefloongerechtigden. De lokale besturen weten wat er leeft, ook bij de bedrijven, en kunnen helpen om de dienstverlening van VDAB en partners dichterbij de doelgroepen te brengen, zowel aan werknemers- als werkgeverskant. Hoe wil de minister die regierol heel concreet invullen? Welke middelen worden daarvoor bestemd?

Dat is belangrijk, ook omdat verder in de BBT in een evaluatie wordt voorzien van wijk-werken en tijdelijke werkervaring, instrumenten die veel lokale besturen gebruiken om mensen te activeren op de arbeidsmarkt en diensten aan hun inwoners te verlenen. Kan de minister dat toelichten?

De individuele beroepsopleiding is een zeer belangrijk instrument, voormalig minister van Werk Philippe Muyters stelde enkele jaren geleden een verdubbeling van het aantal IBO's voorop. Dat is helaas niet gelukt. Er worden in de BBT nu opnieuw enkele initiatieven opgesomd. Robrecht Bothuyne stelt voor om het IBO-stelsel en de aantrekkelijkheid ervan, zowel voor de werkzoekende als de werkgever, te laten doorlichten. Is het systeem wel echt zo aantrekkelijk voor de werkzoekende als het gaat over de opbouw van rechten en de vergoeding? Misschien kan daar iets aan worden gedaan. De IBO moet als waardevol instrument blijven bestaan op een krappe arbeidsmarkt.

Als men werkzoekenden aan het werk wil helpen, wordt vaak gedacht aan een arbeidscontract, aan werknemerschap, een job in de privésector enzovoort, maar veel werkzoekenden hebben potentieel richting ondernemerschap. Er zijn daarom trent al heel wat projecten geweest, onder andere met UNIZO en VDAB. Dat beleid wordt geëvalueerd. De transitiepremie is nu vooral gericht op een heel beperkte doelgroep van oudere werkzoekenden die interesse hebben in het

ondernemerschap. Misschien kan de premie worden verruimd? In samenwerking met de PMV en de LRM kan misschien in de nodige financiering worden voorzien voor werkzoekenden die willen starten als ondernemer. Kan de minister haar beleid ter zake meer toelichten?

De BBT vermeldt een hervorming van het bemiddelings- en transmissiebeleid van VDAB. Dat onderwerp kwam al vaak aan bod in de commissie, ook in de vorige regeerperiode. Dit beleid moet worden hervormd om het duidelijker en transparanter, en misschien ook effectiever, te maken. Hoe zal dat gebeuren? Wat zijn de doelstellingen van de hervorming?

De leer- en loopbaanrekening gaat al vele jaren mee als doelstelling om de instrumenten inzake opleiding aantrekkelijker en doelgerichter te maken. Ook op federaal niveau wordt erover nagedacht. Er is nu het voornemen in de BBT om een persoonsvolgend ontwikkelbudget uit te werken. Welke stappen wil de minister ter zake zetten? Gaat zij overleggen met de federale minister van Werk om het Vlaams instrument aantrekkelijker te maken?

Tijdens de coronacrisis is nogmaals gebleken hoe belangrijk het Vlaamse economisch instrumentarium, met onder meer PMV, is in de bestrijding van financieel verlies. In de BBT bij het beleidsdomein EWI staat dat er nu rekening wordt gehouden met een verliesfinanciering bij bepaalde instrumenten. Wat zijn de verwachtingen? Hoe is de verliesfinanciering in de vorige grote (banken)crisis in 2008 verlopen? Welke lessen kan men daaruit trekken?

De infrastructuur voor innovatie en ondernemerschap, met het 5G- en glasvezelnetwerk, is van essentieel belang. Voormalig minister Philippe Muyters kondigde in 2018 een groot akkoord aan met de telecomspelers en Fluvius over de uitrol van een glasvezelnetwerk. Dat is helaas nog niet gerealiseerd. Minister Hilde Crevits wil stappen zetten inzake 5G. Dat is heel positief, maar hoe wil zij het aanpakken om wel resultaten te boeken?

Robrecht Bothuyne vindt in de BBT heel wat interessante elementen terug over klimaat en energie. Het lid is onder andere benieuwd naar de extra middelen (3 miljoen euro) voor energieonderzoek. Hoe zullen die worden besteed? Komen daar open oproepen voor? Wordt er samengewerkt met bestaande onderzoeksinstellingen?

Het lid is ook tevreden met de aandacht voor de waterproblematiek en de oprichting van de onderzoeksgroep Water. Vlaanderen heeft heel wat kennis en knowhow rond water. Er was VLAKWA, nu ondergebracht bij VITO, en er zijn universiteiten die nuttig onderzoek verrichten. Er is ook VLARIO dat een bundeling is van zowel onderzoekers als lokale besturen en rioolbeheerders en dat heel wat expertise en mogelijkheden rond kennisdiffusie in huis heeft. Het is een belangrijke sector in tijden van klimaatverandering. Kan de minister toelichting geven bij de onderzoeksgroep Water? Welke budgetten zullen daarvoor worden gealloceerd?

In het regeerakkoord staat dat Vlaanderen een koploper wil zijn inzake waterstoftechnologie. Robrecht Bothuyne juicht dat toe. Maar Vlaanderen is niet de enige in Europa, diverse andere lidstaten hebben dezelfde doelstelling en willen koploper zijn. Hoe stemt Vlaanderen zijn strategie af in Europese context? Maakt Vlaanderen keuzes die ervoor zorgen dat het op een aantal onderdelen van het waterstofgebeuren een nuttige rol kan spelen, vooral voor de bedrijven?

Tussenkomst van Stijn De Roo

Voor *Stijn De Roo* is innovatie duidelijk een voortstuwende kracht in het beleid van de minister. De CD&V-fractie kan dat alleen maar toejuichen. De minister koestert de ambitie om door te stoten naar de top vijf van innovatieve regio's in Europa. Ze beschikt daarvoor niet alleen over een strategisch kader, maar ook over de nodige budgetten.

Een aantal van die doelstellingen liggen de fractie na aan het hart, zoals de lokale ondernemers volop mee op de innovatiekar laten springen, de transitie naar een duurzame economie stimuleren en de sociale veerkracht op een innovatieve manier versterken. Het zijn prioriteiten die duidelijk aanwezig zijn en cruciaal om weer zuurstof te geven aan de samenleving, na de coronacrisis. Innovatie en relance voor een duurzaam, veerkrachtig en digitaal Vlaanderen, zoals de minister het heeft verwoord.

Stijn De Roo heeft een vraag over de smart cities, digitalisering en artificiële intelligentie. Hij zou graag een sprong in de tijd nemen en zien wat er over een jaar veranderd is voor de lokale besturen op het vlak van digitalisering, AI en smart-citytoepassingen. Er staan heel wat initiatieven gepland in de BBT, soms onder gedeelde verantwoordelijkheid met andere beleidsdomeinen. Het is volgens het lid een belangrijke maatstaf om mee te spelen en vooral om door te stoten naar de Europese top. Op die parameters haalt Vlaanderen nog niet altijd de topscores. Waar zal Vlaanderen binnen een jaar staan?

III. Antwoorden van de minister en replieken

De commissieleden konden technische begrotingsvragen schriftelijk indienen voor de start van de bespreking. De minister liet schriftelijke antwoorden op deze vragen als bijlage aan dit verslag toevoegen (zie [dossierpagina](https://www.vlaamsparlament.be) van dit document op www.vlaamsparlament.be).

1. Economie, Wetenschap en Innovatie

Minister *Hilde Crevits* volgt in haar antwoorden de structuur van de BBT voor het beleidsdomein EWI.

Voorafgaand meldt de minister dat naar aanleiding van de opmerkingen van het Rekenhof door de Vlaamse Regering nog regeringsamendementen zullen worden ingediend en in de commissie voor Financiën en Begroting besproken. Daarbij is er ook een technisch amendement betreffende de ESR-begroting van het Fonds voor Innoveren en Ondernemen, het zogenaamde Hermesfonds. Met dit amendement worden enkele oude basisallocaties geschrapt en wordt de logische opbouw van de ESR-tabel per inhoudelijk structuurelement geoptimaliseerd. Dit komt de leesbaarheid van de begroting ten goede. Er worden geen wijzigingen in de bedragen van de begroting doorgevoerd, alle steuninstrumenten behouden het budget vermeld in de ingediende begroting voor 2021. Het is dan ook een louter technische verschuiving.

1.1. Coronamaatregelen

Waarborgregeling

De minister beantwoordt de vragen van Maurits Vande Reyde en Robrecht Bothuyne over de risico's verbonden aan de uitwinning van de waarborgen. Daarbij werd ook verwezen naar de evolutie van de verliesfinanciering in de nasleep van de financiële crisis.

Tot op heden is er geen extra gebruik van de waarborgregeling vast te stellen, ondanks het feit dat er een specifieke coronacrisiswaarborg, met een budget van 100 miljoen euro, in 2020 in de markt werd gezet. Voor de coronacrisiswaarborg werd tot op heden een kleine 3 miljoen euro aan waarborgen toegekend. De normale waarborgregeling heeft zelfs een iets lager gebruik tegenover 2019. Dit is deels te verklaren door de crisis waardoor er minder investeringen zijn en ook deels door de federale afspraken met de banken voor nieuwe kredieten tot drie jaar.

De risico's zijn dus perfect afgedekt binnen de huidige voorzieningen en op dit moment zeker beheersbaar. Momenteel draait de geschatte totale verliesfinanciering voor de waarborgregeling voor 2020 ongeveer break-even en dat ten opzichte van een begrote verliesfinanciering van 10,3 miljoen euro.

De realiteit is helaas dat er een buffereffect kan worden verwacht bij de geleidelijke afbouw van de huidige ondersteuningsmaatregelen. De minister verwacht vanaf het tweede kwartaal van 2021 een stijging van het aantal uitbetalingen en dus een verhoging van de verliesfinanciering. Ook die verhoging zal wellicht beheersbaar blijven en is ingecalculeerd in de voorgestelde begroting.

Na de financiële crisis van 2008 werd vanaf 2010 een toename vastgesteld van de uitbetalingen voor de waarborgregeling. Gemiddeld gezien ontvangt PMV/z de verzoeken voor uitbetaling tussen de twee tot drie jaar na de registratie van de waarborg. Nadien vlakt de curve van uitbetalingen af. De toename van de uitbetalingen in die periode was echter niet alleen het gevolg van de crisis, maar ook van de omvang van de waarborgportefeuille, die voorafgaand aan de vorige crisis sterk was aangegroeid. De recuperaties op die uitbetalingen volgen dan de jaren nadien, met een piek gedurende het eerste jaar na uitbetaling.

In de huidige crisis verwacht de minister dus vanaf het tweede kwartaal van 2021 een stijging van het aantal uitbetalingen. Die evolutie zal normaal gezien een toename van de verliesfinanciering vanaf 2021 tot en met 2023 tot gevolg hebben.

In het kader van de waarborgregeling worden de uitbetalingen van garanties deels gecompenseerd door premieontvangsten op toegekende garanties en recuperaties bij afhandeling van de dossiers. De periode na 2010 heeft ook geleerd dat de impact van de waarborgregeling op langere termijn moet worden beoordeeld. De recuperaties komen immers pas later binnen.

Welvaartsfonds

Maurits Vande Reyde vroeg naar de stand van zaken van het Welvaartsfonds. De minister antwoordt dat PMV in een eerste fase een marktstudie heeft uitgevoerd met als bedoeling het marktpotentieel in te schatten en eventuele valkuilen aan het licht te brengen. Die studieronde is afgerond en PMV is volop bezig met de bespreking van het fonds met potentiële partners. De minister hoopt het Welvaartsfonds in de loop van 2021 te kunnen oprichten met behulp van privaat kapitaal. De concrete modaliteiten moeten nog worden bepaald.

FNG en investeringsstrategie PMV

De Vlaams Belangfractie stelde vragen over het FNG-dossier. De eerste vragen hadden betrekking op de blootstelling van PMV en de Vlaamse overheid in dit dossier en de verdere afwikkeling daarvan. Andere vragen gingen over de evaluatie, het toezicht en de investeringsstrategie van PMV. De minister verwijst voor de antwoorden op deze vragen naar de gedachtewisseling over de onafhankelijke analyse van het verloop van het investerings- en beslissingsproces van het TINA-fonds en de PMV in het kader van het dossier FNG, die op 8 oktober 2020 in de commissie heeft plaatsgevonden (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 522/1). In die gedachte-

wisseling, waaraan ook algemeen manager van PMV Michel Casselman heeft deelgenomen, zijn deze aspecten aan bod gekomen. De minister heeft vandaag geen bijkomende informatie.

Promotie Winwinlening, Vriendenaandeel en Welvaartsfonds

De minister antwoordt op een vraag van Andries Gryffroy over de promotie en de correcte opvolging van recente instrumenten zoals het Vriendenaandeel en de Winwinlening. De minister antwoordt dat, zodra het uitvoeringsbesluit inzake het Vriendenaandeel is goedgekeurd, een zeer intense communicatiecampagne zal worden gevoerd.

Handelshuurlening

De minister herinnert Caroline Gennez eraan dat de handelshuurlening net heel specifiek ontwikkeld is voor de situaties waarin de verhuurder en de huurder tot een overeenkomst komen. Voor huurders met liquiditeitsproblemen die niet met de verhuurder tot een overeenkomst komen zijn er andere mogelijkheden om een lening te bekomen. Dit kan via een bancaire overbruggingskrediet, waarvoor een waarborg kan worden gegeven of via de 'corona achtergestelde lening' van PMV.

De aanvraagtermijn voor de huurlening werd ondertussen verlengd tot 1 maart 2021 en de minister bekijkt in de Vlaamse Regering of er nog een verruiming mogelijk is.

Wat de begroting betreft kan de minister Maaïke De Vreese geruststellen. De initieel voorziene 100 miljoen euro zal meer dan volstaan. Aan het huidige ritme, en zonder verdere verruiming, zal de vraag de 10 miljoen euro niet overstijgen.

Toekomstige coronamaatregelen

Andries Gryffroy peilde naar eventuele toekomstige maatregelen. De minister antwoordt dat de nood aan extra maatregelen, of het doortrekken van het huidige steunmechanisme voor een langere periode, natuurlijk zal afhangen van de verspreiding van het virus. De minister volgt dit op de voet op in het Overlegcomité. Wat betreft de term 'zware omzetverliezen' die in de BBT wordt vermeld, verwijst de minister naar de definitie die in al de Vlaamse maatregelen wordt toegepast, namelijk een omzetsdaling van 60 procent tegenover dezelfde periode in 2019. Dit lijkt de minister nog steeds een bruikbare drempel om met de directe steun te focussen op de meest getroffen bedrijven. De omzetsdaling is ook relatief eenvoudig te controleren.

1.2. Relance

Verdeling relancemiddelen

Verschillende commissieleden stelden vragen over de concrete uitwerking van de projecten in het kader van relance. De minister vraagt hiervoor nog wat geduld te hebben. Momenteel gebeurt de concretisering van de projecten in afstemming met kennisinstellingen en stakeholders. Haar ambitie is om snel met concrete dossiers naar de Vlaamse Regering te gaan. Ze zal die op dat moment ook in de commissie toelichten.

Wat betreft de specifieke vraag over de verhouding tussen de recurrente en de eenmalige middelen, kan de minister verduidelijken dat de middelen waarin wordt voorzien in het kader van de relance grotendeels eenmalig zijn.

Daarnaast wordt er ook in 30 miljoen euro extra voorzien als groeipad voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie, zoals afgesproken bij de regeringsvorming. Van deze opstap worden er nu enkel al middelen toegewezen voor innovatie voor een waterzeker Vlaanderen (3 miljoen euro per jaar), energieonderzoek via EnergyVille (3 miljoen per jaar) en het impulsprogramma Zorg en gezondheid (6 miljoen per jaar). De rest van de recurrente verhoging wordt voorlopig ondergebracht op de provisie O&O bij het departement EWI.

Daarnaast wordt ook de bij de regeringsvorming afgesproken opstap voor investeringen inzake O&O recurrent verhoogd met 15 miljoen euro. Die opstap is toegevoegd aan het krediet van FWO.

1.2.1. Innovatie en productieve investeringen

Innovatiesteun aan bedrijven in het kader van de relance

Caroline Gennez en Maurits Vande Reyde stelden vragen over innovatiesteun aan bedrijven in het kader van de relance. De minister antwoordt dat de extra 100 miljoen euro bedoeld is om innovatieprojecten van bedrijven te steunen via de bedrijfslijn bij VLAIO. Het voorbije jaar is – ondanks de crisis – de instroom van aanvragen sterk toegenomen. In 2020 werden tot nu toe 25 procent meer steunaanvragen voor innovatieprojecten ontvangen dan in dezelfde periode in 2019. De middelen zijn dus niet bedoeld voor nieuwe acties maar om in te spelen op de meervraag in de bestaande steunkanalen, bijvoorbeeld voor ingediende projecten die in beoordeling zijn en begin 2021 moeten beslist worden.

De bestemming van de overige 60 miljoen euro voor O&O is nog niet concreet bepaald.

Maurits Vande Reyde merkte correct op dat hier eenmalige middelen worden gebruikt voor een permanent instrument. De minister kan het lid echter geruststellen. Met de 100 miljoen euro wil ze het instrument versterken in 2021 en 2022. Indien de hoge instroom aanhoudt, zullen bij de begrotingsopmaak voor 2023 de nodige middelen uit de opstap moeten worden aangesproken om de verhoging recurrent te maken. De minister schuift met de relancemiddelen eigenlijk de structurele verhoging enkele jaren naar voor.

Bereiken van de 3 procent voor O&O

Andries Gryffroy stelde een vraag over het stappenplan voor het behalen van de 3 procentnorm. De minister stelt dat de 3 procentnorm een gezamenlijke inspanning van de private sector en de overheid betreft. Deze totale uitgaven worden in Vlaanderen gemeten via de jaarlijkse enquêtes van ECOOM. De meest recent gepubliceerde meting heeft betrekking op 2018 en bedroeg 2,92 procent van het bbp. Er is dus een zekere vertraging in de metingen.

Als minister van Innovatie heeft de minister vooral invloed op de overheidsbestedingen. Haar doel is daarmee een zo groot mogelijke hefboom voor de private uitgaven te creëren. Daarom blijft ze innovatie door de bedrijven stimuleren en trekt ze fors extra middelen uit vanuit de relanceprovisie.

Daarnaast werd er een groeipad vooropgesteld, waarbij van 2020 tot 2024 cumulatief 195 miljoen euro voor O&O-infrastructuur en 250 miljoen euro voor O&O-projecten zal worden geïnvesteerd. In de EWI-begroting voor 2021 wordt hiervoor in een recurrente opstap van 30 miljoen euro voorzien en een eenmalige investering van 15 miljoen euro. Vanuit het relancebudget wordt voor O&O in ongeveer 545 miljoen euro voorzien, gespreid over de komende drie jaar.

Door dit beleid wil de Vlaamse Regering bekomen dat de coronacrisis geen dalingen of vertragingen met zich meebrengt in de innovatie-investeringen van de bedrijven. Als dat lukt is de 3 procent een realistisch doel in deze legislatuur.

Productiviteit, financieel en sociaal rendement

Andries Gryffroy vroeg hoe de relance ook een bijdrage kan leveren aan het economisch en sociaal rendement en de productiviteit. In het algemeen wil de minister met het EWI-relanceplan innovatieprojecten bij bedrijven stimuleren. Door innovatie zullen bedrijven in staat zijn om procesvernieuwingen door te voeren of nieuwe producten met een hogere toegevoegde waarde op de markt te brengen. Deze elementen dragen zonder meer bij tot de productiviteitsgroei en het economisch rendement bij deze bedrijven.

Anderzijds legt het relanceplan een duidelijke klemtoon op digitalisering als hefboom voor productiviteitsgroei en op innovatie inzake twee cruciale maatschappelijke uitdagingen: verduurzaming en een performante zorg.

Bij de beoordeling van de innovatieprojecten is de economische impact voor het bedrijf een belangrijk criterium. De minister heeft in haar beleidsnota evenwel aangegeven dat ze valorisatie in een ruimer maatschappelijk kader zou bekijken. VLAIO en het Hermesbeslissingscomité hebben inmiddels een aanpak uitgewerkt om naast de economische return ook de maatschappelijk meerwaarde op een gelijkwaardige basis mee in rekening te brengen en te objectiveren bij de beoordeling.

Investerings in onderzoekinfrastructuur

De minister antwoordt op vragen van Caroline Gennez en Maurits Vande Reyde over investeringen in onderzoekinfrastructuur. Vlaanderen heeft de traditie om te investeren in onderzoekinfrastructuur en om deelname aan internationale onderzoekinfrastructuren te stimuleren. Het beschikken over en toegang hebben tot internationale toponderzoekinfrastructuren is immers een vereiste voor excellente wetenschap en innovatie. Ook het economisch relancecomité schoof dit naar voren als prioriteit.

De vermelde 100 miljoen euro is het budget van het relanceplan dat in onderzoekinfrastructuur zal worden geïnvesteerd. Dit kan zowel gaan over fundamenteel onderzoek als meer toegepaste projecten. De concrete invulling hiervan volgt later. Allicht zal er met oproepen worden gewerkt.

De 15 miljoen euro die al werd toegekend aan het FWO zal gebruikt worden om de tweejaarlijkse IRI-call te versterken. Die oproep gaat over internationale onderzoekinfrastructuur en daarvoor werden er veel belangrijke en excellente projecten ingediend die ook bijzonder relevant zijn in het kader van zorg- en klimaatvraagstukken.

Innovatie in de media

Yves Buysse stelde een vraag over de bijdrage aan een gemeenschappelijk initiatief in de strijd tegen desinformatie. De minister antwoordt dat, in het kader van het plan voor media-innovatie, op vraag van de bedrijven uit de mediasector en vanuit een maatschappelijke bekommernis een innovatieproject werd gedefinieerd om mediabedrijven en burgers te ondersteunen in het controleren van de waarachtigheid van nieuwsfeiten. De bedoeling is een gemeenschappelijk platform te creëren dat door middel van artificiële intelligentie in staat is om informatie die via het internet en sociale media wordt verspreid snel te controleren en te beoordelen. Dit wordt nu nader geconcretiseerd met de kennisinstellingen en de sector.

Handelskernversterking en bedrijvige kernen en e-commerce

Verschillende leden stelden vragen over handelskernversterking en het plan van aanpak voor bedrijvige kernen. Vanuit de relancebudgetten wordt daarvoor 25 miljoen euro uitgetrokken. De concrete toewijzing van de middelen staat nog niet vast, maar het budget dient voor de realisatie van het plan van aanpak bedrijvige kernen dat de minister in september 2020 aan de Vlaamse Regering heeft medegedeeld.

Dit plan bevat een aantal duidelijke doelstellingen, maar ook een breed participatief traject, zowel op het vlak van innovatieve oplossingen als wat het evalueren van de regelgeving betreft. Momenteel zijn er tien creatieve werksessies gepland met de steden en gemeenten en nog eens een sessie met vertegenwoordigers van de handelaars, de ketens en het retailvastgoed, respectievelijk via UNIZO en Comeos. De eerste twee sessies hebben intussen plaatsgevonden. Deze sessies worden gemodereerd door het bureau dat ook de studie 'Re-think winkelstraat' heeft uitgevoerd.

Er worden ook minstens vijf digitale sessies gepland die in het teken staan van de evaluatie van het decreet betreffende het integraal handelsvestigingsbeleid. De minister van Omgeving wordt hierbij betrokken.

Binnen het plan van aanpak zal er zeker een nieuw investeringsprogramma voor handelskernen worden gelanceerd, zodat er een vervolg komt op het vroegere programma. Dat liep eind 2019 af omdat de beschikbare budgetten volledig waren uitgeput. De input van het participatief traject kan daarbij als inspiratie dienen. Daarnaast wordt ook een Smart Retail Dashboard ontwikkeld.

Wat betreft e-commerce zal de minister volop blijven inzetten op het actieplan 'Het internet. Ook uw zaak!'. Zo heeft de minister 700.000 euro vrijgemaakt voor het programma Eerste Hulp Bij Online, waarvoor er zeer veel interesse is van ondernemers.

Het plan van aanpak gaat ook in op de elektronische marktplatformen. De creatie van een succesvol marktplatform zal in de eerste plaats een taak zijn van solide private partijen met ervaring in de verschillende aspecten van de waardeketen. Toch wil de minister vanuit de Vlaamse overheid ondersteunen waar mogelijk. Een technische werkgroep onder het stakeholderplatform Detailhandel zal zich buigen over de ervaringen met platforms als Storesquare en nagaan aan wat voor voorwaarden een dergelijk platform moet voldoen om levensvatbaar en rendabel te zijn.

Voor een evaluatie van de werking van de verweefcoaches is het nog te vroeg. De meeste coaches zijn pas vrij recent gestart. Er is nog niet beslist of er in 2021 een nieuw oproep komt, vooraleer het zover is zal de minister wel een evaluatie doen.

Smart cities

De minister verwelkomt de vragen van verschillende leden over smart cities en de inzet van 20 miljoen euro relancemiddelen voor een digitale en klantvriendelijke overheid. Het beleid inzake Slimme Regio Vlaanderen is een van de absolute aandragers van het relanceprogramma. De minister zet dit beleid op poten, samen met minister-president Jan Jambon, bevoegd voor digitalisering, en minister Bart Somers, bevoegd voor de lokale besturen. De minister is erbij betrokken vanuit haar bevoegdheden Innovatie en Economie. In antwoord op een vraag om uitleg van Andries Gryffroy heeft de minister in de commissie al verwezen naar het plan van aanpak voor de uitbouw van Vlaanderen tot een slimme regio (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2020-21, nr. 467).

Aan de oproepen worden doelstellingen gekoppeld die ervoor moeten zorgen dat er voldoende innovatieve technologie wordt geïmplementeerd voor relevante beleidsthema's voor lokale besturen. Het is heel belangrijk dat goede praktijken worden gedeeld. De minister wil VLAIO op de kaart zetten als matchmaker van vraag en aanbod, dus voor het matchen van wat de Vlaamse gemeenten nodig hebben met wat Vlaamse bedrijven kunnen ontwikkelen. Daarover wordt, in samenwerking met de VVSG, overleg gepleegd.

1.2.2. Innovatieoffensief voor duurzame oplossingen

Verschillende commissieleden merkten terecht op dat investeren in duurzame innovatie een van de grote pijlers is in de EWI-begroting en in de relanceplannen. Zoals in de toelichting werd vermeld, klopt het dat er ambitieuze plannen zijn rond circulaire economie, bio-economie, circulair bouwen, waterstof, wateronderzoek en energieonderzoek. Die keuze is geïnspireerd op de aanbevelingen van het relancecomité en werd ook door de Vlaamse Regering beslist.

Voor het realiseren van de internationale doelstellingen en het beleid op het vlak van klimaat, energie en milieu, is de bijdrage van het beleidsdomein EWI belangrijk. De budgetten die hiervoor worden uitgetrokken, schetsen het kader waarbinnen concrete projecten moeten worden ingevuld. Er worden enkele actieplannen gefinaliseerd, zoals die voor bio-economie en circulaire economie. De actieplannen en concrete projecten voor energie- en wateronderzoek worden nog uitgewerkt. De middelen voor waterstof zullen worden ingezet in de context van de Europese IPCEI-oproep, die momenteel wordt voorbereid.

Deze plannen zullen dus de komende periode worden geconcretiseerd en voorgesteld. De coronacrisis is voor de minister dus zeker geen belemmering voor het realiseren van doorbraken voor onderzoek.

Wateronderzoek

In antwoord op vragen van Els Sterckx en Robrecht Bothuyne kan de minister melden dat ze in gesprek is met VITO, en het in VITO ingekantelde Vlaams Kenniscentrum Water, om een dossier voor te bereiden voor de versterking van onderzoek en innovatie in het domein van water. Hiervoor wordt jaarlijks in 3 miljoen euro voorzien. De suggestie om ook VLARIO te betrekken zal de minister meenemen.

Waterstof

De minister is verheugd over de brede interesse en de vragen van bijna alle fracties over waterstof. Het Vlaamse regeerakkoord en de beleidsnota spreken ook van de duidelijke ambitie om Europese koploper te worden op het vlak van waterstof.

De minister heeft op 13 november 2020 de Vlaamse Waterstofvisie meegedeeld aan de Vlaamse Regering. Daarin schetst ze het kader waarbinnen Vlaanderen wil inzetten op waterstof. In deze mededeling, die door de commissieleden kan worden geraadpleegd, wordt uitvoerig ingegaan op het Europese en ook internationale beleid inzake waterstof en de ambities van de buurlanden. Met deze visienota wil Vlaanderen zich volledig inschrijven en positioneren in de Europese strategie en visie rond waterstof.

Maar de minister wil hier ook realistisch in zijn. Vandaag is duurzame waterstof immers nog heel duur, duurder dan het fossiele alternatief. Daarom is nog heel wat innovatie nodig om de kostprijs van duurzame waterstof te doen dalen en om het gebruik in de economie realistisch te maken.

Naast het vermelde IPCEI-project wil de minister ook het gebruik van waterstof in de Vlaamse economie en samenleving stimuleren, om op die manier een bijdrage te leveren tot de Vlaamse energie- en klimaatdoelstellingen. Ze start het gesprek op met de relevante publieke en private partners om te bekijken of er initiatieven nodig zijn om het Vlaamse ecosysteem van waterstof verder te versterken.

Er werd door de commissieleden ook terecht verwezen naar de rol en de samenwerking met de havens inzake waterstof. Dit wordt uiteraard ook sterk benadrukt in de waterstofvisie. De Vlaamse havens zijn de grootste troef, ze zetten sterk in op waterstof, bijvoorbeeld om hun industriële bedrijven te verduurzamen. Ze kijken naar projecten om met windenergie duurzame waterstof te maken en willen waterstof gebruiken om opgevangen CO₂ om te zetten naar nuttige moleculen en brandstoffen. De Vlaamse havens zijn in deze dus een partner.

Björn Rzoska vroeg naar samenwerking met het federale niveau. Uiteraard juicht de minister toe dat ook de Federale Regering ambitieus wil inzetten op waterstof. Er was met het federale niveau en de andere deelstaten al een constructief overleg ter voorbereiding van de Europese IPCEI-oproep inzake waterstof. De minister heeft de intentie om hierover zeer constructief samen te werken.

Energieonderzoek

Robrecht Bothuyne en Andries Gryffroy stelden vragen over het energieonderzoek. De minister heeft beslist de samenwerking binnen EnergyVille extra te ondersteunen en dat op basis van een concreet voorstel vanuit deze topinstelling. Samenwerking in het domein van energietechnologie en -innovatie is immers cruciaal om technologische doorbraken te realiseren en de Vlaamse regio beter te positioneren in het Europese onderzoeks- en innovatielandschap. De samenwerking tussen de vier partners binnen EnergyVille gebeurde tot nu toe enkel met de eigen middelen en met medewerkers van de vier instellingen (VITO, imec, KU Leuven en UHasselt). Met specifieke EnergyVille-steun wil de minister die samenwerking versterken. In de volgende weken zal het subsidiedossier met de EnergyVille-partners worden uitgewerkt. De doelstellingen en KPI's zullen in functie van het voorziene budget worden opgemaakt.

1.2.3. Zorg economie

Innovatie

De minister antwoordt op vragen van Els Sterckx, Elke Sleurs en Andries Gryffroy over het brede innovatie-initiatief in de zorg. Het is voor de minister duidelijk dat gepersonaliseerde geneeskunde niet te eng mag worden bekeken. Een belangrijke opportuniteit voor de Vlaamse onderzoekers en bedrijven ligt in het ontwikkelen van technologische oplossingen voor zorg- en gezondheidsvraagstukken, zowel gepersonaliseerde oplossingen als algemene oplossingen. Toepassingsgericht onderzoek in het kader van een speerpuntcluster in dit domein kan echter niet los worden gezien van de zorg, met Flanders' Care als belangrijke actor. Daarnaast is het belangrijk om de universitaire ziekenhuizen, met hun belangrijke onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten, sterk te betrekken in een globaal Vlaams gezondheids-initiatief. De nieuwe ontwikkelingen moeten op die manier ook snel in Vlaanderen kunnen worden toegepast.

Momenteel wordt in dit unieke gezondheidsinitiatief rond drie aspecten gewerkt:

- zorg in Vlaanderen verbeteren;
- universitaire ziekenhuizen verbinden in en aan het gezondheidsinitiatief;
- toegevoegde waarde creëren voor Vlaamse bedrijven.

VLAIO heeft in samenwerking met het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin een plan van aanpak en toekomststrategie voor Flanders' Care voorbereid. De minister zal hierover uiteraard afstemmen met minister van Welzijn Wouter Beke. Ze hoopt met alle betrokken partijen vrij snel concrete afspraken te kunnen maken voor een voorspoedige start.

Ventilatie

In antwoord op Caroline Gennez stelt de minister dat ze het belang van ventilatie onderschrijft. De oproep van de SERV is gericht op ventilatie in scholen, woonzorgcentra en sportcentra, maar ook in andere ruimtes waar veel mensen samenkomen. Binnen de bevoegdheden van de minister kan vooral het wetenschappelijk onderzoek een basis bieden om het belang van goede ventilatie aan te tonen en goede praktijken op het vlak van ventilatie te verkennen.

1.2.4. Brexit

Björn Rzoska en Maaike De Vreese stelden vragen over voorbereiding van de brexit en het uitrekken van middelen uit het relancebeleid daarvoor. De minister heeft eerder al aangegeven tevreden te zijn dat op Europees niveau middelen worden vrijgemaakt om de schok van de brexit op te vangen voor de meest getroffen lidstaten en sectoren. In juli 2020 kwamen de leden van de Europese Raad overeen om een Brexit Adjustment Fund op te richten. Voorlopig blijft het wel onduidelijk hoe deze middelen concreet zullen worden verdeeld. De minister blijft bijzonder waakzaam op dit punt. De Vlaamse regio is sterk getroffen en het is belangrijk dat daarmee rekening wordt gehouden bij de verdeling van de middelen.

De brexitacties die de Vlaamse Regering onderneemt hebben de bedoeling de impact van deze bijkomende schok op te vangen, de ondernemingen te wapenen voor de toekomst en de werkgelegenheid binnen deze ondernemingen zoveel mogelijk te waarborgen. Dat is precies wat de Vlaamse Regering in haar relancebeleid voor ogen heeft en om die reden werd een brexitprovisie in het Vlaamse relanceplan opgenomen. De impact van de brexit valt nu samen met een zware gezondheids-crisis en daarom is de inzet van relancemiddelen volgens de minister gerechtvaardigd.

VLAIO werkt aan een plan voor de besteding van de vermelde 50 miljoen euro. Op 22 oktober 2020 heeft de minister in antwoord op vragen om uitleg al aangegeven welke VLAIO-acties hieronder vallen (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2020-21, nr. 309 en 359). Het gaat onder meer om een helpdesk en specifieke transitie subsidies. Die acties worden nu in een sneltempo geoperationaliseerd.

1.3. Grote transversale projecten

1.3.1. Industriebeleid

Ruimtevaart

De minister antwoordt op een vraag van Elke Sleurs over de verdere stappen in het Vlaamse ruimtevaartplan en hoe de governance daarvan is georganiseerd. Zoals aangegeven in de beleidsnota is er in 2018 een plan Flanders' Space gepubliceerd. Op 6 februari en 17 september 2020 gaf de minister in de commissie al een overzicht van de opvolging van dit plan (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2019-2020, nr. 1162 en 3285). De leden van de opgerichte taskforce Ruimtevaart zijn afkomstig uit bedrijven, de academische wereld, sectororganisaties en de overheid. Samen met deze taskforce wordt aan een impulsprogramma voor de ruimtevaartsector gewerkt. In de loop van 2021 zal de minister dit operationaliseren.

Luchtvaart en defensie

De minister antwoordt aan Elke Sleurs dat de overleggroep Luchtvaart en defensie later werd opgericht dan de taskforce Ruimtevaart. De leden van de overleggroep zijn deels dezelfde als die van de ruimtevaart, maar er zijn ook verschillen. Voor luchtvaart en defensie is ook de exportregelgeving erg belangrijk. Binnen de bevoegdheden van de minister werd ingegaan op twee deelthema's:

- het thema Talent, waarin wordt ingezoomd op het dreigende tekort aan technische profielen in de sector;
- het thema Innovatie en Europees Defensiefonds, met als aandachtspunt financiering van innovatie in de luchtvaart en defensiesector.

Hier wordt nu verder invulling aan gegeven.

Industrieforum

De minister kan aan Andries Gryffroy melden dat eerste bijeenkomst van het Industrieforum op 18 september 2020 heeft plaatsgevonden. Het ging om een startvergadering met de Vlaamse Regering en de vier industriefederaties. Een charter legt de principes van de werking vast. De regering en de industrie kunnen gesprekstema's aanbrengen. De leden van de Vlaamse Regering nemen het initiatief om in werkgroepen met technici de dossiers te bespreken en oplossingen te zoeken. Twee maal per jaar wordt in het forum de stand van zaken besproken en worden desnoods knopen doorgehakt. Een volgende bijeenkomst is gepland voor de lente van 2021.

Voor wat innovatie betreft is een werkgroep opgestart die vooral de focus legt op het beter organiseren van de steun aan piloot- en demonstratie-installaties. Ook de optimalisering van het gebruik van Europese innovatieprogramma's in het algemeen, en de IPCEI's in het bijzonder, kwam aan bod. De werkzaamheden worden nu onder leiding van VLAIO voortgezet.

Industrie 4.0

Axel Ronse stelde een vraag over de conceptnota die in overleg met Flanders Make en imec wordt voorbereid. Digitalisering heeft volgens de minister een belangrijke impact op de manier van werken, maar de technologie van Industrie 4.0 creëert ook nieuwe mogelijkheden om de menselijke component te versterken. De minister denkt dan aan flexibele werkcellen, waarbij het ritme van de productie zich automatisch aanpast in functie van de fysieke en cognitieve belasting van de operator. Er zijn ook de cobots en technologieën zoals virtual reality, die het mogelijk maken om medewerkers op maat op te leiden en te ondersteunen bij het uitvoeren van taken. Dit draagt bij aan meer werkbaarheid bij uitvoerende medewerkers en kan de tewerkstellingskansen verruimen.

Flanders Make en imec werken elk vanuit hun topexpertise op verschillende van deze technologieën en praktische toepassingen. Dit thema is zonder meer belangrijk en ligt volgens de minister bij uitstek op het raakvlak van haar bevoegdheden Innovatie, Economie en Werk. Ze wil ook het beleidsdomein WSE en andere stakeholders, zoals de sociale economie, hierbij betrekken.

Met de aangekondigde conceptnota wil de minister de ervaringen bundelen om na te gaan hoe de afstemming kan worden geoptimaliseerd en de onderzoeklijnen versterkt.

EU-Raad concurrentievermogen

De minister wil eerst een misverstand rechtzetten. Het klopt dat ze als minister van Economie tussen 1 juli 2020 en 30 juni 2021 het Belgisch woordvoederschap in de Raad Concurrentievermogen opneemt. Deze raad bestaat echter uit verschillende raadsdelen. De minister is woordvoerder voor het raadsdeel Industrie. De dossiers rond prijszetting en online aankopen (e-commerce) waarnaar Els Sterckx verwijst, vallen onder het raadsdeel Interne markt. De federale minister van Economie Pierre-Yves Dermagne is daar de woordvoerder.

Concurrentie tussen aanbieders van producten en diensten is belangrijk, maar het moet om eerlijke concurrentie gaan. Afspraken binnen een Europees kader over digitale diensten zijn belangrijk om een gelijk speelveld te garanderen. Dit algemene principe wordt in België gedeeld en ook zo opgevolgd binnen de Europese besluitvorming.

Strategische autonomie

Andries Gryffroy stelde vragen over de strategische autonomie van de Europese industrie. Het Europese debat over wat onder strategische autonomie moet worden verstaan, is nog volop aan de gang. Voor de minister moet strategische autonomie worden beschouwd als een offensief begrip waarmee Europa zijn plaats in de wereld opeist. Het is dus zeker geen protectionistische reflex van Europa. Het is ook zo geformuleerd in de conclusies van de Europese Raad van 1 en 2 oktober 2020. De minister citeert: "Het verwezenlijken van strategische autonomie met behoud van een open economie is één van de hoofdoelstellingen van de Unie."

Voor Vlaanderen is het alvast duidelijk dat de speerpuntclusters en strategische onderzoekscentra een centrale rol zullen spelen in de uitwerking van een Vlaams beleid dat erop gericht is de strategische autonomie van Vlaanderen in een Europese context te versterken.

Digitising Europe

Andries Gryffroy informeerde naar de deelname van Vlaanderen aan Europese onderzoeks- en innovatiepartnerschappen. De minister verwijst naar de zogenaamde Joint Programming Initiatives, de partnerschappen binnen Horizon Europe en initiatieven of oproepen binnen Digital Europe. Voor bijna al deze initiatieven vraagt de Europese Commissie een bijdrage van de lidstaten, die een aanvulling vormt op het budget dat de Europese Commissie zelf vrijmaakt. Het is nu nog niet mogelijk om het exacte bedrag dat nodig is te bepalen, omdat nu nog niet alle Horizon Europe-partnerschappen gekend zijn en de oefening omtrent de eventuele noden voor cofinanciering nog moet worden gemaakt.

IPCEI – stand van zaken

De minister antwoordt aan Andries Gryffroy dat het IPCEI-programma de toelating aan de lidstaten inhoudt om de beperking die Europa oplegt wat betreft het percentage staatssteun aan de (private) actoren, te overschrijden. Deze versoepeling van de staatssteunregel is aan de orde voor innovatieve, grensoverschrijdende, ambitieuze en complexe projecten die een hoge mate van technologische, financiële of marktrisico's met zich meebrengen. De Europese Commissie voorziet zelf niet in financiële ondersteuning in de context van IPCEI-projecten.

De IPCEI voor batterijen voor elektrische voertuigen is gestart eind 2019. Het goedgekeurde Umicoreproject loopt van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2026. Het is nu dus nog te vroeg om conclusies te trekken over de projectuitvoering. Een aandachtspunt is het beperkt aantal bedrijven, eigenlijk enkel Umicore.

In elk geval wordt de steuntoekenning vanuit Vlaanderen verbonden aan de strikte vereiste van 'spillover' naar het Vlaamse ecosysteem, met bijzondere aandacht aan kmo's.

Recent is een persbericht verschenen over de afbouw van een aantal kobaltactiviteiten bij Umicore. Op basis van verdere toelichtingen door het bedrijf is gebleken dat deze geen impact hebben op de uitvoering of de valorisatie van het IPCEI-project. De vooruitzichten inzake tewerkstelling en investeringen in Vlaanderen blijven onverminderd van kracht.

Gelet op de timing van de IPCEI rond waterstof heeft VARIO al tijdens de zomer van 2020 haar advies over de waterstofwaardeketen uitgebracht. Eenzelfde oefening wordt nu ook uitgevoerd door VARIO voor de andere vijf waardeketens, dit samen met een aantal onafhankelijke experts. De oplevering van de expertrapporten is voorzien voor begin 2021. Deze aparte rapporten zullen als basis dienen voor een overkoepelend VARIO-advies in het voorjaar van 2021. Het advies zal een kader bieden om te helpen prioriteren tussen de waardeketens en binnen de ketens zelf.

1.3.2. *Regionale specialisatie*

Geïntegreerde territoriale investeringen

In antwoord op de vragen van Andries Gryffroy over EFRO en het werken met geïntegreerde territoriale investeringen stelt de minister dat de GTI's een uitvoeringsinstrument van het Vlaamse EFRO-programma zijn. De inhoudelijke krijtlijnen van het huidige programma zijn innovatie, ondernemerschap, koolstofarme economie en duurzame stedelijke ontwikkeling. Die krijtlijnen zijn door Vlaanderen vastgelegd. Om de doorwerking van de resultaten uit de vorige programmaperiode te waarborgen, is door de Vlaamse Regering overeengekomen de vier actuele GTI's voort te zetten. Dat zijn de GTI's Limburg, West-Vlaanderen, Kempen en duurzame stedelijke ontwikkeling.

SALKturbo

De minister antwoordt aan Rita Moors dat de opmaak van het SALKturboplan in eerste instantie de verantwoordelijkheid is van de provincie Limburg en de Limburgse stakeholders. De minister verwacht binnenkort een door Limburg goedgekeurd plan. Ze zal dit plan vanuit haar bevoegdheden ondersteunen via de werking van de GTI Limburg. Limburg krijgt immers het GTI-statuuut, waardoor ook de sub-regionale elementen die onder meer in het SALKturboplan staan, aan bod kunnen komen. Daarnaast is Limburg inderdaad erkend als transitieregio. Uit de voorlopige berekeningen blijkt dat de Europese enveloppe ongeveer 150 miljoen euro bedraagt (EFRO en ESF samen).

1.3.3. *Digitalisering*

Digitaal ondernemen en innoveren

Maurits Vande Reyde, Björn Rzoska en Andries Gryffroy stelden vragen over het actieplan Digitaal ondernemen en innoveren. De minister verwacht tegen het einde van 2020 van het Departement EWI een eerste ontwerp van dit plan. Het is in eerste instantie de bedoeling om een overzicht te bieden van wat er allemaal al gebeurt op het gebied van digitalisering en om de toekomstige initiatieven te bundelen. Het plan wordt afgestemd met de beleidsdomeinen die onder de bevoegdheid van de minister vallen en de vele projecten die er in uitvoering zijn. De minister zal vervolgens het plan aan de andere Vlaamse ministers aanbieden om hun huidige en toekomstige initiatieven ook in dit plan op te nemen.

Cybersecurity

De minister antwoordt aan Els Sterckx en Andries Gryffroy dat het beleidsplan Cybersecurity het belang van bewustmaking en training inzake cybersecurity erkent. Er wordt jaarlijks 3 miljoen euro vrijgemaakt ter ondersteuning van flankerende maatregelen. Dat zijn acties die het brede bewustzijn bij de bedrijven verhogen. Door de kennisinstellingen wordt een opleidingsprogramma en een communicatieaanbod uitgewerkt. Die zullen zich richten naar verschillende doelgroepen. Het dossier wordt eerdaags aan de Vlaamse Regering voorgelegd.

Via VLAIO zal de minister een raamcontract afsluiten met een tiental private, kwaliteitsvolle dienstverleners. Die zullen intensieve begeleidingstrajecten uitvoeren bij kmo's. Het budget hiervoor bedraagt ongeveer 3,5 miljoen per jaar. Jaarlijks wordt ook een ESF-oproep gelanceerd voor praktijkgerichte cybersecurity-opleidingstrajecten voor werknemers.

Kenniscentrum Data & Maatschappij

Maurits Vande Reyde en Andries Gryffroy stelden vragen over het advies van de SERV bij het programmadecreet. Het Kenniscentrum Data & Maatschappij is opgericht door de Vlaamse Regering en is nu al een jaar actief. De noodzaak van een dergelijk kenniscentrum is al vele malen gebleken. De acties van het centrum dragen bij aan een meer ethische omkadering van AI-toepassingen in zowel private als publieke omgevingen. Ook de SERV verwelkomt dat er een strategische samenwerking op lange termijn komt door het kenniscentrum een decretale basis te geven en op die manier een structurele financiering te verzekeren.

De minister neemt de andere opmerkingen van de SERV ter harte. Er moet nog veel worden uitgewerkt in het convenant en de bijbehorende meerjarenplanning en de minister garandeert dat daarbij met de input van de SERV rekening zal worden gehouden. De SERV is ruim vertegenwoordigd in de stuurgroep van het kenniscentrum en zal dan ook direct worden betrokken bij de opmaak van het convenant en de meerjarenplanning.

5G en 'Fiber to the Home'

De minister antwoordt aan Maurits Vande Reyde, Robrecht Bothuyne en Andries Gryffroy dat inzake Fibre to the Home tijdens de vorige regeerperiode een memorandum of understanding werden afgesloten met Proximus en Telenet, met als doel de Vlaamse bedrijven en burgers van supersnel breedbandinternet te voorzien. Het Departement EWI zal met de operatoren de uitvoering van deze MOU's opvolgen.

Wat betreft 5G is het uiteraard in eerste instantie wachten op de veiling van de licenties door het federale BIPT. Daarnaast blijft het in het regeerakkoord vermelde aanbod aan de telecomoperatoren geldig. De Vlaamse Regering is bereid om samen met de operatoren en de nutsbedrijven, zoals Fluxys, te investeren in een open en gedeelde infrastructuur voor een Vlaanderenbreed 5G-netwerk.

De minister erkent dat de desinformatie over 5G een probleem is. Het toont aan dat er door operatoren voldoende aandacht aan proactieve informatie aan burgers moet worden geschonken. De Vlaamse overheid zal daar ook rekening mee moeten houden bij de uitrol van de plannen.

Indicatoren beleidsplannen Artificiële intelligentie en Cybersecurity

Wat betreft de indicatoren voor de impulsprogramma's voor AI en cybersecurity kan de minister aan Andries Gryffroy melden dat de stuurgroep van het Vlaamse beleidsplan AI de opdracht heeft gegeven om kernindicatoren op te maken voor

een goede opvolging van de effecten van het plan. De administratie heeft samen-gewerkt met de actoren van het onderzoeksprogramma om te komen tot een set indicatoren die de impact van het programma zullen meten. Het doel is tot een representatief meetinstrument te komen. Voor het Vlaams beleidsplan Cybersecu-rity zal op dezelfde manier worden gewerkt.

Het is nog te vroeg om een eerste oordeel te vellen over de Vlaamse AI-academie. De samenwerking tussen alle instellingen voor hoger onderwijs wordt wel sterk verwelkomd en is veelbelovend volgens de International Advisory Board die het Vlaamse Beleidsplan AI opvolgt. De minister streeft naar een lanceringsevenement begin 2021.

Regionale Digital Experience Labs

De minister antwoordt aan Andries Gryffroy dat de beoordeling van de voorstellen voor Digital Experience Labs nu gebeurt. De deadline voor indiening van de kandi-daturen bij VLAIO liep tot 20 november 2020. De minister kan wel al melden dat er in elke Vlaamse provincie een Digital Experience Lab zal komen, er zijn vol-doende kandidaturen. Een Digital Experience Lab zal een consortium zijn gevormd door enerzijds een organisatie die toegang heeft tot een grote groep van onderne-mingen en anderzijds kennispartners.

De wijze waarop de kmo's zullen worden benaderd, moest in de projectaanvraag worden verduidelijkt. Het is alvast ook de bedoeling van VLAIO om ook over deze initiatieven breed te communiceren.

1.3.4. Innovatie en klimaat

Bijdragen aan de energie- en klimaatdoelstellingen

Andries Gryffroy vroeg hoe het beleidsdomein EWI zal bijdragen aan de energie-en klimaatdoelstellingen. De minister meent dat de bijdrage van EWI cruciaal is voor het realiseren van de internationale doelstellingen en het beleid op het vlak van klimaat, energie en milieu. Uitgangspunt is dat dit ook een economische meer-waarde oplevert voor de bedrijven en goed is voor de werkgelegenheid. Daarom heeft de minister een aanpak met verschillende elkaar versterkende extra beleids-initiatieven uitgewerkt, zowel op het vlak van bio-economie, waterstof, energie, water als voor circulaire economie.

Wat betreft innovatie en klimaat in de industrie zal EWI bijdragen aan de uitvoering van het Vlaams en het geïntegreerd Nationaal Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (VEKP/NEKP), inclusief het tegengaan van carbon leakage via compensatie van indirecte emissiekosten. Ook aan het Luchtbeleidsplan 2030 wordt een bijdrage geleverd.

Ecologiepremie Plus en de strategische ecologiesteun

De minister antwoordt aan Andries Gryffroy dat er geen structurele verandering van de strategische ecologiesteun is gepland. Het is een succesvol instrument om geïntegreerde duurzame grote investeringen bij bedrijven te stimuleren.

De minister zal wel de limitatieve technologielijst van de ecologiepremie evalueren, om te na te gaan of er bepaalde technologieën kunnen geschrapt worden en andere worden toegevoegd. De bedoeling is gericht te werken op de prioriteiten van het relanceplan.

In antwoord op een vraag Els Sterckx kan de minister melden dat de cng- en lng-technologie momenteel al op de technologielijst van de Ecologiepremie Plus staat.

Er wordt via de ecologiepremie door VLAIO 40 procent nettosteun verleend aan de kmo's en 32 procent aan de grote bedrijven.

Vergroening van de energiedragers binnen de niet-ETS-industrie

Andries Gryffroy informeerde naar de timing, de doelstelling en het overleg in verband met het actieplan voor de vergroening van de energiedragers in de niet-ETS-industrie. Dit is een actiepunt van het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030. In het VEKP staat hiervoor een doelstelling van 10 procent vergroening tegen 2030.

Het VEKP heeft een aantal technologische paden naar voor geschoven en spreekt ook over een economische potentieelstudie met uitwerking van concrete business-cases. Dat laatste zal cruciaal zijn om de kmo's mee te krijgen in het verhaal. Er is een goed plan van aanpak nodig. De administratie van de minister heeft recent een eerste verkennende voorzet gegeven en daar wordt verder aan gewerkt. Er zijn overigens heel wat raakvlakken met de bevoegdheid Energie. De actie is in de taakverdeling aan EWI toegewezen omdat de diensten van de minister beter geplaatst zijn als aanspreekpunt. Ze hebben immers een nauw contact met de stakeholders, onder meer via de projectadviseurs van VLAIO. Maar het spreekt voor zich dat de minister ook met haar collega bevoegd voor Energie zal afstemmen.

Flankerende maatregelen Klimaatsprong

Andries Gryffroy stelde een vraag over de aanbevelingen van het consortium onder leiding van Deloitte. Op 10 november 2020 werd de contextanalyse en roadmap voor een koolstofarme industrie voorgesteld. De minister heeft bij die gelegenheid al geantwoord op de aanbevelingen, met wat ze de 'Klimaatsprong voor de basis-industrie' heeft genoemd. Het gaat om vijf werkpunten:

- het creëren van een beleidskader voor een industrieel transitieprogramma met richtpunten die aansluiten bij de roadmap;
- het innovatiebeleid, waarin uiteraard het moonshotprogramma met basisonderzoek centraal staat. Er zal ook aandacht worden besteed aan de stappen hoger op de TRL-schaal zitten, dus demonstratie- en pilootprojecten;
- voorzien in de nodige infrastructuur. Er zit er veel in de pijplijn op het vlak van CO₂- en waterstoftransport dat binnen de roadmap past. Er zal ook vooruit worden gekeken op het vlak van elektriciteit en restwarmte;
- de andere beleidsplannen inzake bio-economie, circulaire economie en waterstof;
- een energiestudie moet in kaart brengen of er genoeg energie kan zijn onder de vorm die in de roadmap staat en dat tegen een competitieve prijs.

De minister is erg tevreden met de roadmap. Voor het eerst is er een plan voor de basisindustrie, waarin honderdduizenden mensen zijn tewerkgesteld.

Carbon leakage

Caroline Gennez en de Vlaams Belangfractie stelden vragen over de compensatie van indirecte emissiekosten. De minister stelt dat er daarover enkele hardnekkige misverstanden bestaan. Het mechanisme compenseert een specifiek aantal bedrijven die in verhouding veel elektriciteit nodig hebben per product en die dus een concurrentieel nadeel ondervinden van het doorrekenen van de CO₂-prijs in de elektriciteitsprijs. In landen buiten de Europese Unie betalen de concurrenten deze klimaatmeerkost niet.

Uiteindelijk wil iedereen in Vlaanderen bedrijven hebben die aan de top staan inzake energieverbruik en klimaatuitstoot. Die toppresteerders mag Vlaanderen niet kwijt geraken aan regio's buiten Europa waar ze meer mogen uitstoten. De minister wil staal en andere basisproducten en de bijhorende werkgelegenheid hier houden.

Het compensatiebedrag is gestegen omdat de CO₂-prijs is gestegen, van minder dan 5 euro per ton midden 2017 naar meer dan 25 euro midden 2019 en dan gestabiliseerd. De bedrijven vragen de steun uit het Hermesfonds aan in het jaar volgend op het emissiejaar. Het Hermesfonds wordt nog eens het daaropvolgende jaar gecompenseerd vanuit het Klimaatfonds, waardoor de prijsstijging tot in 2021 in de cijfers doorwerkt.

Men mag echter niet vergeten dat het Klimaatfonds op zijn beurt integraal wordt gevoed door de opbrengsten van de veiling van CO₂. Het gaat dus niet om belastinggeld, maar geld dat de bedrijven zelf hebben betaald aan het Europees emissiehandelssysteem. De compensatie is gestegen, maar wat de bedrijven betalen is nog veel meer gestegen. De stijging van de CO₂-prijs heeft netto al meer opgeleverd voor het Klimaatfonds dan de compensatie die wordt betaald. De bedrijven worden immers maar voor 75 procent van de meerkost gecompenseerd. Ze hebben er dus alle belang bij om zo weinig mogelijk elektriciteit te verbruiken.

Bovendien stelt Vlaanderen, als enige samen met Nederland, als voorwaarde voor de steun dat de bedrijven een energiebeleedsovereenkomst naleven. Daarmee verbinden ze zich ertoe om regelmatig te screenen naar mogelijke energiebesparingen, met een verplichte uitvoering van maatregelen met een bepaalde terugverdiëntijd.

Bedrijven straffen met een duurdere, niet-competitieve elektriciteit is volgens de minister beleid voeren met een stok. In het huidige systeem zit wel degelijk een financiële prikkel. Maar nog veel belangrijker vindt de minister het werk dat met de Klimaatsprong wordt beoogd. Het kabinet en de administratie doen grote inspanningen om alle bedrijven mee te krijgen in een klimaattraject binnen Europa richting 2050. De groene transitie van de basisindustrie is gestart.

Nieuwe richtsnoeren carbon leakage

Andries Gryffroy informeerde naar de omzetting van de nieuwe richtsnoeren voor carbon leakage in Vlaamse regelgeving. De minister antwoordt dat onder de huidige richtsnoeren de laatste aanvraag uiterlijk 31 maart 2021 bij VLAIO moet zijn ingediend. De eerste aanvraag onder de nieuwe richtsnoeren zal in 2022 gebeuren. De nieuwe Vlaamse regelgeving moet dus in 2022 klaar zijn om dan in voege te kunnen treden. De voornaamste inhoudelijke wijziging is het schrappen en toevoegen van een aantal sectoren. De minister zal de lijst aan het verslag laten toevoegen.

Een tweede heel belangrijke wijziging is dat de factor in de berekening van de meerkost, die de CO₂-inhoud van de elektriciteit bepaalt, niet meer die van de Centraal-West-Europese zone (met Duitsland, Nederland, Frankrijk en Oostenrijk) zal zijn. Als uitgangspunt zal de elektriciteitsmix van het Belgische productiepark worden genomen. Lidstaten kunnen echter via een studie aantonen dat er een correctere factor moet gebruikt worden. Omdat in België de stroomprijs zeer sterk door de buurlanden wordt bepaald, zal de minister een dergelijke studie laten maken.

1.4. Overkoepelende doelstellingen

Laagdrempelige en klantvriendelijke overheid

Andries Gryffroy vroeg naar de stappen om een laagdrempelige en klantvriendelijke overheid voor bedrijven en onderzoekers te realiseren. De minister stelt dat er een hele reeks concrete stappen worden gezet:

- In 2021 zal de website e-loketondernemers.be verder worden uitgebreid met producten van Vlaamse agentschappen, overheidsdiensten en lokale besturen.

- Er wordt volop verder gewerkt aan het operationaliseren van het ‘informereren op maat’ binnen het e-loket.
- In 2021 zal ook aandacht worden besteed aan de integratie van nieuwe bouwstenen, zoals de module aanvraagformulieren die in kader van Vlaanderen Radicaal Digitaal II wordt ontwikkeld.
- De verdere integratie met de federale diensten wordt doorgevoerd, zoals de webservice van de FOD Financiën voor het ontsluiten van gegevens inzake de rekening-courant van de btw en de services van de RSZ.

Uitgaventoetsen en evaluaties

De minister antwoordt aan Maurits Vande Reyde dat de Vlaamse Regering een algemene afspraak over het principe van de spending reviews heeft gemaakt. De concrete thema's moeten nog worden vastgelegd.

Andries Gryffroy verwees naar het principe van evidencebased beleid en informeerde naar de beleidsevaluaties binnen het beleidsdomein. De minister antwoordt dat de evaluatiecel van het Departement EWI het kader voor systeemevaluaties en impactanalyses uitwerkt. Dat wordt gekaderd in de opeenvolgende beleidssystemen en hun doelstellingenkaders. Hierbij zal ook rekening worden gehouden met de adviezen van de VARIO over specifieke indicatoren gericht op het wetenschaps- en technologiebeleid.

In de evaluaties die vanaf 2020 worden voorbereid en vervolgens worden uitgevoerd, wordt de zogenaamde ‘systeemblik’ expliciet meegenomen. Een belangrijk aspect van systeemevaluatie is immers dat ze rekening houdt met het hele systeem, en dus ook met het geheel van actoren en de verbanden tussen deze actoren. Daarnaast wordt in die evaluaties ook expliciet aandacht besteed aan het in kaart brengen van maatschappelijke impact.

VLAIO evalueert regelmatig de werking van zijn instrumenten op doelmatigheid, impact en procesverloop.

1.5. Beleidsveld Economie

1.5.1. Ondernemerschap

Ondernemend onderwijs

De minister antwoordt op de vraag van Andries Gryffroy over het belang van het stimuleren van ondernemerschap om Vlaanderen te laten doorstoten tot de top vijf van de innovatieve kennisregio's in Europa en over hoe het onderwijs daarbij wordt betrokken. In het verleden werd altijd een actieplan Ondernemend onderwijs opgesteld en bestond op niveau van de administraties een werkgroep ondernemend onderwijs waaraan zowel VLAIO, Syntra Vlaanderen als het Departement Onderwijs participeerden. Het is de doelstelling van de minister om met de Vlaamse minister van Onderwijs opnieuw het gesprek te openen om het bestaande actieplan te vernieuwen en te komen tot een actuele langetermijnstrategie voor ondernemend onderwijs.

Impact coronacrisis op de ondernemerscultuur

Andries Gryffroy stelde ook een vraag over de impact van de crisis op de ondernemerscultuur. De minister antwoordt dat het Steunpunt Ondernemen en Regionale Economie op vraag van het Departement EWI de intenties monitort om een onderneming op te starten, samen met een aantal maatschappelijke attitudes ten aanzien van ondernemen. Deze enquêtes worden gebruikt om te bekijken of er een schok in de resultaten is of eerder de normale voortzetting van de tendensen van

de afgelopen jaren. Afhankelijk hiervan en van andere indicatoren op het vlak van ondernemen zal de minister nagaan of er nieuwe accenten moeten worden gelegd of moet worden bijgestuurd.

SYNTRA vzw's

De minister antwoordt aan Alessia Claes dat volgens de huidige timing de gesloten oproep voor ondernemerschapstrajecten begin januari 2021 officieel wordt gelanceerd. Die timing is afgestemd op de inwerkingtreding van het intussen goedgekeurde besluit van de Vlaamse Regering, dat ook op 1 januari 2021 in werking treedt.

Met betrekking tot de open oproep, in het kader van het inkantelen van het agentschap Syntra Vlaanderen, werkt VLAIO op dit ogenblik een conceptnota uit om de manier van werken af te spreken. In principe blijven dat, zoals in het verleden, overheidsopdrachten. Het concrete pakket overheidsopdrachten en de timing van lancering moet echter nog worden afgesproken.

Flanders DC

Andries Gryffroy informeerde naar de evaluatie van Flanders DC. De minister antwoordt dat de evaluatie door KPMG globaal genomen positieve resultaten opleverde. De minister wil de competenties die aanwezig zijn binnen Flanders DC behouden en zal daarom inzetten op continuïteit. Flanders DC zal in de toekomst bedrijven uit de twaalf culturele en creatieve sectoren verder ondersteunen bij het uitwerken van hun bedrijfsvoering en groeistrategie. De minister heeft wel aan Flanders DC gevraagd om in de toekomst nog sterker in te zetten op innovatie en creativiteit, zowel voor ondernemers als voor het aanpakken van maatschappelijke uitdagingen.

Wat betreft het actieplan Gaming stelt Flanders DC dat al haar activiteiten open staan voor gamebedrijven en dat het daarnaast ook een specifiek aanbod aan begeleidingsdiensten voor de gamesector ontwikkelt.

1.5.2. Economische subsidies

Kmo-portefeuille

Tom Ongena, Maurits Vande Reyde en Caroline Gennez stelden vragen over de kmo-portefeuille en de inhoud van sommige gesteunde opleidingen. Ze verwezen daarbij naar casus van De Levensschool. De minister benadrukt eerst dat de geviseerde uitspraken over het coronavirus niet kaderden in een opleiding die gesteund werd door de kmo-portefeuille. Het ging om standpunten van personen verbonden aan de vzw Levensschool, die zij buiten de kmo-portefeuille om, hebben geuit.

Bovendien erkent VLAIO geen opleidingsvertrekkers maar 'registreert' het de verstrekkers na een succesvolle audit. Het is aan de ondernemer om de dienstverlener te kiezen die het meest kan bijdragen aan zijn onderneming. Ondernemers betalen zelf 70 of 80 procent van de kosten, wat hen zou moeten aanzetten tot selectiviteit.

Niettemin heeft de minister aan haar administratie de opdracht gegeven om na te kijken wat de rol is van deze dienstverlener binnen de kmo-portefeuille. Die blijkt eerder beperkt te zijn. De Levensschool heeft in 2020 vier opleidingen via de kmo-portefeuille aangeboden voor een totale subsidie van 1158 euro ten bate van de aanvragende kmo's. Budgettair gezien is het probleem dus beperkt. De in de begroting ingeschreven 40 miljoen euro wordt voornamelijk correct aangewend.

Vanuit een principieel standpunt wil de minister evenwel nog selectiever zijn in de kmo-portefeuille. Op 8 juni 2020 heeft ze een ministerieel besluit genomen met een lijst van opleidingen en diensten die niet meer worden gesubsidieerd. Opleidingen zoals 'Meridianenleer' of 'Hypnose' komen sindsdien niet meer in aanmerking. Dit heeft tot kwade reacties van de verstrekkers en tot veel discussie geleid.

De minister bekijkt met de administratie op korte termijn hoe dit instrument nog verder kan worden geoptimaliseerd. Er kan worden gedacht aan een kwaliteitskamer, die de opleidingen screent. Maar de minister wil ook onnodige ballast vermijden en efficiëntie vooropstellen.

Maurits Vande Reyde stelde dat de kmo-portefeuille sterker moet focussen op digitalisering. De minister bevestigt dat door de coronacrisis het belang van digitalisering alleen maar groter is geworden. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat digitalisering steeds belangrijker wordt in de kmo-portefeuille. In 2019 werd 14 procent van het beschikbare budget aangewend voor digitaliseringsprojecten. In het kader van de relance zal de minister bekijken hoe nog meer kmo's door de kmo-portefeuille kunnen worden aangemoedigd om in te zetten op digitalisering.

Kmo-groeisubsidie

Björn Rzoska en Andries Gryffroy stelden vragen over de gerichte inzet van de kmo-groeisubsidie. De minister vindt de kmo-groeisubsidie een zeer waardevol instrument. Het is een laagdrempelige opstap voor kmo's om ingrijpende veranderingen in de onderneming tot stand te brengen. De minister heeft aan VLAIO gevraagd een voorstel uit te werken om dit instrument in de toekomst gericht te kunnen inzetten voor een aantal doelstellingen die ze in haar beleid vooropstelt en die ook in de relance als prioriteit naar voren worden geschoven: digitalisering, duurzaamheid, innovatie en internationalisering. Ze heeft ook gevraagd te bekijken op welke manier de groeisubsidie kan worden ingezet om bedrijven die de gevolgen van de brexit ondervinden te ondersteunen. De minister wil een grotere thematische focus, om met hetzelfde budget een grotere impact op prioritaire uitdagingen te realiseren.

Specifiek voor de ondersteuning van digitalisering werd in het najaar van 2020 al een oproep voor digitale transformatieprojecten gelanceerd, die gebaseerd is op de werking van de kmo-groeisubsidie. VLAIO zal op basis van de ervaringen met deze oproep bekijken hoe met dit instrument digitalisering meer structureel kan worden ondersteund.

Strategische transformatiesteun

De minister antwoordt op vragen van Björn Rzoska en Caroline Gennez over de strategische transformatiesteun. De beleidskredieten voor de STS blijven in 2021 wel degelijk op hetzelfde bedrag als in 2020, namelijk 28 miljoen euro in VAK. Het zijn de vereffeningskredieten die, rekening houdend met de betaalagenda's van de projecten in uitvoering, iets lager worden geraamd, namelijk op 25 miljoen euro in VEK.

Bij de strategische transformatiesteun wordt de inspanning van de gesteunde bedrijven op het vlak van opleidingen en werkgelegenheid nauw opgevolgd. Per schijfaanvraag moet de onderneming een financiële stand van zaken geven, maar ook inhoudelijk rapporteren over de progressie per beoordelingscriterium. Vooral eer de laatste schijf wordt uitgekeerd, wordt er gecontroleerd of de investeringen en opleidingen en de tewerkstelling daadwerkelijk werden gerealiseerd. Als dat niet zo is, wordt het steunbedrag pro rata herzien of desgevallend zelfs volledig teruggevorderd.

VLAIO werkt nu aan de al eerder aangekondigde aanpassing van het beoordelingskader voor STS. Hierbij zullen de beoordelingscriteria voor de duurzaamheid van de transformatie en de internationale competitieve positie van de onderneming meer geconcretiseerd worden en ook een zwaarder gewicht krijgen in het geheel van de beoordelingscriteria. Ook de toename van de werkgelegenheid wordt een belangrijke voorwaarde. De minister wil deze hervorming begin 2021 aan de Vlaamse Regering voorleggen.

De minister besluit dat de drie maatregelen (kmo-portefeuille, kmo-groeisubsidie en STS) goede instrumenten zijn. Ze worden vernieuwd om ze af te stemmen op de beleids- en relanceprioriteiten.

EFRO-programma

In antwoord op een vraag van Andries Gryffroy over de nieuwe programmeringsperiode 2021-2027 voor EFRO Vlaanderen en EFRO Interreg, stelt de minister dat de stakeholders uiteraard worden betrokken bij de verschillende stadia van voorbereiding, uitvoering en evaluatie van deze programma's.

Voor het Vlaamse EFRO-programma 2021-2027 werd in juni 2020 al een eerste consultatieronde georganiseerd met verschillende van deze organisaties. Een tweede consultatieronde wordt ingepland wanneer het ontwerpprogramma verder is uitgewerkt.

De EFRO Interregprogramma's staan nog in verschillende stadia van ontwikkeling. Voor het merendeel moet nog worden gestart met het consulteren en betrekken van stakeholders. De Interregprogramma's Grensregio Vlaanderen-Nederland, Noordzee Regio en zeer recent Regio Maas-Rijn zijn al in dialoog met stakeholders. De overige programma's zullen begin 2021 snel volgen.

Wat betreft de inhoudelijke accenten die Vlaanderen vooropstelt, zal de focus liggen op de doelstellingen 'Slim Europa' (60 procent) en 'Groen Europa' (40 procent). Het operationeel programma EFRO Vlaanderen 2021-2027 beoogt het versterken van de duurzame groei en concurrentiekracht van Vlaanderen, terwijl het tegelijk de transitie naar een koolstofarme, circulaire en energie-efficiënte economie moet versnellen.

Hinderpremie bij openbare werken

De minister antwoordt aan Axel Ronse dat er momenteel een evaluatie van de hinderpremie wordt uitgevoerd door IDEA Consult, in opdracht van VLAIO.

De hinderpremie wordt nu al toegekend op een doorgedreven geautomatiseerde wijze. Voor de nodige hindergegevens wordt gebruikgemaakt van GIPOD en voor ondernemingsgegevens van de KBO. Het huidige GIPOD-decreet zal tegen oktober 2021 worden aangepast aan GIPOD 2.0. Dit juridische traject wordt aangestuurd door het agentschap Informatie Vlaanderen. Parallel moet het besluit van de Vlaamse Regering inzake de hinderpremie worden aangepast en dat juridische traject wordt door VLAIO aangestuurd.

In GIPOD 2.0 zal een beter afgebakende hinderzone worden gedefinieerd. Andere bijstellingen van de maatregel, bijvoorbeeld naar aanleiding van de lopende evaluatie, kunnen tegelijkertijd worden doorgevoerd. De minister wil ook de communicatie met de lokale besturen optimaliseren.

1.5.3. *Ruimte om te ondernemen*

De minister antwoordt op vragen van Andries Gryffroy over de brownfieldconvenanten en het toplocatiebeleid.

In het kader van de oproepen voor brownfieldconvenanten worden nog steeds zeer valabele aanvragen ingediend. De promotoren waarderen de aanpak. De minister wil in 2021 deze werkwijze voortzetten.

In het toplocatiebeleid wordt er vertrokken van combinaties van sectoren en activiteiten die relevant zijn voor het aantrekken van buitenlandse investeringen en die aansluiten bij een slimme kennisspecialisatie. Voor zover voor die activiteiten ruimtelijke vestigingsfactoren relevant zijn, zullen geschikte locaties in kaart worden gebracht en geïnventariseerd. In de mate dat er ook echte investeringen mee gemoeid zijn, zal ook hier worden gestreefd naar klimaatneutrale en klimaatbestendige ontwikkelingen. Daarbij zal er ook veel aandacht zijn voor diverse vormen van connectiviteit, in belangrijke mate digitale connectiviteit, maar ook voor de connectiviteit met relevante ecosystemen, zoals kenniscentra of belangrijke bedrijven.

1.6. *Beleidsveld Wetenschappelijk onderzoek*

Evaluatie panelstructuur FWO

De minister kan aan Elke Sleurs melden dat er vier verschillende werkgroepen zijn opgericht, samengesteld uit Vlaamse en internationale experts, om te reflecteren over een nieuwe panelstructuur, namelijk de werkgroepen life sciences, wetenschap en technologie, humane en sociale wetenschappen en interdisciplinariteit.

Het overlegproces werd echter gehinderd door het uitbreken van de pandemie. Momenteel wordt dit proces opnieuw opgestart aan twee snelheden. De relatief dringende knelpunten zullen op korte termijn worden besproken tijdens online vergaderingen van elke werkgroep. De meer complexe discussies over een diepgaande en brede hervorming van de panelstructuur, zullen tijdens fysieke vergaderingen worden gevoerd, van zodra het opheffen van reis- en vergaderrestricties dit mogelijk maakt.

Het FWO heeft de panelleden eind 2019 bevestigd. Globaal genomen werden er in deze bevestiging weinig negatieve opmerkingen gemaakt. Over het algemeen kunnen de leden zich vinden in de panelwerking. Dat het FWO met disciplinespecifieke panels werkt wordt als zeer positief ervaren.

Actieplan jonge onderzoekers

De minister antwoordt aan Andries Gryffroy dat het huidige actieplan voor onderzoekers dateert van 2010. Het werd in 2017 intern geëvalueerd en daaruit bleek dat het merendeel van de actiepunten was gerealiseerd. Ondertussen wordt gewerkt aan de opmaak van een nieuw actieplan. Op basis van input van de stakeholders en aanbevelingen en studies, werden een aantal mogelijke actiepunten opgesomd. Er wordt momenteel met de administratie afgestemd over welke focus er zal worden gelegd. Het gaat zeker over het welzijn van de onderzoekers en vooral over de goede aansluiting op de niet-academische arbeidsmarkt. Als alles volgens plan verloopt, wil de minister voor het zomerreces van 2021 het nieuwe actieplan voorleggen en vanaf dan ook starten met de uitvoering van de verschillende acties.

Odysseus

Er waren ook vragen van Andries Gryffroy over het Odysseusprogramma. De minister stelt dat bij de recente hervorming het excellentieprincipe werd versterkt. Het volledige budget wordt nu via het excellentieprincipe verdeeld en niet meer volgens de vroegere werkwijze waarbij een groot deel via de BOF-sleutel werd verdeeld. Hierdoor stijgt natuurlijk het belang van de externe internationale peer-review. Buiten de internationale jury's worden er daarom per aanvraag ook vier externe referenten gezocht en dat in samenwerking met een externe organisatie die zich daarin specialiseerde. De invoering van de werking met een externe partners voor de reviews zorgde voor een extra kost van 150.000 euro.

1.7. Beleidsveld Innovatie

Extra kapitaal voor imec

De minister kan aan Andries Gryffroy bevestigen dat het gaat over twee eenmalige investeringen via ESR-8 middelen in het kader van de relance. Er wordt 40 miljoen euro uitgetrokken voor de uitbreiding van de cleanroom in Leuven. Deze middelen worden naar alle waarschijnlijkheid ingebracht via een kapitaalsverhoging door het Vlaamse Gewest in Finlab nv, een dochter van imec. Het betreft hier maar een deel van de investering, namelijk het casco. De inrichting met onderzoekinfrastructuur zal door imec gedragen worden, in belangrijke mate via partnerschappen met de industrie.

Als tweede investering is er 30 miljoen euro als Vlaamse inbreng in het nieuwe x-pond-fonds. Naast het Vlaamse Gewest zullen ook verscheidene private spelers in dit nieuwe fonds investeren. De beoogde fondsgrootte is minstens die van het huidige fonds, dus 120 miljoen euro.

Betere spreiding O&O over sectoren en kmo's

In antwoord op een vraag van Andries Gryffroy over de spreiding van onderzoek en ontwikkeling stelt de minister tevreden vast dat niet alleen het aantal ingediende innovatiedossiers sterk stijgt, maar dat ook het aandeel van kmo's daarin blijft toenemen. Dat is een positieve evolutie. VLAIO zal in 2021 ook verder werk maken van specifieke instrumenten voor kleine en jonge bedrijven.

Maar de minister wil ook blijven inzetten op instrumenten die zich richten naar innovatievolgers. Ze denkt daarbij aan de programma's zoals TETRA en COOCK, maar ook aan de kmo-groeisubsidie, die als instrument zeker een opstap kan bieden aan bedrijven om zich te lanceren in een innovatietraject.

Speerpuntclusters

De volgende vraag van Andries Gryffroy handelde over de speerpuntclusters en de samenwerking daartussen. De minister antwoordt dat de speerpuntclusters momenteel onderling samenwerken in interclusterprojecten, waarvoor er ook substantiële middelen zijn vanuit VLAIO, binnen het clusterbudget van 75 miljoen euro. Deze projecten focussen op de transversale samenwerking tussen clusters. De minister heeft hieraan het voorbije jaar prioriteit gegeven en zal dit in de toekomst verder stimuleren.

De samenwerking met de kennisinstellingen verloopt al goed. Er worden regelmatig bilaterale overlegmomenten opgezet. Dit zal nog verder versterkt worden en vanuit VLAIO zullen ook gemeenschappelijke overlegmomenten worden georganiseerd.

1.8. Beleidsveld Wetenschapscommunicatie

De minister antwoordt aan Elke Sleurs dat het budget voor wetenschapscommunicatie ongewijzigd blijft. In 2021 worden verschillende actoren bijeengebracht om het wetenschapscommunicatiebeleid te evalueren en een plan te schrijven om de toekomst van het wetenschapscommunicatiebeleid voor te bereiden.

Met een nieuwe editie van de Wetenschapsbarometer zal ook in 2021 gepeild worden naar het effect en de impact van al deze initiatieven op het grote publiek en op specifieke doelgroepen zoals leraars, ouders en ondernemers.

De structurele partners van het wetenschapscommunicatiebeleid hebben met hun website en socialemediakanalen, maar vooral via hun activiteiten, rechtstreeks contact met de burger. Dat contact is vaak interactief en zelfs participatief. Met EOS Wetenschap vzw beschikt het wetenschapscommunicatiebeleid over een belangrijke mediapartner.

Flanders Technology International vzw heeft een belangrijk aanbod met het doe-centrum Technopolis in Mechelen. Naast het doe-centrum is er ook Technopolis on Tour, waarbij de wetenschap naar de scholen en leerkrachten wordt gebracht.

STEM-Academies

De minister antwoordt aan Andries Gryffroy dat de STEM-Academies een positieve dynamiek teweegbrengen, maar dat het eigenlijk nog te vroeg is om een omvattende evaluatie uit te voeren.

De minister kan wel verduidelijken dat er een duidelijk afsprakenkader is om de samenwerking met Onderwijs en Werk vorm te geven. In de stuurgroep STEM zijn de beleidsdomeinen Onderwijs, Werk en Economie en het stakeholderplatform STEM vertegenwoordigd. Er wordt nu gewerkt aan een vernieuwing van het STEM-actieplan. Daarover zal er begin 2021 meer nieuws zijn.

Inspireren om te innoveren

Andries Gryffroy pleitte er voor ondernemers te inspireren om te innoveren aan de hand van voorbeelden van goede praktijken. De minister antwoordt dat het inspireren van ondernemingen inzake ondernemen en innoveren een belangrijk aandachtspunt voor VLAIO is. Zo is er op de VLAIO-website een rubriek 'ondernemersverhalen'. Deze verhalen focussen op de meerwaarde van innovatie aan de hand van storytelling. Ze worden doorheen de website verweven en gekoppeld aan relevante topics.

VLAIO brengt verschillende nieuwsbrieven uit, waaronder een innovatienieuwsbrief. Daarin worden telkens een tot twee inspirerende ondernemersverhalen opgenomen. Ook in de bredere ondernemersniewsbrief worden regelmatig verhalen rond innoveren gebracht.

Specifiek rond AI en cybersecurity werd er een overkoepelend webplatform digitaaltoekomst.be gelanceerd. Dit platform vertrekt ook vanuit de kracht van storytelling.

Tot slot was er de ambitie om in 2021 een internationaal technologiefestival te organiseren met de organisaties achter SuperNova. Wegens het coronavirus is het echter onhaalbaar om in 2021 een dergelijk groot internationaal event op te zetten. Er wordt wel bekeken welke alternatieve Vlaamse en regionale invulling er nog mogelijk is.

2. Werk en Sociale Economie

Ook wat betreft het beleidsdomein WSE laat de minister schriftelijke antwoorden op de meer technische vragen als bijlage aan het verslag toevoegen (zie [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be).

2.1. Beleidsveld Werk

Doelgroepenbeleid

De minister stelt vast dat er met veel nieuwsgierigheid wordt uitgekeken naar de nieuwe doelgroepenkorting. Axel Ronse en Caroline Gennez stelden vragen over de hervorming. Daar wordt op dit moment hard aan gewerkt. Op basis van data van werkzoekenden heeft VDAB al geanalyseerd welke kenmerken van een werkzoekende het best verklaren dat de persoon een grote afstand tot de arbeidsmarkt heeft. De minister heeft met de sociale partners de resultaten van de analyse van VDAB al een eerste keer informatief besproken, maar kan op dit moment nog geen verdere details geven.

Axel Ronse vroeg naar het onderscheid tussen het 'oude' doelgroepenbeleid, dat uitdovend is, en het 'niet-hervormde doelgroepenbeleid'. De minister verduidelijkt dat het niet-hervormde doelgroepenbeleid de maatregelen doelgroepenvermindering gesco en doelgroepenvermindering Activa Preventie en Veiligheidspersoneel omvat. Daarvan is alleen Activa PVP uitdovend.

Het 'oude' doelgroepenbeleid is definitief stopgezet op 31 december 2018. De drie daaropvolgende jaren moet met achterstallen rekening worden gehouden. De begunstigde organisaties kunnen immers tot drie jaar na het refertekwartaal wijzigingen aan de aangifte indienen. De federale operator RSZ verwacht vanaf 2022 geen uitgaven meer in het kader van het oude doelgroepenbeleid.

Axel Ronse stelde ook een vraag over de stijging van het budget van de doelgroepenvermindering bij de ouderen en een daling bij de jongeren. Bij de jongeren heeft de versterking van het doelgroepenbeleid, een maatregel van de vorige minister van Werk, alleen impact op de uitgaven voor de kortgeschoolde jongeren. In de raming voor 2021 werd rekening gehouden met een lichte daling van het aantal kortgeschoolde jongeren in deze maatregel, waardoor de kost van de versterking ook lager wordt ingeschat.

Axel Ronse verwees naar een volumeschommeling bij de doelgroepenvermindering voor onthaalouders en kunstenaars, waar er een daling is met 273.000 euro. Het gaat volgens de minister om relatief beperkte dalingen, namelijk telkens ongeveer 1 procent in vergelijking met de aangepaste begroting 2020. De daling betekent dat er verwacht wordt dat er in 2021 minder onthaalouders en kunstenaars gebruik zullen maken van deze doelgroepenvermindering. Deze verwachting is gebaseerd op de RSZ-prognose.

Werk- en zorgtrajecten

De minister antwoordt aan Tine van der Vloet dat de financiële afspraken tussen de beleidsdomeinen WSE en WVG werden opgenomen bij de goedkeuring van het uitvoeringsbesluit bij het decreet van 25 april 2014 houdende de werk- en zorgtrajecten. De middelen kunnen enkel binnen het jaarlijks goedgekeurde begrotingskrediet worden toegekend.

Vlaamse ondersteuningspremie

Over het heroriënteren van de VOP waren er vragen van Tom Ongena, Tine van der Vloet en Caroline Gennez. De minister antwoordt dat de VOP sinds 2015 kan worden ingezet voor alle personen die vanuit collectief maatwerk doorstromen naar een job met minder ondersteuning, ofwel buiten het maatwerkbedrijf ofwel binnen het maatwerkbedrijf in een andere functie dan deze als doelgroepwerknemer.

Het toekomstige individueel maatwerk zal uit twee componenten bestaan: een loonpremie voor het rendementsverlies en een premie voor begeleiding op de werkvloer. Door het Departement WSE wordt er nu hard gewerkt aan de uitwerking en concretisering van het decreet en het uitvoeringsbesluit. De minister kan daar op dit moment nog geen verdere details over geven.

Jobbonus

Verschillende commissieleden informeerden naar de concrete uitwerking van de jobbonus. De minister stelt dat er drie pistes werden onderzocht: de uitbetaling als een Vlaamse premie, als een belastingkrediet in de personenbelasting of via de bedrijfsvoorheffing. Het kabinet van de minister bekijkt samen met dat van de minister van Financiën en Begroting wat de beste manier is om deze maatregel efficiënt te implementeren. De focus blijft dat het ook voor mensen met een laag inkomen meer moet lonen om aan de slag te gaan. De minister hoopt dat dit snel ter goedkeuring kan worden voorgelegd, want de middelen zijn in de begroting 2021 ingeschreven.

Premies op basis van statuut

Tom Ongena vroeg de minister om mee druk te zetten om de omslag te maken naar het uitkeren van sociale premies op basis van het inkomen en niet langer op basis van het statuut. De minister antwoordt dat de premies die binnen het beleidsdomein WSE aan personen worden toegekend, inspelen op een vraag of behoefte van de personen. Het gaat niet om tegemoetkomingen of premies die automatisch worden toegekend. Zo kunnen werkzoekenden, ongeacht of ze al dan niet een uitkering ontvangen, gratis een beroepsopleiding volgen en een tegemoetkoming krijgen in de transportkosten. De minister ondersteunt echter de vraag Tom Ongena om globaal binnen de Vlaamse Regering te bekijken hoe bij het toekennen van premies minder afhankelijk van het statuut kan worden gewerkt.

Competentieversterkende trajecten

Axel Ronse stelde vragen over de nieuwe werkvormen van tijdelijke werkervaring en wijk-werken en over de integratie van de GOB's, de gespecialiseerde opleidings-, begeleidings- en bemiddelingsdiensten.

De minister wijst erop dat VDAB als opdracht heeft in te schatten wat de werkzoekenden nodig hebben om hun kansen op matching met werk te vergroten. Die inschatting kan leiden tot een of meerdere acties in een traject naar werk. VDAB werkt voor heel wat van deze acties samen met partners met de nodige expertise. Voor mensen die nood hebben aan een intensief bemiddelingstraject zijn er momenteel twee mogelijke acties: doorverwijzing naar een partner die de tijdelijke werkervaring organiseert en doorverwijzing naar een gespecialiseerde opleidings-, begeleidings- en bemiddelingsdienst. In de praktijk blijkt dat deze beide maatregelen gelijkaardig zijn qua doelstellingen, aanpak en beoogd resultaat.

De regelgeving over de GOB's is aan herziening toe en de minister wil deze kans aangrijpen om beide systemen in een nieuwe werkvorm te brengen, die het aanbod tot één geheel integreert.

De aanpassing van de maatregel wijkwerken is voor de minister gelinkt aan het dossier van de gemeenschapsdienst. Het regeerakkoord bepaalt dat de PWA's die momenteel in wijk-werken zitten, met behoud van rechten worden overgeheveld in de gemeenschapsdienst. Het dossier is momenteel in beraadslaging binnen de Vlaamse Regering.

Individuele beroepsopleiding

Allessia Claes, Robrecht Bothuyne en Tom Ongena stelden verschillende vragen over de individuele beroepsopleiding. De minister meldt dat er na de hervorming van de IBO in 2018 eerst een daling werd vastgesteld, nadien kwam er terug stabiliteit in de cijfers. Uiteraard kan men 2020 niet vergelijken met andere jaren. Maar er werd getracht om het instrument zo goed mogelijk te beschermen en attractief te houden door tijdens de eerste lockdown in een premie te voorzien voor cursisten wiens IBO was stopgezet. Meer gedetailleerde informatie zal de minister als bijlage aan het verslag toevoegen.

De vergoeding die de cursist bij een IBO krijgt, moet worden gezien als een incentive om de opleiding te volgen en niet als vervangingsinkomen. Met de hervorming zijn ook stappen vooruit gezet, in die zin dat de IBO-cursist recht heeft op kosteloze opleiding, wat betekent dat VDAB tussenkomt in de verplaatsingskosten, vervoersabonnementen en kosten voor kinderopvang. Het bepalen van de bedragen van de opleidingsincentive gebeurt door de dienst in samenspraak met de sociale partners.

Voor 2021 zal competentieversterking een zeer belangrijk antwoord vormen op de post-corona uitdagingen van de arbeidsmarkt. De minister streeft dus wel degelijk naar een verhoging in de cijfers bij alle maatregelen inzake competentieversterking, inclusief de IBO's. Het aantal IBO's is traditioneel zeer conjunctuurafhankelijk.

Gemeenschapsdienst

Over de invoering van de gemeenschapsdienst waren er vragen van Tom Ongena, Axel Ronse, Yves Buysse en Imade Annouri. De minister wijst op het complexe juridische kader waarbinnen de gemeenschapsdienst vorm moet krijgen. Er zijn zowel relevante Vlaams, federale, Europese, internationale als grondwettelijke bepalingen. De Vlaamse Regering heeft in de zomer van 2020 afgesproken om een extern juridisch advies te vragen. De minister hoopt dit advies zo spoedig mogelijk met het parlement te kunnen delen. Ze wil geen juridische fouten maken bij de uitwerking van dit instrument.

Het is wel duidelijk dat er een link bestaat tussen wijk-werken en de gemeenschapsdienst. Hoe beide maatregelen zich concreet tot elkaar zullen verhouden, hangt af van de verdere besprekingen. De minister benadrukt nogmaals dat de gemeenschapsdienst geen straf kan zijn, maar een instrument om mensen skills bij te brengen richting werk.

Werk als hefboom tot inburgering en integratie

Maaïke De Vreese en Axel Ronse stelden vragen over initiatieven inzake werk en inburgering. De minister vindt het positief dat er door de samenwerkingsovereenkomst tussen VDAB en het agentschap Integratie en Inburgering stappen worden gezet om de inburgering en het traject naar werk zo geïntegreerd mogelijk te bekijken. Toch zijn er nog enkele verbeterpunten. Zo wordt er bijvoorbeeld gestreefd naar een uniforme Vlaamse aanpak inzake afstemming, trajectbepaling en klantenflow tussen het agentschap Integratie en Inburgering en VDAB.

Momenteel bereidt de minister samen met haar collega's van Inburgering en Onderwijs het nieuwe Inburgeringsdecreet voor. Voor het beleidsdomein Werk ligt de focus op het onmiddellijk inschrijven van inburgeraars bij VDAB. Dit zal een verplichting zijn.

Het traject 'mentoring naar werk' is pas in het voorjaar van 2020 opgestart en het is nog te vroeg om de resultaten ervan te zien. Het is natuurlijk wel de bedoeling dat alle initiatieven die genomen worden effect hebben. Indien blijkt dat een project de verwachte doelstellingen niet haalt, dan kan het negatief worden geëvalueerd. Specifiek voor mentoring naar werk is het de bedoeling om 800 werkzoekenden te bereiken. De stand van zaken daarvan kan men volgen via de VDAB-website.

Taal

De minister antwoordt op vragen van Robrecht Bothuyne, Axel Ronse en Alessia Claes over taalcoaching en het talenplan. De minister hoopt het talenplan binnenkort aan de commissie te kunnen bezorgen. Ze wil meer inzetten op geïntegreerde trajecten. Maar meer trajecten kost meer geld. De minister hoopt op extra budget in het kader van de relance en het verwachte VESOC-akkoord. Dat is belangrijk, want in tijden van crisis komen de zwakkere profielen op de arbeidsmarkt sneller in de werkloosheid terecht. De kennis van het Nederlands kan hun profiel versterken.

Een taalprofiel geeft een overzicht van welk niveau Nederlands er wordt verwacht op het vlak van spreken, luisteren, schrijven en lezen. Niet voor elke vacature is het verwachte niveau even hoog.

De T in IBOT staat voor Taalcoaching. Het instrument taalcoaching zit dus vervat in de individuele beroepsopleiding met taalcoaching. Een persoon die een IBO kan volgen maar een taalachterstand heeft, krijgt hierbij op de opleidingsplek ondersteuning van een NT2-instructeur. De collega-werknemers leren daarbij ook om te gaan met een collega met een taalachterstand. Dat wil niet zeggen dat de andersstalige geen Nederlands moet leren, maar het draagt wel bij tot een heldere communicatie op de werkvloer.

De minister deelt de ambitie om meer IBOT's te realiseren. In 2019 liepen er 355. Omdat duidelijk is dat meerdere duizenden werkzoekenden een of andere taalachterstand hebben, moet dit aantal substantieel omhoog. Zeker ook omdat het de ambitie is om meer geïntegreerd te gaan werken. De minister zal dit punt ook verder uitwerken in haar talenplan. Meer informatie daarover laat de minister opnemen in de bijlage bij het verslag.

Armoede

In antwoord op vragen van Axel Ronse over armoede stelt de minister dat het gros van de dienstverlening aan werkzoekenden in armoede wordt geleverd door de gewone dienstverlening van de OCMW's en VDAB. VDAB heeft aandacht voor een bemiddelingsaanbod op maat en voor de toegankelijkheid van het opleidingsaanbod voor alle werkzoekenden. Zo is het opleidingsaanbod van VDAB kosteloos voor werkzoekenden en komt de dienst tussen in de kosten in het kader van een opleiding, bijvoorbeeld vervoersonkosten of kosten voor kinderopvang.

Indien een bemiddelingstraject op een specifiek punt vastloopt, kunnen ervaringsdeskundigen in armoede bij VDAB tussenkomen om ondersteuning te bieden.

Armoede is echter een complex probleem dat een impact heeft op verschillende levensdomeinen, die vaak onderling verweven zijn. De drempels kunnen zich

situëren op het vlak van huisvesting, gezondheid, mobiliteit, onderwijs enzovoort. Als een VDAB-bemiddelaar drempels detecteert die een grote impact hebben op de toeleiding naar de arbeidsmarkt, kan hij de werkzoekende doorverwijzen naar een werk-welzijnsbemiddelaar. De werk-welzijnsbemiddelaar legt de link met welzijnsorganisaties voor het aanpakken van de specifieke drempels.

Ter ondersteuning van dit individuele aanbod wordt door gespecialiseerde partners ook een aanvullend participatief groepsluik opgezet.

Ondernemerschap stimuleren

Axel Ronse, Tom Ongena en Robrecht Bothuyne stelden vragen over het stimuleren van ondernemerschap bij werkzoekenden. Vanuit haar bevoegdheid Werk is dit voor de minister een belangrijk streven. Ze wil daar, samen met de sociale partners, vanuit het relanceplan ook versterkt op inzetten. Het voornemen is om de transitiepremie tijdelijk te verruimen naar kansengroepen. Die verruiming maakt onderdeel uit van het relanceplan en moet dus nog worden beslist. Daarna moet het regelgevend kader nog worden aangepast om ze in werking te laten treden. De minister kan zich dus nog niet uitspreken over het effect van de maatregel, de evaluatie en mogelijke verlenging. Ze wil wel dat de verruiming er komt.

De transitiepremie is, als stimulerend instrument, in voege getreden op 1 maart 2018. Sindsdien werd de premie aan 712 ondernemers toegekend. Voor de verruiming gedurende één jaar wordt op basis van de beschikbare cijfers uit de voorbije jaren een toename van 254 goedgekeurde aanvragen geraamd.

Bij de verruiming wordt specifiek gekozen om drempelverlagend te zijn voor groepen die een grotere drempel ondervinden om de stap naar ondernemerschap te zetten.

Tom Ongena verwees naar de groep 30- tot 45-jarigen die niet tot een kansengroep behoren. Maar de minister wil met de maatregel net een ondersteuning geven aan zij die het moeilijker hebben. De groep van werkzoekenden die het lid vermeldt, heeft wel toegang heeft tot de trajecten naar ondernemerschap, zoals die van het Starterslabo en het ESF-project 'Ondersteuning prestart inclusief ondernemen'. Misschien kan er extra worden gecommuniceerd over deze mogelijkheden.

Niet-beroepsactieven

Axel Ronse had het over de niet-beroepsactieven en verwees daarbij naar de ESF-oproepen. De minister antwoordt dat de lokale besturen al als promotor of partner konden intekenen op de ESF-projecten Outreach & Activering, die het bereiken van niet-beroepsactieven beogen.

Daarnaast wordt er sinds juni 2020 een versterkt instroommodel voor OCMW-cliënten voorbereid in nauwe samenwerking met de VVSG en afgevaardigden van de OCMW's. Wanneer dat opportuun is, zal er uiteraard met de federale overheid worden afgestemd. Het federale regeerakkoord spreekt immers ook over meer outreachend werken inzake armoedebestrijding.

Tijdens de looptijd van het project Outreach zelf wordt er al gecommuniceerd tussen de verschillende actoren en op deze manier wordt er tussentijds al een terugkoppeling gemaakt. De informatie die hieruit komt, zal dus waar mogelijk al worden meegenomen. De finale lessen uit het project kunnen pas na afloop worden getrokken.

Personen met een handicap

Tine van der Vloet informeerde naar een samenwerkingsovereenkomst tussen de federale en de Vlaamse instellingen om de mensen met een handicap te begeleiden naar betaald werk. De minister antwoordt dat in 2019, dus al voor de coronacrisis, het nodige overleg werd georganiseerd met de toenmalige federale minister bevoegd voor Werk en voor personen met een handicap Nathalie Muylle. De bevoegdheid om de regelgeving aan te passen en een project of samenwerkingsovereenkomst uit te werken, ligt bij de federale overheid. Op dit moment wordt het wetsvoorstel om personen met een handicap en een inkomensvervangende tegemoetkoming ook een inkomen uit arbeid te laten genieten, opnieuw geanalyseerd door het kabinet van de nieuwe federale minister van Sociale Integratie Karine Lalieux. VDAB is in voortdurend overleg met de bevoegde federale administratie en zet al voorbereidende stappen om dit project uit te rollen. Los van dit wetgevend initiatief, werkt VDAB verder om de instroom van mensen met een uitkering van de FOD Sociale Zekerheid te faciliteren.

Langdurig zieken

Axel Ronse, Robrecht Bothuyne en Caroline Gennez stelden vragen over de re-integratie van langdurig zieken en de samenwerkingsovereenkomst met het RIZIV. Het huidige raamakkoord met het RIZIV werd in 2016 afgesloten. Er werd afgesproken om dit te evalueren en te vernieuwen. Die evaluatie zit nu volgens de minister in de laatste fase, ze verwacht de resultaten op korte termijn. Het onderzoek heeft helaas vertraging opgelopen omdat een aantal data niet kon worden aangeleverd. De dataverantwoordelijke moest prioriteit geven aan het verzamelen van COVID-19-gegevens. Eerdaags staat er wel een overleg gepland tussen de leden van de stuurgroep om de middelen en trajecten voor 2021 te bespreken.

In dit verhaal is volgens de minister een goede samenwerking met de federale overheid cruciaal, zoals dat ook geldt voor de integratie van personen met een handicap. De minister verwijst graag naar een recente studie van de KU Leuven over de evaluatie van de impact van de nieuwe reglementering rond re-integratie op het werk, die het belang aantoont van een snelle opstart van het re-integratieproces. De minister grijpt dit onderzoek aan om in nauwe afstemming met de verschillende actoren te bekijken welke elementen kunnen worden verbeterd. Tijdens de eerste contacten met de kabinetten van de federale ministers Pierre-Yves Dergagne en Frank Vandenbroucke is dit zeer positief onthaald.

Uitbreiding van de werk- en zorgtrajecten

Robrecht Bothuyne en Tine van der Vloet stelden vragen over het decreet houdende de werk- en zorgtrajecten. De minister antwoordt dat dit decreet voorziet in een aanbod om personen te ondersteunen in hun deelname aan de maatschappij, indien mogelijk via betaalde arbeid. Het gaat om personen die kampen met medische, mentale, psychische, psychiatrische of sociale problemen, de zogenaamde MMPPS-problematiek, waardoor ze niet betaald aan de slag kunnen. Het aanbod is niet voorbehouden voor personen met een bepaald statuut. Mensen kunnen aan het aanbod deelnemen vanuit verschillende statuten, maar er wordt wel rekening gehouden met de rechten en plichten verbonden aan het specifieke statuut. In het kader van het decreet zijn er de activeringstrajecten en arbeidsmatige activiteiten in de sociale economie, als een aanbod dat mensen ondersteunt om stappen naar betaald werk te zetten.

Allessia Claes stelde in dit verband ook een vraag over de niet-toeleidbare werkzoekenden. De minister herhaalt dat binnen de doelgroep van het decreet houdende de werk- en zorgtrajecten een aanbod aan personen wordt gedaan om stappen naar betaald werk te zetten, ongeacht hun statuut. Personen met een

werkloosheidsverzekering zijn vanuit hun statuut verplicht beschikbaar voor de arbeidsmarkt, zij moeten inspanningen blijven doen om deel te nemen aan het aanbod van VDAB (de zogenaamde passieve beschikbaarheid). Dat is echter ook het geval als hun MMPPS-problematiek van die aard is dat zij op langere termijn geen stappen naar betaald werk kunnen zetten en er voor hen geen mogelijkheden zijn om toegang te hebben tot een ander statuut in de sociale zekerheid. Dit zijn de zogenaamde niet-toeleidbaren. Bij de onthaaltrajecten voor werkzoekenden met een advies 'niet-toeleidbaar' worden de rechten van personen door het GBO verkend. De niet-toeleidbaren zijn vaak langdurig werkzoekend, hebben te weinig rechten kunnen opbouwen via arbeid, hebben de laagste uitkering door degressiviteit enzovoort. Het is volgens de minister weinig zinvol dat VDAB deze mensen aan de jaarlijkse controle onderwerpt als alle mogelijkheden zijn uitgeput. Daarom vraagt de Vlaamse Regering voor hen een statuut buiten de werkloosheidsreglementering.

Neet-jongeren opnieuw in onderwijs, opleiding of werk brengen

De minister antwoordt aan Alessia Claes dat VDAB, net zoals voor andere werkzoekenden, ook voor jongeren van bij de eerste contactopname bekijkt wat de beste dienstverlening voor die persoon is. Dat gebeurt tijdens een telefonisch gesprek en op basis van de informatie die al in het dossier van de jongere staat. Als tijdens dat gesprek blijkt dat de jongere nood heeft aan een persoonlijk gesprek dan wordt dat ingepland. Indien er nood is aan intensieve begeleiding wordt dit opgevolgd door een bemiddelaar of door een partner van VDAB.

De samenwerking met het onderwijs wordt onder meer gevat in samenwerkingsovereenkomsten met de onderwijskoepels die zich richten op preventieve acties, kennis- en expertisedeling. Vanuit het stelsel Leren en werken kunnen leerlingen, via een aangepaste inschrijving, 'warm' worden overgedragen vanuit de onderwijsinstelling naar verdere bemiddeling bij VDAB of een partner.

Wat de verbeterde data-uitwisseling betreft, heeft de minister aan VDAB gevraagd de nodige stappen te zetten om de bestaande machtiging intensiever te benutten. De minister vindt dat VDAB meer moet kunnen doen dan een brief schrijven. Maar dat veronderstelt een nieuwe aanvraag bij het Informatieveiligheidscomité. De minister hoopt dat dit snel in orde komt.

Leertijd

Alessia Claes had ook een vraag over de inkanteling van het stelsel van de leertijd in de VDAB-werking. De minister stelt dat de databank die onder meer de gegevens over de leertijd bevat vanaf 1 januari 2021 door VLAIO zal worden beheerd. Met VLAIO zijn de nodige afspraken gemaakt om VDAB toegang te geven tot de nodige gegevens over de leertijd.

De minister vermeldde al eerder dat de maatregel in eerste instantie in zijn huidige vorm zal worden overgedragen. Die continuïteit is niet alleen belangrijk voor de leerlingen maar ook voor de werkgevers die leerwerkplekken ter beschikking stellen.

De samenwerking met de lokale besturen versterken

Tom Ongena en Axel Ronse informeerden naar de samenwerking met de lokale besturen. Op het terrein zijn het de provinciale netwerkmanagers en de stadsmangers van VDAB die de contacten met de lokale besturen leggen, aldus de minister. Ze gaan in dialoog over de opmaak van een samenwerkingsovereenkomst. Daarin worden onder meer acties afgesproken om niet-beroepsactieven te bereiken in het kader van de activering naar werk.

De VVSG en afgevaardigden van lokale besturen zijn sinds het najaar van 2015 structureel vertegenwoordigd in de centrale werkgroep Lokale besturen. De werkgroep vergadert vier maal per jaar onder voorzitterschap van VDAB.

De vraag van Axel Ronse ging ook over de activering van leefloongerechtigden op basis van artikel 60 van de OCMW-wet. De minister stelt dat OCMW's een sterke autonomie hebben om activerende trajecten op te zetten voor hun cliënten. VDAB en de OCMW's werken op het terrein reeds heel nauw samen voor de activering van leefloongerechtigden. VDAB bekijkt hoe dit nog beter kan, maar de minister wijst erop dat daarmee de dunne lijn tussen de autonomie van de lokale besturen en de intensifiëring van de samenwerking met VDAB wordt bewandeld.

Wat de voortgang van de samenwerkingsovereenkomsten betreft, kan de minister melden dat zeven van de dertien Vlaamse centrumsteden een samenwerkingsovereenkomst met VDAB hebben afgesloten of in de fase van ondertekening zitten. De overige centrumsteden zijn in onderhandeling met VDAB. Het gaat dus stap voor stap vooruit. Voor de minister mag het sneller gaan omdat in de relancefase alle hens aan dek moet. Ze begrijpt wel dat de coronaepidemie voor vertraging kan zorgen.

VDAB koppelt elke samenwerkingsovereenkomst met lokale besturen aan drie strategische doelstellingen, met als centrale focus het bijdragen aan een verhoogde Vlaamse werkzaamheidsgraad. Een goed instrument is de rapportage die op kwartaalbasis voor elke centrumstad en voor elk samenwerkingsverband sociale economie wordt opgemaakt.

Regie lokale sociale economie

De minister antwoordt aan Robrecht Bothuyne en Alessia Claes dat voor de uitwerking van de samenwerkingsovereenkomsten tussen VDAB en de lokale besturen wordt samengewerkt met de lokale regisseurs voor sociale economie en werk. Voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden sociale economie en werk waarin geen centrumstad is vertegenwoordigd, is de samenwerking tussen de provinciale netwerkmanagers van VDAB en de lokale regisseurs meer uitgesproken en versnelt ze de totstandkoming van een samenwerkingsovereenkomst.

In overleg met VVSG en het Departement WSE zal de komende maanden nog meer worden ingezet op het bevorderen van de samenwerking tussen provinciale netwerkmanagers van VDAB en de regisseurs sociale economie en werk.

De minister ziet toch een positieve evolutie in het aantal lokale besturen dat hierop intekent. Sinds de laatste oproep is er een stijging van 10 procent.

Vrijwilligerswerk

De minister antwoordt aan Alessia Claes dat vrijwilligerswerk voor werkzoekenden niet evident is. Werkzoekenden mogen geen enkele vorm van arbeid presteren, ook geen vrijwilligerswerk. Als ze toch vrijwilligerswerk willen doen, moeten ze daar voorafgaand het akkoord van de RVA voor krijgen.

Nochtans kan vrijwilligerswerk volgens de minister helpen om aansluiting te behouden met de samenleving en de arbeidsmarkt. Het kan ook zin geven om de loopbaan in handen te nemen, talenten te ontdekken of verder te ontwikkelen. De minister meent dan ook dat vrijwilligerswerk een plaats verdient in het activeringsbeleid. Daarom is het belangrijk om afspraken te maken met de federale overheid over de manier waarop onbetaalde activiteiten op de werkvloer met een uitkering kunnen worden gecombineerd. Er is immers een risico op verdringing van betaalde arbeid, zwartwerk enzovoort.

Controle van de beschikbaarheid van werkzoekenden

De minister antwoordt op vragen van Ilse Malfroot, Tom Ongena, Axel Ronse en Robrecht Bothuyne over de controle op de beschikbaarheid van werkzoekenden.

De minister beklemtoont dat het activeringsbeleid van VDAB ook in de huidige omstandigheden onverminderd van kracht blijft. Bemiddelaars maken met de werkzoekenden de nodige afspraken en volgen die op. Indien nodig wordt een werkzoekende die onvoldoende inspanningen levert formeel en op locatie opgevolgd. Het instrument van de sollicitatieopdracht staat centraal: ook in coronatijden wordt de werkzoekende herinnerd aan zijn plicht om te zoeken naar werk. Een negatieve beoordeling leidt tot een signaal aan de controledienst en een eventuele sanctie.

VDAB heeft heel wat inspanningen geleverd om bemiddelaars de mogelijkheid te geven werkzoekenden op locatie te spreken. De minister verwijst voor cijfers over de sancties naar de bijlage met schriftelijke antwoorden.

VDAB werkt momenteel op verschillende paden om de opvolging van werkzoekenden te versterken:

- Het huidige juridische kader biedt weinig houvast voor de toepassing van het sanctiebeleid bij een digitale dienstverlening. VDAB wil daarom het juridische kader actualiseren zodat de digitale dienstverlening maximaal kan worden ingezet om werkzoekenden te activeren.
- De informatie en afspraken zullen helderder en transparanter aan de werkzoekenden worden gecommuniceerd. Op die manier is het duidelijker voor de werkzoekende wat er van hem wordt verwacht en kan dit ook op een meer objectieve wijze worden opgevolgd in een sanctieprocedure.
- De procedure is momenteel complex en biedt de bemiddelaar niet altijd voldoende houvast om het transmissieproces vlot te doorlopen. VDAB hertekent daarom de opbouw van het bemiddelingsproces zodat de tool Mijn loopbaan de bemiddelaar beter ondersteunt bij het toepassen van het activeringsbeleid.

Een gepersonaliseerde en resultaatsgerichte aanpak voor werkgevers

De minister bevestigt aan Axel Ronse dat VDAB meer gepersonaliseerd en resultaatgericht gaat werken ten aanzien van werkgevers. Tijdens de coronacrisis was VDAB in staat om op heel korte termijn een platform op te zetten voor 'Help de oogst' en 'Help de zorg'. Ook in de structurele werking wil de minister dat VDAB vaker deze kaart trekt.

Het geven van sollicitatiefeedback wordt door VDAB gepromoot via verschillende kanalen. Het is een expliciete opdracht voor bemiddelaars om binnen de dienstverlening sollicitatiefeedback op te vragen als een hefboom in het kader van competentiegericht matchen. VDAB wil dan voornamelijk inzetten op sollicitatiefeedback via het werkgeversportaal Mijn VDAB. Dat blijft ook in de toekomst de belangrijkste tool om sollicitatiefeedback te capteren. Bij de herwerking van dit portaal zal het geven van sollicitatiefeedback nog gebruiksvriendelijker worden gemaakt.

Toeleiding naar werk – competenties

Ilse Malfroot en Axel Ronse stelden vragen over het bijsturen van competenties bij het begeleiden naar werk. De minister antwoordt dat voor VDAB-bemiddelaars het bespreken van de vacaturevereisten een onderdeel is van de reguliere vacaturebemiddeling. Ze verwijst daarbij naar het onderscheid tussen de gewone vacatures die worden gepubliceerd en de vacatures in gedeeld beheer. Die laatste zijn vacatures waarbij de werkgever expliciet aangeeft extra hulp van VDAB te wensen.

Wanneer er cijfers worden opgevraagd, kunnen voornamelijk resultaten worden gegeven over de vacatures in gedeeld beheer. Bij de andere vacatures nemen de sollicitanten rechtstreeks contact op met de werkgever en heeft VDAB geen zicht op de reactie daarop.

Indien op basis van de vereisten in de vacatures in gedeeld beheer weinig tot geen kandidaten beschikbaar zijn op de arbeidsmarkt, zal de VDAB-bemiddelaar:

- voorstellen om de vacature-vereisten te herformuleren; of
- kandidaten voorstellen die ofwel op basis van hun competenties onmiddellijk inzetbaar zijn ofwel via werkplekleren een passend alternatief bieden aan de werkgever.

Werkplekleren is volgens de minister het instrument bij uitstek om als werkgever in te zetten op potentieel en het ontwikkelen van competenties.

De minister kan ook aan Axel Ronse melden dat de competentiecheck als maatregel momenteel verder wordt besproken met de sociale partners in het kader van het relanceplan.

Talent van buiten Vlaanderen aantrekken

Axel Ronse en Alessia Claes stelden vragen over de samenwerking tussen VDAB en Actiris. De minister verwijst naar haar antwoord op een vraag om uitleg die op 29 oktober 2020 in de commissie werd behandeld (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2020-21, nr. 495). Ze herhaalt dat voor haar de mandatering belangrijk is. Die houdt in dat Actiris VDAB mandateert om voor Brusselse werkzoekenden te bemiddelen voor vacatures in Brussel en in Vlaanderen.

De taalopleidingen Nederlands op de werkvloer in Brussel zitten vervat in de reguliere werking van VDAB. Daarvoor zijn er dus geen verdere afspraken tussen VDAB en Actiris nodig, maar ze zijn inderdaad zeer belangrijk.

Aan de Vlaamse-Franse grens worden geen actieve of projectmatige activiteiten opgezet voor het begeleiden van Vlaamse werkzoekenden naar Franse vacatures. De reden hiervoor is dat de werkloosheidscijfers in Noord-Frankrijk hoger liggen dan in West-Vlaanderen, waardoor VDAB niet actief Vlaamse werkzoekenden naar Franse vacatures toe leidt. Aan de Vlaamse-Nederlandse grens worden specifieke gezamenlijke projecten en samenwerkingen opgezet.

Maike De Vreese informeerde naar de aanpassingen inzake het tewerkstellen van buitenlandse werknemers. De minister kan melden dat de Vlaamse Regering op 13 november 2020, na advies van de SERV en VLIR, een tweede keer het ontwerpbesluit met een aantal punctuele aanpassingen heeft goedgekeurd. Een groot deel daarvan gaat over het tegengaan en sanctioneren van misbruik. De minister vermeldt de volgende elementen:

- Om oneigenlijke detacheringen tegen te gaan, wordt een algemene voorwaarde toegevoegd. De toelating tot arbeid kan enkel afgeleverd worden wanneer er een werkgever of, ingeval van detachering, een gebruiker is met een maatschappelijke zetel of een vestigingseenheid in het Vlaamse Gewest.
- Arbeidsovereenkomsten voor dienstencheques wordt uitdrukkelijk uitgesloten voor economische migratie.
- Er moet een jaarlijkse indexering van de salarisbarema's gebeuren, ook als de toelating tot arbeid voor langere duur (maximum drie jaar) wordt toegekend.
- In de bestaande weigerings- en intrekingsgronden van de toelating tot arbeid worden een aantal technische aanpassingen gedaan.

In de zomer van 2020 is er een akkoord gesloten met de federale overheid en de deelstaten over de kostprijsverdeling van het project Single Permit. Het gaat hier

om een project van 1,4 miljoen euro. Daarnaast is er een jaarlijkse onderhoudskost van 250.000 euro. Het is nog steeds de wens van de minister dat het unieke loket van start kan gaan eind januari of begin februari 2021. In een eerste fase zal een werkgever de eerste aanvraag voor een werknemer bij het loket kunnen indienen. Hij zal ook de stand van het aanvraagdossier kunnen consulteren. In een tweede fase (rond de zomer van 2021) zullen ook hernieuwingsvragen via het uniek loket kunnen gebeuren. In een nog latere fase zullen ook de aanvragen voor zelfstandigen via dit loket kunnen gebeuren.

Net als Maaïke De Vreese hecht de minister veel belang aan de Single Permitprocedure. Bij het begin van de regeerperiode waren de doorlooptijden van de procedure een waar horrorverhaal. De gemiddelde doorlooptijd bedroeg zes tot acht weken en in sommige gevallen werd geflirt met de wettelijke grens van twaalf weken. Dit was niet de schuld van de toenmalige minister of de Dienst Economische Migratie. Het was wel te wijten aan het feit dat economische migratie een nieuwe bevoegdheid was voor Vlaanderen. Intussen werd de interne procesflow bekeken om aanvragen zoveel mogelijk digitaal te verwerken en werden er goede afspraken met de Dienst Vreemdelingenzaken gemaakt. De doorlooptijden zijn in 2020 positief geëvolueerd. De huidige Vlaamse doorlooptijd voor een aanvraag toelating tot arbeid bedraagt gemiddeld drie tot vijf werkdagen.

Wat betreft de vraag van Maaïke De Vreese over het nieuwe beleid rond de beroepskaarten verwijst de minister naar de gedachtewisseling in de commissievergadering van 15 oktober 2020 over de visienota Vlaanderen als aantrekkingspool voor start-ups en innovatief ondernemend talent (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 430/1). Die input neemt de minister mee in de verdere beleidsvoorbereiding.

Startbanen

Tom Ongena stelde een vraag over het ontbreken van middelen op het begrotingsartikel voor globale projecten – startbaanovereenkomsten. De minister antwoordt dat de financiering van de startbaanovereenkomsten in het kader van de Vlaamse globale projecten werd stopgezet op 31 december 2018. In de daaropvolgende jaren werd er in een beperkt krediet voorzien om nog facturen van de projectbeheerders te kunnen betalen. Voor 2021 verwacht de minister niet dat er in het kader van de startbaanovereenkomsten nog uitgaven worden aangerekend en bijgevolg werden er ook geen kredieten meer ingeschreven.

Dienstencheques

De minister antwoordt op vragen van Tom Ongena en Caroline Gennez over de indexering van de overheidstussenskomst voor dienstencheques. Vanaf 1 januari 2021 is er een verhoging van de subsidie met 12 cent per cheque. Dit is voorlopig een eenmalige inhaalbeweging, waarbij de volledige indexering wordt toegekend. Intussen is beslist die indexering ook al toe te kennen voor de maanden november en december van 2020. Op die manier krijgt de sector zuurstof. De minister blijft in gesprek met de sector en koppelt deze oefening aan een onderzoek van de passende randvoorwaarden. Ze denkt daarbij bijvoorbeeld aan opleiding.

Alle fracties stelden ook vragen over de coronamaatregelen in de dienstenchequesector, in het bijzonder over de veiligheidsmaatregelen, de verloning en een eventuele risicopremie voor de dienstenchequewerknemers. De minister heeft al aangegeven dat er opnieuw een tijdelijke verhoging van de inruilwaarde komt voor prestaties geleverd tussen 1 november en 31 december 2020. De inruilwaarde zal verhoogd worden met 2,89 euro per dienstenchequeprestatie. Het gaat enerzijds om een bijkomende subsidie van 2,77 euro om de verhoogde veiligheidskosten ingevolge de coronacrisis te compenseren en anderzijds de al vermelde bijkomende subsidie van 0,12 euro om de volledige indexering te realiseren.

De minister stelt dat bij de berekening van deze bijkomende subsidie per dienstencheque rekening werd gehouden met alle kosten waarmee de bedrijven kampen door de coronacrisis. De verloning van de huishoudhulpen is een zaak tussen werkgevers en werknemers. Daarin ingrijpen is een delicate aangelegenheid. De minister heeft dit laten onderzoeken en het is absoluut niet evident dat de Vlaamse overheid daarin zou tussenkomen. Het is aan de sociale partners om in het paritair comité de nodige afspraken te maken omtrent de verloning van de werknemers. Ook de federale overheid is in deze deels bevoegd. De minister hoopt dat er in het sociaal overleg een akkoord kan worden gevonden.

Er waren ook vragen van Robrecht Bothuyne en Axel Ronse over respectievelijk de instroom in de sector en jobcoaching. In 2020 is er al in 2 miljoen euro extra voorzien om de toeleiding naar de dienstenchequesector te versterken. Via job- en taalcoaching worden startende werknemers in de sector begeleid. Op deze manier wil de minister de toeleiding en het retentiebeleid in de sector versterken. De opdracht werd toegewezen aan De Werkplekarchitecten.

De minister vroeg ook aan VDAB en het departement om werkplekklere in te zetten in de dienstenchequesector. In het kader van de sectorconvenant zal ze aan de sector vragen om op werkplekklere in te zetten van zodra het kader duidelijk is.

Daarnaast kan jobcoaching in de dienstenchequesector ook worden gefinancierd via het Vlaams Opleidingsfonds Dienstencheques. Er staat in 2021 een kwantitatieve analyse van dit opleidingsfonds gepland om na te gaan of het systeem kan worden geoptimaliseerd. Investeren in opleiding van de huishoudhulpen is voor de minister een prioriteit. Hierbij staan twee aandachtspunten voorop. Ten eerste moet worden vermeden dat budget zo wordt vastgelegd dat het voor een groot deel onbenut blijft. Ten tweede wil de minister de ondernemingen sterker dan vandaag stimuleren om opleidingen te organiseren. De recente sectorale werkbaarheidscijfers maken duidelijk dat er op dat vlak stappen vooruit moeten worden gezet. De minister kan echter nog niet vooruitlopen op de conclusies van dat onderzoek.

Axel Ronse stelde voorts een vraag over de permanente monitoring van de dienstencheques. De minister meldt dat de administratie momenteel de permanente monitor finaliseert. Het opzetten van de monitor zorgt ervoor dat de rendabiliteit van de dienstenchequeondernemingen in de toekomst sneller en op een structurele manier kan worden opgevolgd. De monitor werd ontwikkeld door de administratie op basis van het rendabiliteitsrapport van 2018. Hij is ook gebaseerd op de beschikbare gegevens in de jaarrekeningen van de erkende ondernemingen. Wegens de coronacrisis kregen alle bedrijven echter uitstel voor het goedkeuren en indienen van de jaarrekening, waardoor de gegevens voor 2019 nog steeds niet volledig zijn.

Axel Ronse informeerde ook naar de prognose van het aantal aangekochte dienstencheques als basis voor de begrotingsraming. De minister antwoordt dat een meervoudig lineair regressiemodel wordt gebruikt om een prognose te maken van het aantal aangekochte dienstencheques. De basis voor het model is de historische tijdreeks van het aantal aangekochte cheques vanaf januari 2011 tot op heden. Het model werd daarna verder uitgebreid met enkele verklarende variabelen die een significante impact hebben op de prognose. Dit zijn onder andere demografische variabelen, het aantal werkdagen per maand, de maand van aankoop, de reële aankoopprijs voor de gebruiker enzovoort. Voor 2021 voorspelt het model 90.116.410 aangekochte dienstencheques. Het is afwachten of het model de realiteit zal benaderen.

Thematische verloven

De minister antwoordt op een vraag van Yves Buysse over de aanmoedigingspremie bij het nieuwe federale thematische verlof voor mantelzorg. Het engagement van de mantelzorgers is voor de minister zeer waardevol. Ze nemen spontaan de zorg op voor mensen in hun omgeving en geven op die manier mee vorm aan een warm Vlaanderen. De minister streeft ook naar een evenwichtige balans tussen arbeid en privé voor alle gezinnen. Daarom wordt inderdaad de opportuniteit onderzocht van het toekennen van een aanmoedigingspremie bij het nieuwe federale thematische verlof mantelzorg. Indien deze maatregel er komt, zal de aanvraagprocedure zo eenvoudig mogelijk worden gehouden.

Via acties binnen het actieplan Werkbaar werk wordt ingezet op het informeren en sensibiliseren van ondernemingen rond werkbaar werk.

Caroline Gennez vroeg om bij de thematische verloven de bestaande discrepantie te herbekijken. De minister bevestigt dat er bij de reeds bestaande aanmoedigingspremies voor thematische verloven inderdaad geen extra premie wordt toegekend aan alleenstaanden in de socialprofitsector. Anderzijds zijn de bedragen van de aanmoedigingspremies in de socialprofitsector substantieel hoger dan die in de privésector. Indien er nog een toeslag zou bijkomen, komt het principe dat werken moet lonen onder druk te staan.

Loopbaanondersteuning

De minister antwoordt aan Alessia Claes dat er in 2017 al kwaliteitsmaatregelen voor loopbaanondersteuning werden ingevoerd via een besluit van de Vlaamse Regering. Er is ook een kwaliteitskader gecreëerd waarbinnen VDAB kan optreden.

Hierop werd verder gebouwd met het besluit van de Vlaamse Regering van 6 december 2019. Daarin werden voorwaarden vastgelegd met betrekking tot de methodiek die door een loopbaancentrum kan worden gebruikt. Deze bepaling wordt momenteel operationeel uitgewerkt door VDAB. Ook is er een controle mogelijk gemaakt van de zaakvoerder van het loopbaancentrum. Een malafide zaakvoerder kan beperkingen opgelegd krijgen inzake het werken in de dienstverlening met loopbaancheques.

Om de kwaliteit van de dienstverlening verder te verbeteren, wordt het experiment in de provincie Limburg – waar VDAB de aanzet heeft gegeven tot het opzetten van een lokaal lerend netwerk van loopbaancentra – bij een positieve evaluatie verder in Vlaanderen uitgerold. Daarnaast zet VDAB in op het profiel en achtergrond van de loopbaanbegeleider.

Jobmobiliteit

In vragen van Tom Ongena, Robrecht Bothuyne en Caroline Gennez kwam het aspect jobmobiliteit terug. De minister kan melden dat er sinds september 2020 maandelijks een communicatieactie naar de tijdelijk werklozen wordt opgezet. Dat gebeurt op basis van de lijst van aangiften van tijdelijke werkloosheid die VDAB van RVA ontvangt. Vanaf november 2020 is er ook een maandelijkse sectorspecifieke communicatie naar de tijdelijk werklozen die tien dagen of meer tijdelijk werkloos waren. Dat gebeurde voor de volgende sectoren: horeca, professionele schoonmaak, industrie, groothandel, detailhandel, luchtvaart en toerisme.

Tijdelijk werklozen werkzaam in andere sectoren krijgen ook een communicatie waarin het volledige aanbod aan gratis cursussen, workshops en webinars in de kijker wordt gezet, met extra aandacht voor 21e-eeuwse vaardigheden.

Ook de werkgevers van de tijdelijk werklozen werden geïnformeerd en kunnen zelfs meewerken aan het sectorspecifieke opleidingsaanbod.

Robrecht Bothuyne informeerde naar het aanbod dat VDAB wil doen aan werknemers die in opzeg worden geplaatst. Om snel in te spelen op deze problematiek heeft VDAB de doelgroep van een bestaande tender voor activering van langdurig werkzoekenden voor zes maanden verruimd naar werknemers die recent werden ontslagen. De partner contacteert de werknemers en doet hen een vrijblijvend aanbod. Deze opdracht loopt af eind februari 2021, vanaf 1 maart 2021 wil de minister starten met een nieuw project en een nieuwe tender met gelijkaardige doelstellingen.

Axel Ronse pleitte voor wendbaarheid en weerbaarheid om een snelle transitie van werk naar werk of van werkloosheid naar werk mogelijk te maken. Hij verwees naar de drempels in de regelgeving en het overleg met de federale overheid daarover. De minister bevestigt dat de coronacrisis op de limieten van de bestaande regelgeving heeft gewezen. Vanuit Vlaanderen werd waar mogelijk faciliterend opgetreden om vlotte werk-naar-werktransities mogelijk te maken. Wanneer men dergelijke initiatieven verder wil uitwerken, botst men inderdaad al snel op bepaalde drempels, onder meer op arbeidsrechtelijk vlak. Zo blijven de mogelijkheden om personeel uit te wisselen beperkt. De procedure van terbeschikkingstelling is voor vele werkgevers te complex, maar ook andere mogelijkheden zoals werkgeversgroeperingen, co-sourcing en meervoudig werkgeverschap slagen er niet in om door te breken. Vlotte werk-naar-werktransities zijn ook van belang voor kwetsbare werknemers, bijvoorbeeld werknemers die met ontslag worden bedreigd. Ook hier ziet de minister drempels die het moeilijk maken om snel en preventief te handelen. Ze denkt daarbij aan de procedures die zijn vastgelegd in de Wet-Renault of de wetgeving inzake outplacement, die een snelle opstart van de begeleiding niet altijd mogelijk maken omdat er nog wordt onderhandeld.

Allessia Claes vroeg toelichting over het competentieprognosemodel. De minister stelt dat competentieprognoses kunnen worden georganiseerd op macroniveau, mesoniveau (niveau van sectoren en clusters) of microniveau (bedrijfsniveau). Vandaag wordt al geïnvesteerd in aspecten van competentieprognoses op de verschillende niveaus. Op het vlak van het ondersteunen van competentieprognoses op mesoniveau is Vlaanderen zelfs vooruitstrevend. De minister wil al deze inspanningen ook samenbrengen in een globaal model van competentieprognoses, dat kwantitatieve en kwalitatieve informatie op het snijvlak van economie en arbeidsmarkt bundelt. Het ontwikkelen van een competentieprognosemodel op macroniveau werd expliciet opgenomen in de recente steunpuntoproep. Intussen is het nieuwe Steunpunt Werk erkend.

(Inter)sectorale afspraken

De minister antwoordt aan Allessia Claes dat de onderhandelingen over de nieuwe generatie sectorconvenants momenteel nog lopende zijn. De minister kan dus nog geen definitieve uitspraken doen over de inhoud daarvan, dat zou de onderhandelingen doorkruisen. Maar er zal hoe dan ook veel aandacht zijn voor intersectorale samenwerking. De minister stelt voor de sectorconvenants toe te lichten in de commissie wanneer de onderhandelingen zijn afgelopen.

Werkbaar werk

Een volgende vraag van Allessia Claes ging over de intersectorale adviseurs werkbaar werk. De minister stelt dat de drie intersectorale adviseurs worden ingebed in de werking van de SERV. Elke intersectorale adviseur zal een eigen werkdomein hebben om zich daarin te verdiepen en expertise op te bouwen. Het gaat concreet over adviseurs voor 'non-discriminatie en inclusie', voor 'competenties en

loopbanen' en voor 'werkbaar werk en jobmobiliteit'. Het gaat dus niet alleen over werkbaar werk.

Aan Axel Ronse en Imade Annouri kan de minister melden dat haar administratie in het voorjaar van 2020 de status van elke actie uit het actieplan Werkbaar werk bij de betrokken uitvoerende actoren heeft opgevraagd. Ondertussen is duidelijk dat de coronapandemie een zware impact heeft gehad op de werkvloer en op werkbaar werk. Daarom wordt op dit moment een corona-update uitgevoerd. Dit krijgt dus zeker een vervolg in het nieuwe actieplan.

Zoals de commissieleden zelf al opmerkten, heeft de coronacrisis de veerkracht van werknemers onder druk gezet en heel wat bedrijven gedwongen om het werk op een andere manier te organiseren. Telewerk werd voor velen een realiteit. De wetgeving rond welzijn op het werk, thuiswerk en arbeidstijd behoort tot de federale bevoegdheid. Op Vlaams niveau zet de minister binnen haar bevoegdheid in op flankerende acties rond werkbaar werk en telewerk.

Inzake werkbaarheid ten gevolge van coronacrisis ziet de minister twee belangrijke instrumenten. Een eerste instrument is de loopbaancheque. Met de loopbaancheques kunnen werknemers met hun vragen over een werkbare loopbaan terecht bij de loopbaancentra. VDAB zal deze mogelijkheid meer onder de aandacht brengen. Een tweede instrument is gericht op de werkgevers. Met de werkbaarheidscheques kunnen bedrijven beroep doen op extern advies om de werkbaarheid op hun werkvloer te versterken. In het kader van de coronacrisis werd het aanbod zelfs verbeterd. Wat betreft telewerk zet de minister ook breed in op een ondersteunend aanbod. In de schriftelijke antwoorden als bijlage wordt hierover meer informatie opgenomen.

Caroline Gennez en Axel Ronse stelden nog bijkomende vragen over de werkbaarheidscheques. Zoals vermeld, heeft de minister in mei 2020 de werkbaarheidscheques al uitgebreid naar aanleiding van de uitdagingen die de coronacrisis met zich meebrengt voor ondernemingen. Zo kunnen organisaties en ondernemingen met deze cheque expertise inkopen om telewerken productief en duurzaam te verankeren.

De sociale partners en de SERV hebben vanaf begin 2020 mee gecommuniceerd over de werkbaarheidscheques. In november 2020 versterkte de minister deze communicatie door een gerichte campagne naar hr-professionals in bedrijven en ondernemingen. Deze campagne loopt nog tot december 2020.

Discriminatie

Verschillende commissieleden kwamen tussen over de bestrijding van discriminatie. De minister bevestigt dat kwetsbare groepen inderdaad meer risico lopen in de nasleep van de coronacrisis. Er is aandacht nodig om ervoor te zorgen dat zij snel de weg naar een job (terug)vinden. Het beleid is erop gericht om alle talenten op de arbeidsmarkt kansen te geven.

Zo investeerde de minister bijvoorbeeld in de ESF-oproep Inclusieve ondernemingen. Via deze oproep streeft ze ernaar ondernemingen en werkvloeren meer inclusief te maken. Daarnaast verwacht ze dat sectoren het belang van inclusie en non-discriminatie uitdragen in het kader van hun sectorconvenant. Via een addendum 'Non-discriminatie en inclusie' bij de convenanten ondersteunt de minister hen in deze opdracht.

De minister wil dat het beleid inzake non-discriminatie deze legislatuur groeit naar meer doelgerichtheid. Daarom start ze met een nulmeting. Het monitoringinstrument, dat door experts werd uitgewerkt, werd recent opgeleverd en aan de

sectoren voorgesteld. Zij krijgen momenteel de tijd om dit binnen hun sector te bespreken.

Repressie ziet de minister als sluitstuk van het antidiscriminatiebeleid. Maar het blijft niettemin een prioriteit voor de Vlaamse Sociale Inspectie. Zoals bekend, is de Vlaamse Sociale Inspectie niet bevoegd om binnen elke sector op te treden. Vlaanderen is wel bevoegd voor de uitzend- en dienstenchequesector en daar gebeuren er controles. De nulmeting moet het mogelijk maken om sectorspecifieke instrumenten uit te werken.

Wetenschappelijk onderzoek

De minister is bijzonder trots dat ze kan melden dat de Vlaamse Regering op 20 november 2020 de erkenning en financiering van een nieuw Steunpunt Werk heeft goedgekeurd. Er werd maar één dossier ingediend. Dit nieuwe steunpunt, waarvan Luc Sels van de KU Leuven opnieuw de promotor zal zijn, moet het beleid de komende jaren ondersteunen om versterkt in te zetten op data en wetenschappelijke informatie. De minister vindt dit bijzonder belangrijk en heeft dan ook in een bijkomende jaarlijkse financiering van 150.000 euro voorzien. Het gaat dus niet om 127.000 euro, zoals Axel Ronse aangaf in zijn schriftelijke vraag.

Ook het aanvullend VIONA-programma wordt financieel versterkt, met 127.000 euro op jaarbasis, om de veelheid van onderzoeksvragen op een goede manier te kunnen capteren.

Europees Sociaal Fonds

Tom Ongena en Alessia Claes stelden verschillende vragen over het ESF. Het Vlaams ESF+-programma voor 2021-2027 kan echter pas worden ingediend bij de Europese Commissie van zodra het Europees regelgevend kader klaar is. De minister verwacht dat dit in het voorjaar van 2021 het geval zal zijn.

De verdeling tussen de regio's en EFRO en ESF moet nog gebeuren, daarover wordt onderhandeld met de regionale partners.

Via het Vlaams ESF+-programma kunnen acties worden ondernomen om de relance vorm te geven. De minister zal daar met veel enthousiasme gebruik van maken.

Alessia Claes pleitte voor het overstijgen van de experimenteerfase in de ESF-oproepen en dat is inderdaad ook de zorg van de minister. Projecten die een positieve evaluatie kregen, wil ze verankeren in het beleid. Maar anderzijds is ESF wel nuttig om pilootprojecten op te zetten. Zo is ook duaal leren ooit begonnen als ESF-proefproject.

Dienstverlening

Maurits Vande Reyde stelde vragen over het aantal personeelsleden bij het Departement WSE. Het Departement WSE had een besparingsdoelstelling van 22 personeelsleden. Eind oktober 2020 waren er volgens de minister hiervan vier gerealiseerd. De resterende uitstroom zal gebeuren via natuurlijke afvloeiingen tegen 2024.

Van het agentschap Syntra Vlaanderen komen er 60 personeelsleden over naar het Departement WSE. Het agentschap had een besparingsdoelstelling van 28 personeelsleden. Hiervan werden er al 18 gerealiseerd.

De minister bevestigt aan Axel Ronse dat ze bij het uitvoeren van haar beleid inderdaad aandacht heeft voor de vermindering van administratieve lasten en voor een digitaalvriendelijke aanpak. Door de uitbouw van generieke loketten, zoals het ondernemersloket en het WSE-loket, en de integratie daarvan in Mijn Burgerprofiel wordt ingezet op eenvoud en transparantie van aanvragen en de opvolging ervan. Voor ondernemingen mikt de minister samen met de administratie op een 100 procent digitale afhandeling in de loop van deze legislatuur.

Voor de komende periode staan alvast projecten rond de aanmoedigingspremies, beroepskaarten, Single Permit en arbeidskaarten en een nieuwe toepassing voor de Vlaamse Sociale Inspectie op het programma.

VDAB

De vraag van Axel Ronse over innovatieve matching was voor de minister niet geheel duidelijk. De kerntaak van VDAB bestaat erin om de mismatch tussen vraag en aanbod weg te werken. Door te werken via deelpagina's op de website van VDAB kunnen jobs uit een specifieke sector extra onder de aandacht worden gebracht. Hiervoor wordt ook de hashtag #COVID-19 gebruikt.

De platformen die in het kader van de coronacrisis werden gelanceerd, komen uiteraard bovenop het bestaande aanbod van VDAB. Via een sectorgerichte aanpak wordt getracht werkzoekenden zo goed mogelijk te matchen met vacatures. VDAB maakt ook gebruik van artificiële intelligentie om job- en beroepensuggesties te doen op basis van de data waarover het beschikt. Dit is al uitgebreid in de commissie aan bod gekomen.

In antwoord op de vraag van Tom Ongena over het personeelsplan van VDAB en de outsourcing van de poetsdienst, verwijst de minister naar haar antwoord op een vraag om uitleg die op 22 oktober 2020 in de commissie werd behandeld (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2020-21, nr. 249). Het sociaal overleg loopt nog steeds, er is dus nog geen beslissing van de raad van bestuur van VDAB.

Imade Annouri en Ilse Malfroot verwezen naar het takenpakket van VDAB en de extra begeleidingsnood als gevolg van de coronacrisis. De minister antwoordt dat VDAB in functie van de noden van de dienstverlening op zoek gaat naar de partners die het best geplaatst zijn om op deze problematiek in te spelen. In kader van het relanceplan voorziet de minister in extra middelen voor capaciteit bij VDAB en om de partners te versterken. Dit zal deel uitmaken van het VESOC-akkoord tussen de sociale partners en Vlaamse Regering. De minister hoopt dit akkoord snel te kunnen sluiten.

Vlaamse Sociale Inspectie

De minister antwoordt aan Andries Gryffroy dat de Vlaamse Sociale inspectie nu al sterk inzet op fraudedetectie, risicoanalyse en datamining. Er werden voor verschillende materies machtigingen tot het gebruik van gegevensstromen verkregen. Met het gebruik van tools en technologieën, zoals business intelligence, datamining, machine learning, outlier detection en netwerkanalyse, kunnen inspectieonderzoeken zeer gericht worden uitgevoerd. Waar opportuun zullen in de toekomst bijkomende bronnen en technologieën worden gebruikt om de kwaliteit van de controle te verhogen. Momenteel zijn er hieromtrent geen concrete plannen op de korte termijn.

Het opleidingsaanbod zichtbaar maken

Allessia Claes stelde vragen over het toegankelijk maken van het opleidingsaanbod. VDAB heeft de afgelopen maanden sterk werk gemaakt van aanpassingen aan de gebruikersinterface en aan de visualisatie van de opleidingspagina's en de resultaten van de zoekmachine, zowel intern als extern. Dit moet er volgens de minister toe leiden dat klanten sneller en gemakkelijker de juiste opleiding vinden.

VDAB linkt opleidingen nu al aan beroepen op basis van competenties. Op termijn kan de dienst daardoor niet alleen opleidingen voorstellen op maat van een beroep, maar ook opleidingsmodules op maat van het individu en de competenties die hij of zij wil versterken.

VDAB voert continu communicatie over (online) opleidingen, en dus niet alleen in het kader van de coronacrisis. Dit aanbod krijgt geregeld aandacht op sociale media.

(Verworven) competenties zichtbaar maken

Allessia Claes vroeg meer duiding over Competent 2.0. De minister antwoordt dat dit de vernieuwde beroepen- en competentiestandaard van VDAB is, die werd ontwikkeld als een flexibel instrument dat snel kan reageren op veranderingen op de arbeidsmarkt. Competent 2.0 krijgt vier keer per jaar een update, op basis van kwalitatieve arbeidsmarktinformatie.

VDAB wil, gezien de snelle veranderingen en uitdagingen op de arbeidsmarkt, dat interne en externe gebruikers van Competent 2.0 op basis van deze toepassing een proactief competentiebeleid kunnen uitzetten. Artificiële intelligentie kan hierbij helpen door competenties te detecteren.

Opleidingsincentives

Allessia Claes en Imade Annouri informeerden naar de overheidsopdracht Leergoesting en het bijhorende actieplan voor e-leren. Met de overheidsopdracht Leergoesting richt de minister zich op de leercultuur binnen ondernemingen. Ze wil met deze opdracht leer- en didactische principes introduceren in concrete leertrajecten binnen de onderneming, met een positief effect op de autonome motivatie van de medewerkers om te leren.

Voor een toelichting rond het actieplan e-leren verwijst de minister naar haar antwoord op vragen om uitleg die op 29 oktober 2020 in de commissie werden behandeld (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2020-21, nr. 404 en 501).

De minister deelt de mening van Imade Annouri dat er nu een momentum is om e-leren te promoten. Drie weken na de lockdown in maart 2020 heeft de minister al 4 miljoen euro vrijgemaakt voor VDAB om het online aanbod nog dit jaar te verbeteren. Daarnaast wil de minister ook opleidingsverstrekkers van arbeidsmarktgerichte opleidingen de komende jaren versterken, vandaar het actieplan e-leren.

Allessia Claes vroeg om mensen te overtuigen om zich om of bij te scholen. Daartoe worden uiteraard meerdere wegen bewandeld, met heel wat partners. Het is onder meer een van de uitdagingen waar het Partnerschap Levenslang Leren zich mee zal bezig houden. Dit partnerschap is recent door de minister en haar collega van Onderwijs boven de doopvont gehouden. Het bestaat uit opleidingsverstrekkers en sociale partners, onder leiding van professor Ans De Vos. Het partnerschap heeft de opdracht aanvaard om tegen juni 2021 een actieplan uit te werken om structurele drempels aan te pakken.

Het expertisecentrum Innovatieve leerwegen, dat werd opgericht in de schoot van het Departement WSE, zal in opdracht van het Partnerschap Levenslang Leren werken. Naar aanleiding van de opheffing van het agentschap Syntra Vlaanderen worden hiervoor vijf personeelsleden vrijgemaakt.

In antwoord op de vraag over het gemeenschappelijk besluitrecht, stelt de minister dat een werknemer op eigen initiatief Vlaams opleidingsverlof kan opnemen. Een grote bekommernis betreft de opleidingsdeelname van kortgeschoolden. Uit onderzoek blijkt dat het belang van opleiding niet altijd door hen wordt ervaren. Bijkomend blijkt ook dat deze groep vooral opleiding volgt vanuit de jobcontext. Daarom wil de minister in het kader van relance tijdelijk ook de werkgevers erbij betrekken, zodat zij binnen dit stelsel ook opleidingen kunnen suggereren aan hun werknemers.

Tom Ongena kwam tussen over de kwaliteit van de erkende opleidingen. Intussen is het eerste schooljaar met een nieuwe regelgeving voor opleidingsincentives achter de rug. Het eerste jaarrapport met, zoals voorzien in de regelgeving, een screening van de opleidingen uit de Opleidingsdatabank voor Vlaamse opleidingsincentives zal in december 2020 worden gepubliceerd. Opleidingen die niet arbeidsmarktgericht worden bevonden, krijgen een negatieve evaluatie en zullen op termijn uit de databank worden verwijderd. Dit proces zal jaarlijks herhaald worden. De minister voegt eraan toe dat ook de opleidingen van De Levensschool in die evaluatie worden betrokken.

Individuele leer- en loopbaanrekening

De minister antwoordt op vragen van verschillende leden over de leer- en loopbaanrekening. Die maakt deel uit van de verdere ontwikkeling van een breed digitaal loopbaanplatform. Dat platform zal op termijn zowel opleidingssuggesties als suggesties tot loopbaanoriëntering en -begeleiding aanbieden. De leer- en loopbaanrekening wordt gefaseerd uitgewerkt. In 2021 werkt de administratie verder op basis van het onderzoek van buitenlandse voorbeelden en toetst ze de opgedane inzichten af bij stakeholders, waaronder de sociale partners en opleidings- en onderwijsverstrekkers. De minister wil de Vlaamse opleidingsincentives vooral op een overzichtelijke manier ontsluiten voor de gebruikers.

Levenslang leren – duaal leren in het hoger onderwijs

De minister antwoordt op vragen van Yves Buysse en Alessia Claes over de uitbreiding van duaal leren naar het hoger en volwassenenonderwijs. De minister heeft met haar collega van Onderwijs afgesproken dat er in december 2020 een mededeling aan de Vlaamse Regering wordt voorgelegd met de stand van zaken, de conceptuele kaders en de timing voor de beleidsimplementatie van duaal leren in het volwassenenonderwijs. Het blijft de doelstelling om duaal leren van start te laten gaan op 1 september 2022.

Duaal leren ligt op het snijvlak van de beleidsdomeinen Onderwijs en Werk. De minister beseft dat er nog praktische problemen zijn, zeker in het volwassenenonderwijs. Maar het blijft een interessante piste.

Wat betreft de pilootprojecten die lopen via ESF, is het nog wachten op de eindrapportering van de ESF-projecten over duaal leren in het hoger en volwassenenonderwijs. Zes van de dertien projecten kregen een verlenging als gevolg van de coronacrisis en lopen tot februari 2021. De eindrapporten daarvan worden later verwacht.

Kinderopvang

Axel Ronse stipte kinderopvang terecht aan als een belangrijke randvoorwaarde om aan de slag te gaan. De minister is hierover in overleg met haar collega van Welzijn. Naast het aantal beschikbare plaatsen moet ook rekening worden gehouden met een aantal specifieke drempels.

De samenwerkingsovereenkomsten met de lokale besturen zijn hierin een belangrijke sleutel. Met een ESF-oproep Nieuwe krachten voor de kinderopvang wordt de nood aan kinderopvang gecombineerd met een opleidingstraject voor niet-beroepsactieve personen. Er wordt een concreet traject naar tewerkstelling aangeboden, begeleider in de kinderopvang is immers een knelpuntvacature. Het project draagt ook bij aan een meer divers en laagdrempelig aanbod van kinderopvang in de toekomst.

2.2. Beleidsveld Sociale Economie

Individueel maatwerk

Maurits Vande Reyde, Caroline Gennez en Alessia Claes informeerden naar de stand van zaken van de regelgeving voor individueel maatwerk. De conceptnota met het beleidskader voor individueel maatwerk werd op 10 juli 2020 op de Vlaamse Regering geagendeerd en goedgekeurd. Op dit moment worden de principes daarvan uitgewerkt tot een ontwerp van decreet.

Ook de minister vindt het draagvlak in dit voorbereidende wetgevend traject heel belangrijk. Daarom worden ook diverse stakeholders geconsulteerd. Het kabinet van de minister is de conceptnota met de basisprincipes al op verschillende fora gaan toelichten, zoals in de adviescommissie Sociale Economie bij de SERV, het lerend netwerk van lokale regisseurs sociale economie bij de VVSG enzovoort. Ook stakeholders in de reguliere economie worden bevraagd. De minister had hierover ook al overleg met de Groep Maatwerk. Ze gelooft in het instrument, maar om het te doen slagen moet het goed gedoseerd in de markt worden gezet.

Collectief maatwerk versterken

Voor de cijfers over de impact van de coronacrisis op de sociale economie en de andere data die door Maurits Vande Reyde werden opgevraagd, verwijst de minister naar de bijlage met schriftelijke antwoorden.

Maurits Vande Reyde had ook een vraag over de ondersteuningsmaatregelen die voor de sector werden genomen bij de aanpak van de coronacrisis. De minister antwoordt dat deze maatregelen de ondernemingen meer juridische en financiële ademruimte boden en ervoor zorgden dat de beschutte en sociale werkplaatsen de tewerkstelling van doelgroepwerknemers maximaal konden blijven waarborgen. Voor het overzicht verwijst de minister eveneens naar de bijlagen bij het verslag.

Aanvullend werd met de besluiten van de Vlaamse Regering van 10 april 2020 een eenmalige beschermingsvergoeding aan maatwerkbedrijven, maatwerkafdelingen en LDE-ondernemingen toegekend. Deze beschermingsvergoeding had tot doel de organisaties in veilige omstandigheden te laten heropstarten. Zowel voor het collectief maatwerk als voor de lokale diensteneconomie werd de beschermingsvergoeding gekoppeld aan een tewerkstelling in het tweede kwartaal van 2020. Voor LDE werd de kost van de maatregel geraamd op 181.000 euro. In het collectief maatwerk ontvingen de bedrijven midden november 2020 samen een totale beschermingssubsidie van 1,5 miljoen euro.

Naast de aankoop van beschermingsmiddelen zijn op langere termijn ook meer fundamentele aanpassingen noodzakelijk. Daarom wordt in het laatste kwartaal van 2020 ook voorzien in een tijdelijke aanpassingspremie voor de maatwerkbedrijven en -afdelingen. Het maximaal toe te kennen budget bedraagt 9,7 miljoen euro. Dat moet uiteraard nog worden afgerekend en toegekend na afloop van het vierde kwartaal van 2020. Voor meer informatie verwijst de minister naar de bijlage bij het verslag.

Voorts is er het 'herstell krediet corona' binnen het Sociaal Investeringsfonds, in de vorm van een aantrekkelijke lening, en is er het uitstel van uitvoerings- en verantwoordingstermijnen binnen diverse innovatie- en investeringsoproepen. De bijlage bij het verslag bevat meer informatie.

Maurits Vande Reyde verwijst volgens de minister terecht naar de mogelijke strategische rol van de maatwerkbedrijven in de coronacrisis en de toekomstige economische relance. Het is inderdaad zo vele sociale-economieondernemingen zich tijdens de eerste coronagolf sterk hebben geëngageerd voor de productie en verdeling van paramedisch materiaal. Dit toont volgens de minister nog maar eens aan dat de reguliere economie niet zonder de sociale economie kan, beide zijn complementair. In het relanceplan en het toekomstige VESOC-akkoord moet er volgens de minister dan ook bijzondere aandacht voor de sector zijn. Omdat het akkoord nog niet werd gesloten, kan de minister daarover nog geen details geven. Ze vermeldt wel dat er een open innovatieoproep komt met het oog op strategische investeringssteun aan sociale-economieondernemingen.

Doorstroom

De minister antwoordt op vragen van Maurits Vande Reyde en Alessia Claes over doorstroom in de sociale economie, in het bijzonder bij collectief maatwerk en LDE. Over dit onderwerp wordt vaak emotioneel gedebatteerd, met felle voorstanders van doorstroom, maar evengoed felle tegenstanders. De minister heeft daar alle begrip voor.

In het decreet van 12 juli 2013 betreffende maatwerk bij collectieve inschakeling wordt doorstroom als volgt gedefinieerd: "de tewerkstelling van de doelgroepwerknemer, die aansluit op een tewerkstelling in het kader van dit decreet, in een betrekking geheel zonder of met een geringere ondersteuning dan bepaald in dit decreet". Interne doorstroom, binnen de eigen werkplaats, kan volgens de minister dus perfect als doorstroom worden begrepen.

Maar wat doorstroom exact betekent in het kader van het toekomstige individueel maatwerk is voor interpretatie vatbaar. Is de overstap naar een andere sector (in de reguliere economie) voldoende of moet het gaan om een overstap zonder of met minder ondersteuning? Het debat hierover en de definitiebepaling maken deel uit van de dialoog over de uitwerking van het toekomstige decretale kader van individueel maatwerk.

Van zodra de enorme impact van de coronacrisis duidelijk werd, werden de doorstroomevaluaties en doorstroomtrajecten tijdelijk geschorst en stilgelegd. Het was allesbehalve eenvoudig om tijdens de eerste golf doorstroomevaluaties te laten plaatsvinden, doelgroepwerknemers te begeleiden en in het normaal economisch circuit plekken voor doorstroomstages te vinden. Niemand zat hierop te wachten, de maatwerkbedrijven noch de reguliere werkgevers. Van zodra de eerste golf voorbij was, hebben VDAB en het Departement WSE in juni 2020 besloten om de doorstroomtrajecten waar mogelijk terug op te starten. Helaas kwam toen de tweede lockdown, met dezelfde gevolgen voor de doorstroomtrajecten. Dergelijke start-stopbewegingen zijn niet evident, zowel voor de doelgroepwerknemers, de bedrijven in de sociale economie als voor de partners en de administratie.

In het kader van de discussie over doorstroom wordt de terugvalpositie door velen als zeer essentieel beschouwd en de minister deelt die mening. Om van doorstroom en van individueel maatwerk op termijn een succesverhaal te kunnen maken, moet hiervoor een oplossing worden gevonden.

De minister merkt nog op dat er bij de doorstroomtrajecten nu al een zekere vorm van 'terugvalbescherming' bestaat. Zolang het doorstroomtraject niet positief is afgerond met een contract bij de nieuwe werkgever, blijft de doelgroepwerknemer in dienst bij het maatwerkbedrijf. Binnen de evaluatie van de doorstroomtrajecten zal een veilige transitie naar een nieuwe werkgever het uitgangspunt blijven.

Caroline Gennez stelde dat in lokale diensteneconomie doorstroom een risico inhoudt voor mensen die stabiel aan het werk zijn met begeleiding. De minister antwoordt dat een LDE-inschakelingstraject per definitie een tijdelijk competentieversterkend traject is met het oog op doorstroom vanuit LDE naar het normaal economisch circuit. Wanneer blijkt dat een persoon na een LDE-traject toch niet kan functioneren zonder begeleiding, werd het groeipotentieel mogelijk verkeerd ingeschat bij de start van het traject. Bij de toekomstige inkanteling van LDE in individueel maatwerk, zou dat in die specifieke situatie niet noodzakelijk betekenen dat die persoon voor maatwerk naar een andere werkgever moet gaan. Hij zou met een aanpassing van het ondersteuningspakket bij zijn huidige werkgever kunnen blijven.

De minister deelt de mening van Alessia Claes dat de enclavewerking zeer belangrijk is. Het is dan ook een rode draad in vele projectoproepen. Via de website socialeconomie.be en nieuwsbrieven voorziet het Departement WSE in informatie over de mogelijkheden tot samenwerking en inspirerende voorbeelden.

Groeipad en VIA 6

Maurits Vande Reyde en Alessia Claes stelden ook vragen over het groeipad in de sociale economie. De minister kan melden dat er in VIA 6, het nieuwe Vlaams intersectoraal akkoord dat op 24 november 2020 werd afgesloten, ook in een interessant groeipad is voorzien. De minister hoopt in de loop van de maand december 2020 daarover meer duidelijkheid te kunnen geven.

Dezelfde commissieleden informeerden naar de stand van zaken van het intersectoraal akkoord. Het is een akkoord voor de zorg- en welzijnssector, maar ook de maatwerksector maakt hiervan deel uit. Net zoals de voorgaande VIA-akkoorden, zal ook VIA 6 inzetten op koopkrachtversterking en kwaliteitsverbetering. Op dit ogenblik is er een officieel voorakkoord. De minister zal nu zeer snel de sectorale onderhandelingen voor de maatwerksector opstarten.

Monitoring Sociale Economie

De minister kan aan Maurits Vande Reyde melden dat er in de jaarrapporten Sociale Economie een gedetailleerd monitoringsrapport van de sector wordt opgenomen. In het jaarrapport wordt ook telkens een beeld geschetst van de doelgroepwerknemers aan de hand van een aantal achtergrond- of profielkenmerken, zoals leeftijd en migratieachtergrond. Uit het Jaarrapport 2019 bleek dat het aandeel van personen met een migratieachtergrond in de sociale economie relatief groot is ten opzichte van de totale werkende bevolking. Uiteraard moet deze evolutie blijvend worden opgevolgd.

Arbeidszorg

Tine van der Vloet en Maurits Vande Reyde stelden vragen over de arbeidszorg. De minister kan melden dat het ontwerpbesluit voor arbeidsmatige activiteiten in de sociale economie op 16 oktober 2020 principieel door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd. Ondertussen heeft de minister het advies van de SERV ontvangen en het dossier voor advies bij Raad van State ingediend. Begin januari 2021 kan het ontwerpbesluit naar de Vlaamse Regering voor definitieve goedkeuring. Het nieuwe regelgevende kader voor 'arbeidsmatige activiteiten WSE', dat in dit besluit is opgenomen, zal op 1 april 2021 in werking kunnen treden. Voor de meer technische vragen over dit onderwerp verwijst de minister naar de schriftelijke antwoorden als bijlage.

Profielen van doelgroepmedewerkers

De minister antwoordt aan Maurits Vande Reyde dat de maatwerkbedrijven vandaag al zelf kandidaten kunnen aanbrengen. Als de kandidaat al een advies 'collectief maatwerk' heeft, kan hij onmiddellijk worden aangeworven. In het andere geval moet de nood aan collectief maatwerk eerst door VDAB worden beoordeeld. Er zijn een aantal fora van WSE en VDAB waar het bemiddelings- en toeleidingsproces in samenwerking met de koepels van collectief maatwerk wordt opgevolgd, geëvalueerd en waar mogelijk bijgestuurd.

Lokale diensteneconomie

Maurits Vande Reyde stelde een vraag over de minimale schaalgrootte van vijf vte's voor de lokale diensteneconomie. De minister antwoordt dat deze regel in het verleden werd afgesproken tussen twee voormalige ministers van Werk en Sociale Economie. De afspraak is gestoeld op een minimale schaalgrootte om op organisatieniveau in een duurzame begeleiding op de werkvloer te kunnen voorzien. Wie vijf vte's tewerkstelt, kan daarvoor iemand in de functie van begeleider aanwerven in de eigen organisatie. Bij LDE en ook bij collectief maatwerk wordt verwacht dat de begeleider officieel in dienst is van de organisatie en daarom was dit criterium van vijf vte's relevant. Momenteel hebben 55 LDE-organisaties deze minimale schaalgrootte nog niet bereikt.

De minister vraagt uitdrukkelijk aan de sector om tijdens de eerstvolgende maanden alle onbenutte plaatsen binnen het LDE-kader zo maximaal mogelijk in te vullen. Concreet zal er door VDAB en het Departement WSE een plan van aanpak worden uitgewerkt, waarbij de LDE-projecten daartoe worden aangemoedigd. De minister doet dit omdat er door de coronacrisis kwetsbare werknemers bijkomen. Ze wil dat alle beschikbare LDE-plaatsen zo goed als mogelijk worden ingevuld.

De minister vindt de opmerkingen van Alessia Claes over LDE en het inkantelen in individueel maatwerk interessant. Maar wat de optie zal zijn bij individueel maatwerk moet nog worden uitgeklaard.

Maurits Vande Reyde informeerde naar de achtergrond van de bijsturing van het krediet voor de doelgroepenvermindering bij de gesco's in de sociale economie. De minister verduidelijkt dat de bijsturing van 114.000 euro op een uitgavenniveau van bijna 18 miljoen euro geen achterliggende beleidsmatige invalshoek heeft. Gezien de maatregel gesco's in de sociale economie wordt geoperationaliseerd door de federale operatoren, wordt bij opmaak en aanpassing van de begroting ervoor gekozen de federale ramingen als uitgangspunt te nemen.

Landbouw en sociale economie

Maurits Vande Reyde kaartte ook de samenwerking tussen landbouw en sociale economie aan. Er zijn al een aantal maatwerkbedrijven actief in de biolandbouw en er bestaan samenwerkingen tussen die bedrijven en reguliere landbouwbedrijven. Maar men mag volgens de minister ook niet uit het oog verliezen dat landbouwactiviteiten bepaalde vaardigheden en expertise vergen. Het is dus niet zo dat er in de landbouwsector gewoon een aantal enclaves kunnen worden geplaatst om piekmomenten op te vangen.

Sociaal ondernemerschap ondersteunen

De minister antwoordt op de vraag van Alessia Claes over het aanmoedigen van maatwerkbedrijven om nieuwe activiteiten te ontplooien. Het Ondersteuningsdecreet biedt een regelgevend kader om het ondernemerschap van sociale economiebedrijven te ondersteunen. De minister laat in de bijlage bij het verslag een overzicht van deze initiatieven opnemen.

Het concrete plan van aanpak voor de evaluatie van het Ondersteuningsdecreet wordt momenteel nog uitgewerkt door het Departement WSE. De minister kan wel al meegeven dat het onderzoek zich zal richten op de maatschappelijke doelstellingen van het decreet en dat ook de betrokken stakeholders zullen worden bevraagd.

Maurits Vande Reyde stelde ook een vraag over het begeleidingstraject Start SOON. De minister verwijst daarvoor naar de schriftelijke antwoorden in de bijlage bij het verslag.

Duurzaam aankoopbeleid

In antwoord op een vraag Axel Ronse stelt de minister dat de motor achter een duurzaam aankoopbeleid de openbare besturen zijn. Via de praktijkgids voor duurzaam aankoopbeleid, opgesteld vanuit de bevoegdheid Sociale Economie, kregen de lokale besturen een handig stappenplan en veel goede praktijken aangereikt om hun ambities op dat vlak vorm te geven. Via de regierol lokale besturen worden ze aangemoedigd om hiermee ook effectief aan de slag te gaan.

Binnen de Vlaamse overheid werkt het Departement WSE samen met het Facilitair Bedrijf in het kader van duurzame overheidsopdrachten. Een specifiek project is het pilootproject inzake sociale criteria bij de textielaankoop.

2.3. Coronamaatregelen en relancemiddelen

Tom Ongena vroeg naar een overzicht van de genomen coronamaatregelen in het beleidsdomein WSE. De minister zal twee overzichten als bijlage aan het verslag laten toevoegen:

- een overzicht van de maatregelen die door de Vlaamse Regering beslist zijn met een budgettaire impact (status tot en met 19 september 2020);
- een overzicht met zowel regeringsinitiatieven als administratieve maatregelen, zonder budgettaire impact (status tot en met 25 september 2020).

Het is voor de minister nog te vroeg om te verwijzen naar de concrete resultaten. Daarvoor moet de begrotingsrapportering (tegen mei of juni 2021) worden afge wacht.

Relancemiddelen VDAB

Tom Ongena informeerde ook naar de relancemiddelen voor VDAB en private partners. De minister kan bevestigen dat er in het kader van het relanceplan inderdaad extra budgetten komen. Maar omdat de minister hierover nog geen finaal akkoord heeft, kan ze daarover nog geen details over geven. De Vlaamse Regering plant een bijzonder overleg over de relancemiddelen.

De minister deelt de bekommernis over de efficiënte werking van VDAB. Die werking wordt van niet alleen van nabij opgevolgd door oplettende parlementsleden, maar ook door de voorzitter, de raad van bestuur en de interne audit van VDAB.

VESOC-akkoord 'Alle hens aan dek'

De minister kan aan Axel Ronse en Tom Ongena melden dat de onderhandelingen over het aangekondigd VESOC-akkoord volop lopen. Ze zitten nu in de fase van informeel overleg in aanwezigheid van de leden van Vlaamse Regering, wat betekent dat er grote stappen voorwaarts zijn gezet. De minister hoopt snel tot een akkoord te komen en dan uitgebreid de gelegenheid te krijgen hierover met de commissie van gedachten te wisselen.

3. Replieken*Tussenkomsten van de leden*

Caroline Gennez besluit dat de aangekondigde hervormingen en ontwerpen van decreet in de loop van het zittingsjaar nog het voorwerp van bespreking zullen uitmaken. Het lid zal zich dan ook beperken tot enkele punctuele opmerkingen.

De minister heeft de aanvraagtermijn voor de handelshuurlening verlengd en wil ze ook doeltreffender maken, want nu heeft de regeling maar een beperkt bereik. *Caroline Gennez* denkt echter dat er meer nodig is dan een verlenging om de regeling effectiever te maken. Het lid begrijpt ook dat het niet de bedoeling kan zijn subsidies te verlenen aan eigenaars die veel te hoge huurprijzen vragen aan de uitbaters van handel- en horecazaken. Ze stelt daarom voor het akkoord van de eigenaar overbodig te maken bij het verlenen van een handelshuurlening en daarbij ook een plafond voor de huurprijs te hanteren. Bij exuberante huurprijzen zou dan wel het akkoord en een inspanning van de eigenaar van het pand nodig zijn.

Het lid begrijpt dat het de bedoeling van de minister is om de instrumenten strategische transformatiesteun, kmo-portefeuille en kmo-groeisubsidie meer te integreren. Dat is een goede zaak, evenals de focus op groei-bedrijven, kmo's, start-ups en scale-ups. *Caroline Gennez* pleit echter voor een meer performante evaluatie van de steun aan bedrijven, niet zozeer als een controlemechanisme naar de uitgekeerde bedragen, maar ook om goede praktijken op te lijsten. De vraag is wanneer de STS of de kmo-subsidie effectief een meerwaarde heeft en of die ook voor andere bedrijven kan gelden.

Inzake ventilatie heeft de minister verwezen naar het SERV-advies, dat vooral focust op investeringen in scholen, woonzorgcentra en sportcentra. Maar er is een ruimer overheidspatrimonium en het is aangetoond dat slechte binnenluchtkwaliteit een negatief effect heeft op de leer- en werkprestaties. In het kader van het relancebeleid zou bijvoorbeeld kunnen worden gestart met een performanter meet-systeem in de Vlaamse overheidsgebouwen en de publiek toegankelijk gebouwen die door de overheid worden gesubsidieerd. Dit is niet alleen een coronamaatregel maar ook een relance- en gezondheidsmaatregel. *Caroline Gennez* heeft over dit onderwerp een voorstel van resolutie ingediend (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 563/1) en hoopt hiervoor brede steun te krijgen.

Het lid zou het nuttig vinden een overzicht te maken van de bedragen van de steunmaatregelen die ten goede komen aan individuele werknemers enerzijds en werkgevers anderzijds. Niet om het antagonisme op te zoeken, maar wel om bijvoorbeeld in het kader van de loopbaanrekening te evalueren welke impact een individuele werknemer kan hebben bij het in handen nemen van zijn eigen loopbaan. Dat is belangrijk om de emancipatorische arbeidsmarkt van de toekomst vorm te geven. Het is niet enkel nodig het instrumentarium in kaart te brengen maar ook wat er aan middelen tegenover staat. Dit overzicht mag later ook schriftelijk worden bezorgd.

Caroline Gennez verwijst naar de ontgoocheling van de maatwerksector over VIA 6, het interprofessioneel akkoord voor de social/nonprofitsectoren voor de periode 2021-2025. Het is een goede zaak dat er een akkoord is om aan het personeel van de woonzorgcentra een loonsverhoging van 6 procent toe te kennen, maar het is zuur dat er voor de maatwerkbedrijven maar 1,1 procent loonsverhoging werd overeengekomen. Ook de medewerkers van de maatwerkbedrijven hebben bovemenselijke inspanningen geleverd om in de crisisperiode essentiële materialen, zoals bijvoorbeeld mondklappers, te blijven aanleveren. Het gaat vaak om kwetsbare medewerkers en die dreigen nu uit de boot te vallen. Het lid roept de minister op te zorgen voor dezelfde loonsverhoging voor de maatwerkbedrijven als voor de andere sectoren.

De minister heeft in algemene termen geantwoord op de vragen over de hervorming van het doelgroepenbeleid. Caroline Gennez meent echter dat er weinig tijd te verliezen is. Iedereen blijft achter de doelstelling inzake het verhogen van de werkzaamheidsgraad staan, ondanks de klappen die de arbeidsmarkt krijgt en nog zal krijgen door de coronacrisis. Daarom zou de hervorming van het doelgroepenbeleid al rond moeten zijn. Het concrete voorstel van de sp.a-fractie is dit te hervormen tot een premie om mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te krijgen. De premie is er dan voor de werkgevers die een duurzaam engagement opnemen maar ook voor de werknemer die op die manier aan de slag gaat. De Vlaamse Regering zou nu snel in overleg met de sociale partners dat instrument moeten uitwerken, anders dreigt de hervorming een slag in het water te worden.

Caroline Gennez vindt het een goede zaak dat er in 11 miljoen euro wordt voorzien om de inruilwaarde van dienstencheques voor 100 procent te indexeren. Is dit een recurrente maatregel?

De Vlaamse Regering besliste op 20 november 2020 om opnieuw een coronavergoeding toe te kennen aan de werkgevers in de dienstenchequesector. Daaraan moeten, ook volgens de minister, voorwaarden worden gekoppeld. Voor de sp.a-fractie is een belangrijke randvoorwaarde dat deze risicosubsidie maximaal de werknemers ten goede komt. De huishoudhulp die het risico neemt om te gaan poetsen, heeft recht op minstens een deel van die bijkomende vergoeding. In het Brusselse Gewest werd een dergelijke regeling getroffen. Desnoods moet de dotatie aan de dienstenchequeondernemingen worden toegekend op voorwaarde van een akkoord met de werknemers over een evenwichtige compensatie. Caroline Gennez heeft hiertoe twee amendementen ingediend bij de tweede aanpassing van de begroting 2020 (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 19/2), die in de commissie bevoegd voor Financiën en Begroting worden besproken.

Imade Annouri verwijst naar zijn eerdere tussenkomst over het uitbetalen van de huishoudhulpen in de dienstenchequesector wanneer de prestatie onverwacht wordt afgezegd. Het klopt dat dit een delicate materie is, dat bleek ook uit de eerdere debatten in de commissie over een loonsverhoging in de sector. Er is uiteindelijk een kleine loonsverhoging gekomen, maar de huishoudhulpen hadden op meer gerekend. In de huidige acute situatie zou de minister toch het signaal

kunnen geven dat er een compensatie moet komen voor de dienstenchequewerknemers. Een politiek signaal van de minister is in de huidige omstandigheden niet meer dan logisch. Het coronavirus is nog niet uit de samenleving verdwenen.

De minister trekt extra middelen uit voor VDAB om in deze crisis meer mensen te kunnen begeleiden. Imade Annouri verwacht dat er nog een grote klap komt voor de arbeidsmarkt. Het lid gelooft niet in de tweedeling tussen stad en platteland maar gelooft wel dat de problematiek van kwetsbare profielen op de arbeidsmarkt het meest voelbaar zal zijn in de steden. Indien Vlaanderen de werkzaamheidsgraad wil optrekken naar 80 procent, zullen de steden daarin een grote rol moeten spelen. In Antwerpen wordt – in het slechtst mogelijke scenario – gevreesd voor een terugval van 10 procent in de werkzaamheidsgraad. Het lid vraagt daarom om in extra buffer voor steden te voorzien, zodat mensen zo snel mogelijk terug naar de arbeidsmarkt kunnen worden begeleid.

De minister kondigt een nulmeting aan om werk te maken van het bestrijden van discriminatie op de arbeidsmarkt. Imade Annouri deelt de mening dat het belangrijk is discriminatie in kaart te brengen. Maar in de komende maanden zullen mensen in de werkloosheid terechtkomen en redelijk snel terug naar de arbeidsmarkt moeten worden begeleid. De drempels voor nieuwe aanwerving zullen hoog zijn voor bepaalde profielen: oudere werkzoekenden, mensen met een functiebeperking en mensen met een migratieachtergrond. Er moet maximaal worden voorkomen dat die mensen vanuit een oneerlijke positie moeten terugvechten en op een muur botsen. De arbeidsmarkt kan zich die luxe niet veroorloven, zoals de minister aangeeft is het 'alle hens aan dek'. De maatregelen die de minister aankondigt, lijken in dat opzicht onvoldoende. Een extra buffer tegen discriminatie is nodig.

Imade Annouri is benieuwd of na de coronacrisis zal blijken dat de extra middelen inzake werkbaar werk en online en levenslang leren een duurzaam spoor op de arbeidsmarkt nalaten. Het lid hoopt dat dit het geval zal zijn.

Ilse Malfoot stelt dat haar fractie de behandelde onderwerpen van nabij zal opvolgen gedurende het verdere zittingsjaar.

Antwoord van de minister

Minister *Hilde Crevits* verwijst inzake de handelshuurlening naar het antwoord dat ze op 18 november 2020 al gaf in de plenaire vergadering (*Actuele vragen* VI.Parl. 2020-21, nr. 124). Ze vindt het geen goed idee om de lening toe te kennen zonder voorwaarden voor de verhuurder. De minister wil het wel interessanter maken voor de verhuurder om huur kwijt te schelden. Daarom wordt gedacht aan een lening voor bijvoorbeeld vier maanden, maar met een inspanning van de verhuurder. Een beperking opleggen inzake de hoogte van huurprijs helpt ook de huurder niet en de leningen zijn hoe dan ook beperkt per pand. De minister zoekt naar oplossingen en bekijkt alle voorstellen, dit is voor haar geen ideologisch debat.

VLAIO heeft recent de evaluatie van de kmo-steuninstrumenten afgerond. De evaluaties kunnen worden geraadpleegd op de VLAIO-website. De minister engageert zich om deze instrumenten systematisch te evalueren, zoals aanbevolen door het relancecomité.

Op de VLAIO-website is er een geïntegreerd overzicht van de steunmaatregelen voor ondernemers, ook van de federale maatregelen zoals het overbruggingsrecht. De bekendheid van VLAIO is de voorbije maanden sterk gestegen. Ondernemers vinden nu gemakkelijker de weg naar het agentschap.

Voor het overzicht van de genomen coronamaatregelen verwijst de minister naar de bijlage van het verslag van het Rekenhof over het onderzoek van de Vlaamse begroting voor 2021 (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 16/1).

De minister kijkt uit naar het aangekondigde voorstel van resolutie van Caroline Gennez over investeringen in ventilatie, hoewel niet duidelijk is of er een raakvlak is met haar bevoegdheden.

De minister bevestigt dat het bedrag van 11 miljoen euro voor de volledige indexering recurrent is.

De verhoogde inruilwaarde komt de hele dienstenchequesector ten goede. De bedoeling is ademruimte te geven aan de sector om de dienstverlening duurzaam te kunnen blijven aanbieden. Voor de minister is het belangrijk dat de middelen worden aangewend om kwalitatieve arbeidsvoorwaarden mogelijk te maken. Uit een analyse is immers gebleken dat de werkbaarheid in de dienstenchequesector niet goed is. Er wordt verder overlegd met de sector over de invulling van de maatregel.

Indien er een nieuwe indexsprong is, zal de minister de financiering daarvan opnieuw moeten bekijken.

Aan Imade Annouri antwoordt de minister dat de lonen paritair worden onderhandeld. De minister heeft in haar contacten met de werkgevers duidelijk gemaakt wat haar verwachtingen zijn.

Indien de jobbonus kan worden uitgerold en uitbetaald in 2021 zullen de werknemers van de dienstenchequesector daar ook baat bij hebben. De jobbonus is immers bedoeld voor de laagste lonen.

Het nieuwe doelgroepenbeleid komt eraan. Er loopt momenteel overleg met de sociale partners, de modaliteiten worden daarin besproken. Voor de minister moet het gaan om een beleid op maat dat duidelijk is. Meer details kan ze voorlopig niet geven.

De minister is het niet eens met de opmerking van Caroline Gennez over VIA 6 en de maatwerkbedrijven. De minister heeft intensief overleg gevoerd met de werkgevers en een van de vakbonden. De onderhandelingen over de invulling van het sectoraal akkoord starten nu. Het verbaast de minister dat de sector absoluut niet akkoord zou gaan met VIA 6. Ze heeft de vergelijking gemaakt met VIA5 en de middelen in het nieuwe akkoord zijn substantieel hoger. Naast koopkrachtversterking zijn er ook middelen voor kwaliteitsmaatregelen ten belope van 6,6 miljoen euro extra per jaar en 12 miljoen euro eenmalig. De minister vindt het belangrijk tot een goede en werknemersvriendelijke invulling van het akkoord te komen.

De minister deelt de mening van Imade Annouri dat de meest kwetsbare profielen het na de coronacrisis moeilijk zullen hebben op de arbeidsmarkt. Er bestaan duidelijk risico's op discriminatie en daarom is de nulmeting van belang voor de minister. Ze wil alle sectoren daarin meekrijgen.

Er zijn samenwerkingsovereenkomsten tussen VDAB en de lokale besturen in de steden Antwerpen en Gent. Maar ook voor de minister mag er een versnelling komen in die samenwerkingsakkoorden. De lokale besturen moeten na de coronacrisis klaar zijn om de meest kwetsbare mensen mee naar de arbeidsmarkt te begeleiden.

IV. Indicatieve stemming

Amendement Hermesfonds

Amendement nr. 1 van Bruno Tobback strekt ertoe middelen uit het Hermesfonds bestemd voor het compenseren van indirecte emissiekosten van energie-intensieve bedrijven te verschuiven naar het programma Energie, waar ze kunnen worden ingezet voor de prefinanciering van energetische renovaties (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 15/2).

Caroline Gennez verwijst naar haar eerdere tussenkomst over de exploderende middelen voor de compensatie van indirecte emissiekosten. Die middelen kunnen duurzamer worden ingezet voor energetische renovatie van publieke en private gebouwen.

Minister *Hilde Crevits* vindt het vreemd dat het amendement niet ingrijpt op de overdracht van het Klimaatfonds naar het Hermesfonds en op de vergoedingen zelf voor indirecte emissiekosten vanuit het Hermesfonds. Technisch gezien betekent dit dat zou worden ingeteerd op de reserves van het Hermesfonds, terwijl de middelen voor de compensatie vanuit het Klimaatfonds aan het Hermesfonds worden vergoed. De compensatie aan bedrijven zou door het amendement niet verminderen.

Een element van inhoudelijke discussie kan volgens de minister wel het percentage van de compensatie zijn, momenteel 75 procent. Dat percentage is in het verleden al eens verlaagd. Maar de minister merkt op dat ook de buurlanden deze steun verlenen. Het federale regeerakkoord werd door sp.a goedgekeurd en daarin is er sprake van een energienorm waarbij de energiekosten van bedrijven worden afgestemd op die van de buurlanden. Net daarvoor is de compensatie van indirecte emissiekosten belangrijk.

Het amendement nr. 1 van Bruno Tobback wordt in een indicatieve stemming verworpen met 12 stemmen tegen 3.

Stemming over het geheel

Het aan de commissie toegewezen gedeelte van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2021 wordt bij indicatieve stemming aangenomen met 9 stemmen tegen 3 bij 3 onthoudingen.

Robrecht BOTHUYNE,
voorzitter

Maurits VANDE REYDE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AI	artificiële intelligentie
bbp	bruto binnenlands product
BBT	beleids- en begrotingstoelichting
BIPT	Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie
BOF	Bijzonder Onderzoeksfonds
bso	beroepssecundair onderwijs
cng	compressed natural gas
COOCK	Collectief O&O en collectieve kennisverspreiding
DC	District of Creativity
ECOOM	Expertisecentrum O&O Monitoring
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EOS	Excellence of Science
ESF	Europees Sociaal Fonds
ESR	Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
ETS	emissions trading scheme
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
FIT	Flanders Investment & Trade
FOD	Federale Overheidsdienst
FWO	Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen
GBO	Geïntegreerd Breed Onthaal
gesco	gesubsidieerde contractueel
GIPOD	Generiek Informatieplatform Openbaar Domein
GOB	gespecialiseerde opleiding/begeleiding
GTI	geïntegreerde territoriale investeringen
IBO	individuele beroepsopleiding
IBOT	IBO met taalcoaching
ICF	International Classification of Functioning, Disability and Health
imec	Interuniversitair Micro-elektronicacentrum
Interreg	communautair initiatief van de Europese Commissie
IPCEI	Important Project of Common European Interest
IRI	International Research Infrastructure
KBO	Kruispuntbank van Ondernemingen
kmo	kleine of middelgrote onderneming
KPI	key performance indicator
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
LDE	lokale diensteneconomie
Ing	liquid natural gas
LRM	Limburgse Reconversie maatschappij
MMPPS	medische, mentale, psychische, psychiatrische en/of sociale problematiek
MOU	memorandum of understanding
neet	not in education, employment or training
NEKP	Nationaal Energie- en Klimaatplan
NSZ	Neutraal Syndicaat voor Zelfstandigen
NT2	Nederlands als tweede taal
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
O&O	onderzoek en ontwikkeling
PMV	Participatie Maatschappij Vlaanderen
PMV/z	PMV voor zelfstandigen
POM	provinciale ontwikkelingsmaatschappij
PVP	Preventie en Veiligheidspersoneel
PWA	plaatselijk werkgelegenheidsagentschap
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
SALK	Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat

SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SINE	sociale inschakelingseconomie
SOC	strategisch onderzoekscentrum
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
STS	strategische transformatiesteun
TETRA	Technologietransfer door Instellingen voor Hoger Onderwijs
TINA	Transformatie, Innovatie en Acceleratie
TRL	technology readiness levels
UHasselt	Universiteit Hasselt
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
VAK	vastleggingskrediet
VARIO	Vlaamse Adviesraad voor Innoveren en Ondernemen
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VEK	vereffeningskrediet
VEKP	Vlaamse Energie- en Klimaatplan
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
VIA	Vlaams intersectoraal akkoord
VIONA	Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwerk Arbeidsmarktrapportering
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
VLAKWA	Vlaams Kenniscentrum Water
VLARIO	Vlaamse Rioleringen
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
Voka	Vlaams netwerk van ondernemingen
VOP	Vlaamse ondersteuningspremie
vte	voltijdsequivalent
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WSE	Werk en Sociale Economie
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin